

REVISTA

CERCVULUI JURIDIC BĂNĂȚEAN

PREȘEDINTELE CERCVULUI

Dr. ALEX. MARTA

PRIMPREȘEDINTELE CURȚII DE APEL TIMIȘOARA

DREPT ȘI ADMINISTRAȚIE

Președintele Comitetului de redacție :

GH. PAVELESCU

Președintele secției III-a a Curții de apel

Prim-Redactor :

VASILE M. THEODORESCU

Primpreședintele Trib. Timiș-Torontal

Secretari permanenți de redacție :

AL. ST. CONSTANTINESCU

Jude-consilier al Trib. Timiș-Torontal

Dr. ION RUSALIN

Jude-supleant al Trib. Timiș-Torontal

Director :

Dr. GH. LABONȚIU

Consilier al Curții de apel

Dr. PETRE BUDESCU

Jude ajutor al Judec. Oc. I. Urb.
Timișoara*Apare în fiecare lună***Abonamente:**

Pentru membrii cercului	pe an:	200 Lei
Pentru instanțele judecătorești	" "	300 "
Pentru cei ce nu sunt membri ai Cercului	" "	480 "
Pentru Autorități, Bănci, Societăți	" "	700 "
Pentru Strelnăitate	" "	1000 "

Redacția: Timișoara I, Palatul Dicasterial, etaj II. cam. 47

(Cabinetul Prim-Președintelui Tribunalului)

Administrația: Timișoara I, Plața Unirii No. 11

(Biroul Dlui avocat Dr. Ioan Dobozan)

CERCUL JURIDIC BĂNĂȚEAN

recunoscut persoană juridică prin Sent. Trib. Timiș-Torontal S. I cu Nr. 243/1932.

Taxa de înscriere 10 lei (odată pentru totdeauna); Cotizație 10 lei lunar, adică 120 lei pe an.

COMITETUL DE REDACȚIE:

N. BARBAT, Dr. ȘTEFAN ISACU, Maior Dr. A. BUNDRĂ, magistrați: Dr. I. ȚENCHEA, Dr. EMIL BOTIȘ, Dr. ROMULUS MICLEA avocați.

COLABORATORI PRINCIPALI D-NII:

NICOLAE ALEXANDRESCU
Judecător de ședință la Trib. T.-T.

AL. ALEXANDRESCU
Judecător de instrucție la Trib. Arad.

GH. ALEXIANU
Profesor Univ., avocat Cernăuți.

MARIUS SABIN ANASTASESCU
Procuror preș. la Trib. T.-Tor.

ADRIAN BRUDARIU
avocat Timișoara.

VASILE BUTUREANU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

LAURENȚIU BOTOS
Judecător supl. la Trib. Maramureș.

VASILE CALINESCU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

EUGEN CHIOVSCHI
Judecător de Instr. la Trib. T.-Tor.

SCARLAT CONSTANTINESCU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

Dr. IOAN COSTA
Judecător de șed. la Trib. Arad.

NICOLAE CRACIUNESCU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

EUGEN OR. DABIJA
Judecător-preș. la Trib. Caraș.

EUGEN DECUSARA
Directorul statisticej judiciare M. Just.

Dr. TEODOR DIACONESCU
Judecător-șef al Jud. rur. Agnita.

EMIL DIMITRESCU
Preș. sec. I-a a C. de Ap. T-șoara.

VASILE M. DIMITRIU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

G. P. DOCAN
Cons. la C. de Ap. din București.

VINTILA DONGOROZ
Doctor în Drept, Conf. Univ. avocat.

CONTANTIN DOBOS
Cons. la C. de Ap. din Oradea.

D. ST. DIMITRESCU
Prim-președintele Trib. Caraș.

Dr. IOSIF E. FARCHESCU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

NICOLAE GEORGEAN
Preș. de sec. la C. de Ap. București.

VICTOR GODEANU
avocat București.

Dr. SIMEON GOLOPENȚIA
avocat Timișoara.

ALEXANDRU GH. GREFIENS
Prim-Preș. Trib. Târnava-Mare.

Dr. ILIE GROPSIANU
Jude-consilier Trib. Timiș-Torontal.

Dr. IOAN HERMANN
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

Dr. IOSIF HOSSU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

D. IANULESCU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

Dr. N. IOANOVICI
Prim-Preș. al Curții Adm. Timiș.

VICTOR D. IONESCU
Judecător la Judecătoria mixtă Blaj.

Dr. ENEA ISACU
Magistrat asist. la Inalta C. de Cas.

MIHAIL KUȘNIRIUK
Judec.-șef al Jud. de Muncă T-șoara.

GHEORGHE LAMBRINO
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

GRIGORE LAHOVARY
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

ILIE LUNGULESCU
Proc. Gen. la C. de Ap. din T-șoara.

NICOLAE V. MANDRU
Judecător-preș. la Trib. Arad.

AL. MECULESCU
Cons. la C. de Ap. din București.

FILIP MIHAILESCU
Magistrat asist. la Inalta C. de Cas.

SABIN MOLDOVAN
Președinte de sec. la Trib. Arad.

Dr. IOAN MOTOC
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

VIRGIL MURGESCUS
Judecător la Judecătoria Ineu-Arad.

MIHAI GH. MUȘATESCU
Judecător-preș. la Judecătoria Deta.

LEON NASTURĂȘ
Jude-preș. la Jud. rur. Timișoara.

IOAN NEDELESCU
avocat și publicist București.

NICOLAE NICOLESCU
Procuror la C. de Ap. din Timișoara.

Dr. EUSEBIU NICORESCU
avocat Timișoara.

Dr. GHEORGHE OPREA
avocat Recaș.

ROMULUS OREZEANU
Prim-Președintele Trib. Arad.

MARIN PARVULESCU
Judecător la Jud. mixtă Sibiu.

NICOLAE PAVELESCU
Magistrat asist. la Inalta C. de Cas.

IOAN N. PERIETIANU
Preș. sec. II-a a C. de Ap. T-șoara.

EUGEN PETIT
Cons. la In. C. de Cas. și Justiție.

Dr. GEORGIU PLOPU
Preș. on. la In. C. de Cas. și Justiție.

PETRE V. POPESCU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

IOAN D. POPESCU
Președinte de sec. la Trib. Arad.

VICTOR C. POPESCU
Judecător la Trib. Bihor.

PETRE POPESCU
Magistrat asist. la In. C. de Cas.

AL. POPARLAN
Magistrat asist. la In. C. de Cas.

IOAN POPIȘTIU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

Dr. NESTOR PORUMB
avocat Timișoara.

CONST. GH. RATESCU
Preș. In. C. de Cas. și Just. s. II.

ANDREI RADULESCU
Cons. la Inalta C. de Cas. și Just.

DIMITRIE SAFIRESCU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

CONST. SOTIRESCU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

ST. STANCESCU
Cons. la In. C. de Cas. și Justiție.

MIHAIL TIGOIANU
Consilier la Curtea de Apel T-șoara.

TIBERIU TRANDABURU
Magistrat asist. la In. C. de Cas.

FLOREA VASILIU
Judecător-cons. la Tribunalul Sibiu.

IOAN VLADUȚA
Magistrat asist. la In. C. de Cas.

IOAN P. VIOREANU
Judecător de instr. la Trib. Lugoj.

Dr. DIMITRIE VASCAN
Medic legist al Trib. Timiș-Torontal.

P-2476

P. 825

REVISTA

CERCLUI JURIDIC BĂNĂȚEAN

PREȘEDINTELE CERCLUI

Dr. ALEX. MARTA

PRIMPREȘEDINTELE CURȚII DE APEL TIMIȘOARA

DREPT ȘI ADMINISTRAȚIE

Președintele Comitetului de redacție:

GH. PAVELESCU

Președintele secției III-a a Curții de apel

Prim-Redactor:

VASILE M. THEODORESCU

Primpreședintele Trib. Timiș-Torontal

Secretari permanenți de redacție:

AL. ST. CONSTANTINESCU

jude-consilier al Trib. Timiș-Torontal

Dr. ION RUSALIN

jude-supleant al Trib. Timiș-Torontal

Director:

Dr. GH. LABONȚIU

Consilier al Curții de apel

Dr. PETRE BUDESCU

jude ajutor al Judec. Oc. I. Urb.
Timișoara

Apare în fiecare lună

ANUL VI.

1 9 3 7

Abonamente:

Pentru membrii cercului	pe an: 200 Lei
Pentru instanțele Judecătorești	300 "
Pentru cei ce nu sunt membrii al Cercului	480 "
Pentru Autorități, Bănci, Societăți	700 "
Pentru Stărnătate	1000 "

Redacția: Timișoara I, Palatul Dicasterial, etaj II, cam. 47

(Cabinetul Prim-Președintelui Tribunalului)

Administrația: Timișoara I, Piața Unirii No. 11

(Biroul Ofi. avocat Dr. Ioan Dobozan)

„Tipografia Românească”
Timișoara

P. 4102

BIBLIOTECA CENTRALA
A REGIUNII BANAT

CERCUL JURIDIC BĂNĂŢEAN

recunoscut persoană juridică prin Sent. Trib. Timiş-Torontal S. I cu Nr. 243/1932
Taxa de înscriere 10 lei (odata pentru totdeauna); Cotizație 10 lei lunar, adică 120 lei pe an.

COMITETUL DE REDACȚIE:

N. BARBAT, Dr. ȘTEFAN ISACU, Maior Dr. A. BUNDRĂ, magistrați: Dr. I. ȚENCHEA,
Dr. EMIL BOTIȘ, Dr. ROMULUS MICLEA avocați.

COLABORATORI PRINCIPALI D-NII:

NICOLAE ALEXANDRESCU
Judecător de ședință la Trib. T.-T.

AL. ALEXANDRESCU
Judecător de instrucție la Trib. Arad.

GH. ALEXIANU
Profesor Univ., avocat Cernăuți.

MARIUS SABIN ANASTASESCU
Procuror preș. la Trib. T.-Tor.

ADRIAN BRUDARIU
avocat Timișoara.

VASILE BUTUREANU
Consilier la Curtea de Apel T.-șoara.

LAURENȚIU BOTOȘ
Judecător supl. la Trib. Maramureș.

VASILE CALINESCU
Consilier la Curtea de Apel T.-șoara.

EUGEN CHIOVSCHI
Judecător de Instr. la Trib. T.-Tor.

SCARLAT CONSTANTINESCU
Consilier la Curtea de Apel T.-șoara.

Dr. IOAN COSTA
Judecător de șed. la Trib. Arad.

NICOLAE CRĂCIUNESCU
Consilier la Curtea de Apel T.-șoara.

EUGEN OR. DABIJA
Judecător-preș. la Trib. Caraș.

EUGEN DECUSARĂ
Directorul statistice judeciare M. Just.

Dr. TEODOR DIACONESCU
Judecător-șef al Jud. rur. Agnita.

EMIL DIMITRESCU
Preș. sec. Ia a C. de Ap. T.-șoara.

VASILE M. DIMITRIU
Consilier la Curtea de Apel T.-șoara.

G. P. DOCAN
Cons. la C. de Ap. din București.

VINTILĂ DONGOROZ
Doctor în Drept, Conf. Univ. avocat.

CONTANTIN DOBOS
Cons. la C. de Ap. din Oradea.

D. ST. DUMITRESCU
Prim-președintele Trib. Caraș.

Dr. IOSIF E. FĂRCHESCU
Consilier la Curtea de Apel T.-șoara.

NICOLAE GEORGEAN
Preș. de sec. la C. de Ap. București.

VICTOR GODEANU
avocat București.

Dr. SIMEON GOLOPENȚIA
avocat Timișoara.

ALEXANDRU GH. GREFIENS
Prim-Preș. Trib. Târnava-Mare.

Dr. ILIE GROPSIANU
jude-consilier Trib. Timiş-Torontal.

Dr. IOAN HERMANN
Consilier la Curtea de Apel T.-șoara.

Dr. IOSIF HOSSU
Consilier la Curtea de Apel T.-șoara.

D. IANCULESCU
Consilier la Curtea de Apel T.-șoara.

Dr. N. IOANOVICI
Prim-Preș. al Curții Adm. Timiş.

VICTOR D. IONESCU
Judecător la Judecătoria mixtă Blaj.

Dr. ENEA ISACU
Magistrat asist. la Înalta C. de Cas.

MIHAIL KUȘNIRIUK
Judec.-șef al Jud. de Muncă T.-șoara.

GHEORGHE LAMBRINO
Consilier la Curtea de Apel T.-șoara.

GRIGORE LAHOVARY
Consilier la Curtea de Apel T.-șoara.

ILIE LUNGULESCU
Proc. Gen. la C. de Ap. din T.-șoara.

NICOLAE V. MANDRU
Judecător-preș. la Trib. Arad.

AL. MECULESCU
Cons. la C. de Ap. din București.

FILIP MIHAILESCU
Magistrat asist. la Înalta C. de Cas.

SABIN MOLDOVAN
Președinte de sec. la Trib. Arad.

Dr. IOAN MOTOC
Consilier la Curtea de Apel T.-șoara.

VIRGIL MURGESCULESCU
Judecător la Judecătoria Ineu-Arad.

MIHAI GH. MUȘĂTESCU
judecător-preș. la Judecătoria Deta.

LEON NASTURĂȘ
jude-preș. la Jud. rur. Timișoara.

IOAN NEDELESCU
avocat și publicist București.

NICOLAE NICOLESCU
Procuror la C. de Ap. din Timișoara.

Dr. EUSEBIU NICORESCU
avocat Timișoara.

Dr. GHEORGHE OPREA
avocat Receaș.

ROMULUS OREZEANU
Prim-Președintele Trib. Arad.

MARIN PARVULESCU
judecător la Jud. mixtă Sibiu.

NICOLAE PAVELESCU
Magistrat asist. la Înalta C. de Cas.

IOAN N. PERIETIANU
Preș. sec. II-a a C. de Ap. T.-șoara.

EUGEN PETIT
Cons. la In. C. de Cas. și Justiție.

Dr. GEORGIIU PLOPU
Preș. on. la In. C. de Cas. și Justiție.

PETRE V. POPESCU
Consilier la Curtea de Apel T.-șoara.

IOAN D. POPESCU
Președinte de sec. la Trib. Arad.

VICTOR C. POPESCU
Judecător la Trib. Bihor.

PETRE POPESCU
Magistrat asist. la In. C. de Cas.

AL. POPĂRIAN
Magistrat asist. la In. C. de Cas.

IOAN POPIȘTIU
Consilier la Curtea de Apel T.-șoara.

Dr. NESTOR PORUMB
avocat Timișoara.

CONST. GH. RĂTESCU
Preș. In. C. de Cas. și Just. s. II.

ANDREI RĂDULESCU
Cons. la Înalta C. de Cas. și Just.

DIMITRIE SAFIRESCU
Consilier la Curtea de Apel T.-șoara.

CONST. SOTIRESCU
Consilier la Curtea de Apel T.-șoara.

ST. STANCESCU
Cons. la In. C. de Cas. și Justiție.

MIHAIL TIGOIANU
Consilier la Curtea de Apel T.-șoara.

TIBERIU TRANDABURU
Magistrat asist. la In. C. de Cas.

FLOREA VASILIU
Judecător-cons. la Tribunalul Sibiu.

IOAN VLADUȚĂ
Magistrat asist. la In. C. de Cas.

IOAN P. VIOREANU
Judecător de instr. la Trib. Lugoj.

Dr. DIMITRIE VASCAN
Medic legist al Trib. Timiş-Torontal.

La începutul unui nou an

Cu numărul de față Revista Cercului Juridic Bănățean intră în al șaselea an al apariției sale.

Iată încă o piatră de hotar grăitoare pe drumul parcurs cu acelaș elan și aceeași încredere, care prin viața ei de până acum vestește lumii mari a juriștilor temeinicia convingerei, că Revista noastră este necesară în acest colț îndepărtat al Țării. Acum ne bucurăm văzând, că atât colaboratorii cât și cititorii noștri ne-au înțeles și urmat.

Trăim epoca de elaborare a legislației naționale.

Codul Penal Regele Carol al II-lea, care a intrat în vigoare în acest an, este prima realizare de unificare din opera legislativă a României Mari.

Legi noi anunță vremuri noi și noi juriștii trebuie să fim gata a da contribuția noastră operei de legiferare, menită a contribui și la refacerea morală și materială a patriei.

Sarcina contribuției e grea, dar odată indeplinită, ea îi onorează pe contribuenți.

Acest rol îl are și Cercul Juridic Bănățean, încercând să și-l îndeplinească prin conferințele ținute în sinul său și editarea revistei sale; adică rolul pe de o parte de a da practicienilor de dincoace și dincolo de bară firul călăuzitor, care îi va scoate din labirintul legilor vechi și noi, iar pe de altă parte a pune la dispoziție material și legiuitorului, întrucât ar dori să țină seamă și de particularitățile bune ale dreptului local.

Dacă privim galeria marilor juriști bănățeni ai trecutului și vedem și iscusința celor din prezent, dovedită prin activitatea desfășurată în practica de toate zilele și în cea literară, nu ne indoim, că acest colț de țară va ști să strălucească și acum pe ambele terene, putând lucra liber și

desbrăcat de haina străină, ce nu era croită pentru el, și astfel îi era incomodă.

In era nouă, creiată prin punerea în aplicare a nouilor legiuri, haina străină, dar și învechită este pusă între vechituri. Iuriștilor nostri li se va da prilej să-și arate capacitatea de muncă sportivă, ne mai fiind îngreunată de diversitatea legiuirilor. Li vom vedea deci strălucind în haina nouă.

Cercul Juridic le mulțumește tuturor colaboratorilor pentru activitatea neobosită și valoroasă, ce au depus și îi roagă și pentru viitor la o muncă aducătoare de satisfacție sufletească pentru ei și pentru cerc.

CERCUL JURIDIC BĂNAȚEAN.

Dr. Atanasie M. Marienescu

(1830—1915)

După patru ani petrecuți ca judecător în Timișoara, academicianul Dr. Atanasie M. Marienescu, la 1885 a fost înaintat Consilier la Curtea de Apel din Budapesta, iar la decentralizarea tablei regești a fost mutat la Oradea, unde la 1900 a ieșit la pensie. Bătrânețea și-a petrecut-o în Sibiu, unde a decedat la 20 Ianuarie 1915.

Născut la 8/20 Martie 1830 în Lipova, din părinți comercianți, tatăl său era Ion Mărian, iar mama Persida n. Șandor din Nădlac.

A urmat liceul la Arad, Timișoara și Pesta, iar dreptul la Budapesta și Viena. Dr. utriusque juris, vicenotar apoi asesor al sedriei orfanale a județului Caraș, judecător de tribunal; înființându-se la anul 1871 tribunalul din Oravița, a trecut acolo dela cel din Lugoj, apoi la Timișoara.

Domnii Dr. Alexandru Marta, Dr. Octavian Puticiu și Dr. Mihai Gropșianu ca studenți în drept la Oradea l-au ajuns și ni-ar putea povesti amănunte din viața marelui academician.

Intr-o conferință ținută la 6 Decembrie 1936 la Lipova, d-l Sever Bocu numește pe At. Marienescu „primus inter pares“ printre ceilalți contemporani ai săi distinși; rivalul său la Lipova era Ion Missici, deputat la 1861 în dieta dela Budapesta. „Ca oameni tineri, cei doi lipoveni, își măsurară forțele, în alegerile din 1860 în Lipova, Marienescu cu „partida națională“, Missici guvernamental... Invitația în cursul alegerii crescuse așa de mare în cât lăsă pe câmpul luptei — 16 morți! Marienescu căzu... Missici om de educație aleasă cu veleități aristocratice, care iscălea „de Missici“, foarte bine văzut și apreciat în cercurile

comitatului, în Timișoara, moderat în concepții, deakist, qozsduist în politica generală, în Dieta din 1861 eră antipodul lui Atanasie Marienescu, democrat, penetrat de românism, în toate fibrele, ceea ce va rămâne și în funcțiile publice, ce le va ocupa ca judecător...” Atanasie Marienescu

aparținea „daco-romanilor“ în frunte cu Babeș și Mocsonyieștii, iar guvernamentalilor conduși de Gozdu, Ioanovits, Maniu, Vlad și Miron Romanul li-se zicea în publicistica acelor vremi „deákromâni“ sau „deákisti“, căci erau în tabera lui Deák Ferencz, ministru ungar, cu numele original Pescariu, din viță macedo-română... „Începuse a se încuibă nerușinarea, menită a destrăma națiunea, a o profana și a o rușina, ca astfel să o excorteze în castrele străine...” zicea „Albina“ acelor vremuri...

La anul 1877 At. Marienescu a fost ales membru al Academiei Române. (Dr. C. Diaconovich: Encicl. Rom. III. p. 208—209, date — în parte — comu-

nicate de însuși Dr. A. Marienescu la a. 1904). Primele-i poezii (1855—1858) apar la a. 1865 la Pesta în almanachul beletristic a lui I. Ioviția, iar prima sa carte „Învățătorul și poporul“ la 1857—1858 în Sibiu. Tot acolo, la 1861, apare „Istoria română“ națională pentru tinerimea națională dedicată elevilor săi Alexandru și Eugeniu Mocsonyi; la 1876 au toritățile ungurești au confiscat-o.

La anul 1883 societatea studenților români dela universitatea din Budapesta reproduce în fruntea „Istoriei pentru începutul Românilor în Dacia“ biografia lui Petru Maior a lui A. M. Marie-

nescu. (Discurs de recepțiune ca membru al Academiei Române).

Ideia istoriei eparhiei Aradului A. M. Marienescu a inițiat-o prin o seamă de documente istorice. (Dr. G. Ciuhandu: Episcopii Raț și Vulcan 1935 p. 10 și 365).

Toate acestea pe vremea când era judecător unguresc la Timișoara, Budapesta și Oradea! În notele sale bibliografice (Analele Banatului vol. III, pag. 12—14) d-l Traian Topliceanu amintește 50 lucrări de ale lui Dr. Atanasie M. Marienescu. Afară de cele indicate mai sus amintim: „Cultul păgân și creștin“ 1884 o lucrare vastă proiectată în patru tomuri din care a apărut numai volumul prim. „Ilirii, Macedo-Românii și Albanezii, Dinastia lui Radu Negru Vodă, Țara Severinului sau Oltenia, Negru Vodă și epoca lui, Luteranismul, calvinismul și introducerea limbii române în bisericile din Ardeal. Despre articol și declinațiune și o mulțime de rapoarte despre cărți, — toate publicate în editura și Analele Academiei Române. A mai publicat „Balade“, și „Poezii“, romanul istoric „Domnița Rucsandra“, „Steaua magilor, cântece de naștere lui Hristos.

Activitatea sa didactică socială, poetistică, folclorică și istorică e apreciată de Tr. Topliceanu, Dr. I. Lupaș, O. Ghibu, iar marele academician V. A. Ureche în răspunsul său la discursul de recepție a lui At. M. Marienescu la Academia Română — încă la 1877 îi aducea elogiile: „D-ta d-le Marienescu ai fost și ești peste munți în fruntea acelor conluptători (în sănătoasa direcțiune a culturii naționale) ai lui Alexandri...“

Pe cel ce scrie aceste șire, îl leagă o singură amintire personală de academician. În preajma marelui război redactam ziarul „Foaia Orăviței“. Abia înjghebați veteranul At. M. Marienescu — înaintea morții lui, după apariția unor numere, ne-a felicitat pentru „însuflețirea creiatoare“, ce o depunem la susținerea acelei foi, și prin vechii lui prieteni, pe cari îi lăsa-se în Oravița — și de cari nicicând nu s'a despărțit, — ne-a trimis încurajare, făgăduindu-ne tot sprijinul și concursul lui. La moartea acestui bărbat integru, — în toiul marelui fărboiu, — noi scriam („Foaia Orăviței“ a. II. No. 35 din 15/28 Ian. 1915): „...la loc de frunte jălim moartea lui Dr. At. Marienescu, căci el în toată întregimea lui mai mult al nostru a fost... Ajuns la noi în Oravița ca sfetnic luminat al justiției, a lăsat și pentru zilele îndepărtate de astăzi amintirea dreptului judecător de român. Pe atunci (1871) justiția dela tribunalul din Oravița își plămădia tăria ei în sufletul poporului, căci cei cu câmpăna lui Themis în mână, tălmăceau

legea și scrisorile ei în graiul lui. (Aluzie la judecătorii români din acele vremuri: Dr. A. Marienescu, Dr. Avram Berlogea, Dr. Lupia, Dr. Miescu, — ultimii doi notari la tribunal, apoi căpitănul minier Dr. Aron Papp și advocații Ilie Trăilă, Ioan Lepa, Baltazar Munteanu, Simeon și Alexa Manguica și notarul public Aurel Maniu, autorul atâtor așezăminte culturale de binefacere și înfrumusețare al Orăviței (Viața lui S. Manguica de I. Rusmir p. 6).

„Nu putem noi cei cu simț și grai românesc, cari slujim astăzi (1915) dreptatea, să suprimăm emoția sufletească care ne stăpânește la vederea acestor acte tocmite în limba căutătorului de dreptate... Nu credem a fi nesocotitori de adevăr, dacă afirmăm, că dela Oravița și grupul bărbaților înfocați de dragostea și de zelul muncii pentru viitorul nostru mai bun a pornit și Marienescu să urce pe treptele Pantheonului, pe care l'a și văzut aevea, în jilțul dobândit la Academia Română. El nici când nu s'a rupt sufletește de Oravița; ne ținea permanent în evidență și toate trebile noastre culturale, bisericesti, școlare și naționale și îndeosebi cauza sfântă și dreaptă a tinerimei noastre universitare aflau în el un patron... Neamul românesc care va trăi în veci, poporul nostru bănățean cu recunoștință îi va pomeni numele.

Așa s'a dus dela noi, în toiul marelui război — Marienescu...

Dr. ILIE GROPSIANU

TRANSMISIUNEA IMOBILELOR ÎN LEGISLAȚIA ARDELEANĂ¹⁾

(Este ordonanța 4420 în vigoare?)

de D-l Al. Alexandrescu, judecător I.

Sumar: I. — Decretul I al Consiliului Dirigent, actul prin care legile locale au fost menținute în vigoare. — Antinomie între zisul decret și decretul 3632 emis de guvernul regal român. — Confuziunea se accentuează prin intervenția decretului 1462, dat la București. — Ilegalitatea decretului I. C. D. — Consiliul Dirigent, un organism tutelat. — Dacă legitimitatea decretului I.

¹⁾ Ordonanțele regale în spiritul Constituțiunei; vechi ungare, nu puteau fi izvor al dr. civil. Cu timpul însă, o bună parte a acestei ramure de drept, s'a găsit reglementată astfel. Cu deosebire în anii din urmă, ord. ministeriale, ord. de război, — elaborate pe baza delegațiunei pe care corpurile legiuitoare au dat-o guvernului de a modifica o materie determinată, — au produs, prin mulțimea și radicalismul lor, o adevărată revoluție pe terenul dr. civil. (C. Negrea, Drept civil, vol. I. pag. 13.)

C. D. se poate explica prin teoria dreptului de necesitate. — Soluție negativă, — rațiune, — Menținerea legilor locale, — act al suveranității statului cesionar. — Decretul I. C. D. e o cutumă Art. 10 c. civ. austr. primește deopotrivă această soluție. Art. 137 din Constituția din 1923, — singurul act legal care a menținut în vigoare legile locale.

Instrăinarea valabilă a imobilelor, — pe tot cuprinsul Transilvaniei, — este condiționată de existența unui act scris. Aceasta, conform, ordonanței maghiare No. 4420/1918. Ordonanță?... O ordonanță care cuprinde norme de drept civil? Iată o adevărată ciudățenie pentru juristul din Regatul vechiu¹⁾. Și totuși, e fără îndoială că ord. 4420 e în vigoare în Ardeal, iar Înalta Curte, în mod constant, a pretins aplicațiunea ei, fără discuțiune. Nu mai puțin însă, unele instanțe, — de altfel, puține la număr, — au continuat să conteste vigoarea zisei ordonanțe, și această atitudine își găsește justificarea, în parte, laconismului în motivarea deciziunilor instanțelor superioare care au decretat existența legală a ordonanței, fără altă explicațiune, decât aceea care se afirmă că a determinat elaborarea ei, în parte, dar mai ales, hotărârile acestea, izolate, s'au făcut ecoul discuțiunilor acerbe care au găsit largă ospitalitate în coloanele revistelor juridice din Transilvania.

S'a argumentat cu lux de argumente, pro și contra. Am putea zice chiar că motivele pentru care s'a cerut ostracizarea ord. 4420, au depășit în număr pe cele protivnice.

De la o vreme însă, perzistența cu care Înalta Curte a susținut vigoarea ordonanței, se pare că a pus capăt discuțiunii, — și dacă nu ne înșelăm, — de astă dată pentru totdeauna.

De la prima vedere pare curios că o dispozițiune legală, găsită în vigoare la data alipirii Transilvaniei, și păstrată ca atare, mai poate naște o controversă, atunci când ea n'a suferit nici o modificare și n'a venit în conflict, pe același teritoriu, cu nici o altă dispozițiune a statului anexat. Totuși vigoarea ord. 4420 a fost contestată pentru motive, fie de ordin național, fie de ordin juridic. Cele dintâi, pun în discuțiune un diabolic păianjenis țesut cu dibăcie de fosta stăpânire, pentru îngrânicirea unui popor plin de vigoare și dârzenie. Dacă în adevăr aceasta a fost scopul ord. 4420, arătările celor care au semnalat dedesubturile elaborării zisei ordonanțe, servesc de document epocii. Nu mai puțin însă, vechea alcătuire dispărând cu desăvârșire, se pare că și ceea ce s'a urmărit odată cu apariția ordonanței, s'a oprit la un punct mort. Pe de altă

parte, o cercetare obiectivă, ca aceea pe care ne-o impunem, reclamă eliminarea din discuțiune a argumentelor de ordin sentimental, rămânând pe terenul pur juridic.

2. Să vedem, așadar, care este tăria legală a ord. 4420 și numai după aceea, dacă și în ce măsură criticele ce i se aduc se dovedesc întemeiate.

Dar, pentruca discuțiunea să se facă bine înțeleasă, să reproducem mai întâi din zisa ordonanță, părțile care interesează:

„In baza art. 16 al legii 63 din 1912, asupra măsurilor excepționale pentru caz de război, și în baza art. 14 al legii 50 din 1914, asupra completării aceluia articol de lege, Consiliul de Miniștri ordonă următoarele:

§ 1.

PENTRU VALABILITATEA ACTULUI JURIDIC PRIN CARE SE INSTRĂINEAZĂ²⁾ IMOBILELE, ESTE NECESAR CA ACTUL JURIDIC SĂ FIE CUPRINS INTR'UN DOCUMENT SCRIS.

Aceeași normă se va aplica și privitor la pactul prealabil, premergător încheierii contractului.

Dispozițiunile alin. 1 și 2 nu se aplică actelor juridice încheiate înainte de intrarea în vigoare a ordonanței de față, dacă până la ziua punerii în aplicare a prezentei ordonanțe:

1. actul juridic a fost deja anunțat locului competent în vederea obținerii aprobării eventual necesară pentru impunerea taxei de transferarea averii, sau pentru trecerea în lucrările de cadastru fonciar a schimbării ivite în persoana posesorului sau

2. partea achiziitoare a luat în posesie imobilul transferat, sau dacă

3. a intentat procesul pentru executarea contractului, despre care se afirmă că s'a încheiat contractul oral.

Normele de drept în vigoare determină ce condițiuni se mai cer, — în afară de documentul scris, — pentru valabilitatea actului juridic prin care se instrăinează un imobil și în deosebi, în care anume cazuri este necesară aprobarea vre-unui contract.

§ 5.

Ministrul justiției va fixa prin ordonanță normele de drept necesare pentru întregirea și executarea ordonanței de față³⁾.

¹⁾ În textul unguresc, instrăinare (elidegenítés) este luat în sens de transferare către altă persoană. Aplicațiunea practică a ord. prelungește precizarea noțiunii. O traducere fidelă face St. Laday: „prin „instrăinare“ înțelegem ori ce contract prin care proprietarul imobilului se obligă să cedeze altuia proprietatea” — (St. Laday, Codul civil austriac pag. 437).

²⁾ Regulamentul nu a apărut.

§ 8.

Această ordonanță se pune în aplicare la 15 Octombrie 1918.

Data la 8 Octombrie 1918⁴⁾.

3. După cum vedem, ord. 4420 a fost emisă către sfârșitul marelui război în care se găsea angrenată și Ungaria. Aplicațiunea ei în teritoriile unite astăzi cu Vechiul Regat, a fost efemeră, dacă nu chiar inexistentă. Frământările care au succedat prăbușirii imperiului Austro-Ungar făceau, credem, aproape imposibile convențiunile pe care le viza ordonanța.

Scurtă vreme după apariția ei, Adunarea Națională care s'a ținut la 18 Noembrie (1 Decembrie 1918, a hotărât unirea Transilvaniei, Banatului și Părților Ungurene cu Regatul României. Din sânul Adunărei Naționale s'a ales un Mare Sfat Național „pentru conducerea mai departe a afacerilor Națiunei”, — iar Marele Sfat Național a instituit „pentru guvernarea provizorie a țării” un Consiliu Dirigent.

Decretul No. 3632 din 11 Decembrie 1918, dat la București, însărcinează Consiliul Dirigent cu conducerea serviciilor publice „până la definitivă organizare a României întregite”, — rezervându-se prin art. II în administrarea guvernului regal „afacerile străine, armata, căile ferate, poștele... etc.”.

Consiliul Dirigent dă un număr de 24 decrete, până la întrunirea corpurilor legiuitoare.

Primul decret apărut, este tocmai cel care ne interesează și poartă data: Sibiu, la 24 Ianuarie st. n. 1919.

Reproducem art. 1 în întregime:

„Consiliul Dirigent al Transilvaniei, Banatului și părților românești din Ungaria”) a decretat și decretează:

Art. 1. Legile, ordonanțele regulamentele și statutele legale de mai înainte, emenate înainte de 18 Octombrie nou 1918, rămân în interesul ordinii publice și pentru a asigura continuitatea de drept, până la altă dispoziție, în vigoare, în mod provizoriu, cu excepțiunile cuprinse în acest decret, cum și în alte decrete ce se vor da...”

Așadar ord. maghiară 4420 din 8 Octombrie 1918, a fost menținută în vigoare prin Decretul I. C. D., ea fiind apărută „înainte de 18 Octombrie 1918”.

Dar ceea ce șochează din simpla citire a Decretului I este că Consiliul Dirigent, departe de ași limita atribuțiunile „la conducerea serviciilor publice din ținuturile prevăzute în Decretul lege No. 3631...” — așa cum s'a arătat expres în De-

cretul 3632 dat în București la 11 Dec. 1918, — și-a extins aceste atribuțiuni peste marginile prescise, decretând menținerea în teritoriile unite cu Regatul României, a unor legi ungare.

Este Decretul I legal, — și pe cale de consecință, — este ord. 4420 în vigoare?

4. Dorința Adunărei de la Alba-Iulia de a păstra ținuturilor desmembrate o autonomie provizorie, a fost desmințită prin însăși hotărârea aceleiași Adunări de a proclama Unirea. Decretul 3631 dat la București, nu face decât să consfințească această stare de fapt și de drept: „Ținuturile cuprinse în hotărârea Adunărei Naționale... sunt și rămân de-apururea unite cu Regatul României”.

Decretul următor, 3632, consecvent principiului că suveranitatea e una și indivizibilă, însărcinează Consiliul Dirigent cu conducerea serviciilor publice în ținuturile prevăzute în Decretul anterior.

De unde dreptul sau facultatea Consiliului Dirigent de a lua dispozițiuni legate de atribuțiile corpului legiuitor?

Confuziunea e și mai mare decât dacă aducem în discuțiune decretul No. 1462, dat la București, în 2 Aprilie 1920: „Atribuțiunile Consiliului Dirigent trec asupra puterilor prevăzute la art. 32 și 35 din Constituție” (adică asupra puterii legiuitoare și M. S. Regelui).

Cu alte cuvinte, decretul 1462 consideră că de fapt Consiliul Dirigent a deținut atribuțiuni ale puterii legiuitoare și M. S. Regelui, fără ca prin decretul 3632 care conține funcționarea valabilă a Consiliului Dirigent, să se fi acordat acestuia puteri așa de exorbitante.

Mai mult, decretul 3632 prevăzând că „vor rămâne în administrația guvernului regal afacerile străine, etc.” și mai departe că „Consiliul Dirigent are misiunea de a ne prezenta pentru ținuturile asupra cărora se întinde administrația lui, proiectul de reformă agrară...”, a înțeles să facă din Consiliul Dirigent un organ administrativ, supus guvernului regal, și-l autoriză numai să prezinte proiecte de legi. În schimb, decretul 1462, prin care s'a desființat Consiliul Dirigent, declară că atribuțiunile acestuia trec asupra puterilor legiuitoare și executive... Vasăzică, decretul 3631 coboară Consiliul Dirigent la rangul de simplu organ administrativ, iar decretul 1462 îl ridică de-asupra M. S. Regelui și a parlamentului⁵⁾.

Lipsește însă din cuprinsul decretului 1462 dispozițiunea că decretele Consiliului Dirigent se declară legi. Dar dacă același decret vrea să înțe-

⁴⁾ Este vorba de circumscripția actuală a Curțiilor de Apel Timișoara și Oradea.

⁵⁾ Șt. Laday, Decretele Consiliului Dirigent, Ardealul Juridic 1924, pag. 73.

leagă tacit această împrejurare, nu putem însă să trecem cu vederea că la rândul său decretul 1462 este un act ilegal, întrucât dacă recunoaște că Consiliul Dirigent a funcționat ca corp legiuitor, în orice caz, un corp legiuitor nu se poate desființa printr'un decret lege ⁶⁾).

Teribilă dilemă!

Decretele 3632 și 1462 au fost ratificate. Foarte bine, — dar nici unul din decretele Consiliului Dirigent n'au fost ratificate. „Nici chiar meritele oamenilor cari au pregătit și declarat Unirea, — spune cu drept cuvânt Șt. Laday, — sau care au săvârșit munca uriașă a reorganizării, n'au fost găsite demne de recunoștința legislațiunii ⁷⁾).

În România, chestiunea ratificării decretelor-legi nu a fost încă ridicată în justiție. Totuși, doctrina, ilustrată prin decizia Curtii de Casație Italiană S. U. din 19 Noembrie 1922, consacră principiul că valabilitatea decretelor-legi nu durează decât atâta timp cât persistă voința guvernului de a le prezenta spre ratificare. E de ajuns să se constate în fapt că guvernul nu mai înțelege să-și execute această obligațiune, pentru ca cetățenii să se considere scutiți de a mai asculta de o lege neconstituțională. Imprejurarea că au trecut două legislaturi fără ca guvernul să se gândească să ceară ratificarea constituie „una precisa e irrecusabile inadempienza dell'obbligo di promuovere il sindacato parlamentare“ ⁸⁾).

Ratificarea dată decretului 1462, credem, nu are altă semnificație decât că s'a hotărât în mod legal și definitiv, că de la data apariției acestui decret funcționarea Consiliului Dirigent a încetat. Atât și nimic mai mult. Enunțarea decretului că atribuțiunile Consiliului Dirigent trec asupra puterilor prev. la art. 32 și 35 din Constituție, a rămas fără suport, a rămas literă moartă, nu numai pentru că, altminteri, s'ar răsturna complectamente principiul *delegata potestas non delegatur*, după care exercițiile unei funcțiuni publice, cum este și cea legislativă, este nedelegabilă și netransmisibilă, — dar și pentru că, în lipsa oricărei ratificări a însăși decretelor emise de Consiliul Dirigent funcționând ca putere legislativă, afirmațiunea conținută în decretul 1462, și-a pierdut în mod firesc orice consecință legală.

Reținem dar, decretul I, — pentru că de el ne ocupăm aici, — a rămas descoperit.

Care e atunci vigoarea sa legală?

5. Intrând în analiza condițiilor în care s'a produs elaborarea primului decret, e necesar să

⁶⁾ Ibidem.

⁷⁾ Ibidem.

⁸⁾ Il foro italiano, 1932, I. pag. 31. — C. Rădulescu, Decretele-legi și dreptul de necesitate, pag. 198.

ne întrebăm: a existat în Transilvania, după decretul 3631 care a declarat unită de-apururea această provincie cu Regatul vechiu, o suveranitate aparte, care să fi exercitat una din cele trei puteri în stat, — aceea de a legifera; sau măcar, funcțiunea legislativă a Consiliului Dirigent a fost urmarea unei delegațiuni, atunci când știut este că organul investit de Constituție cu această atribuțiune nu-și poate delega la rândul său funcțiunea? — Nu.

Oare principiul indivizibilității ar fi îngăduit o atare scindare? — Nu.

A exercitat măcar Consiliul Dirigent vre-una din puteri printr'o încuviințare tacită? — Iarși nu.

Sau poate, împrejurările erau de așa natură încât s'a șters cu buretele binecuvântatele principii, impunându-se măsuri de moment, — conforme, neconforme, legale, nelegale, — dar care erau considerate mai presus de toate sănătoase?

Ar trebui să admitem atunci că, independent de existența guvernului central, Consiliul Dirigent a exercitat o autoritate de fapt, pentru că să-și fi arogat atribuțiunile organelor dispărute, în vederea continuității în organizarea teritoriului transilvănean. Credem însă că modul cum s'a comportat acesta nu îndrituește o atare afirmațiune. Consiliul Dirigent a fost un organism cuminte, pătruns de chemarea sa națională și de gravitatea împrejurărilor.

Investit de Adunarea Națională „cu conducerea afacerilor națiunei“ el și-a reînnoit mai târziu mandatul de la guvernul regal român pentru a conduce serviciile publice“.

Așa fiind, Consiliul Dirigent nu a lucrat ca un organism de sine stătător, asumându-și puteri depline și nelimitate, pentru a urma preceptul de moment: *salus reipublicae suprema lex*, — așa cum s'ar fi întâmplat dacă Adunarea Națională n'ar fi hotărât Unirea, iar decretul 3631 dat la București nu ar fi luat act de aceasta.

Or, de vreme ce Consiliul Dirigent și-a primit mandatul de la Națiunea întreagă, prin intermediul autorității centrale, el era un organism tutelat.

Vom vedea mai departe întrucât socotim importantă această constatare.

6. În viața liniștită, normală, a unui Stat, pot interveni evenimente grave, — se poate naște o criză politică atât de puternică, încât echilibrul social să fie rupt deodată.

În această situațiune și în mod fatal, exercițiul celor trei puteri în stat, ori este pur și simplu suprimat dimpreună cu toată organizația existentă, printr'o revoluție, — adică printr'o răs-

colire a masselor de jos în sus, — ori funcționarea puterilor nu se mai poate face separat, puterea executivă asumându-și cu de la sine putere atribuțiunile celei legiuitoare, prin mijlocul unei lovituri de sus în jos, — a unei lovituri de stat, — ceea ce are drept urmare schimbarea regimului politico-juridic, și înlocuirea sa cu o stare juridică nouă și extra-legală⁹⁾. În fine, o altă cauză care poate întrerupe starea de legalitate, își găsește o bârșia directă în crizele internaționale. Starea de război strânge și mai mult solidaritatea membrilor națiunii în fața pericolului. Viața juridică și socială nu se întrerupe, dar este dominată de ideea de salvare a statului¹⁰⁾.

Oricare ar fi cauza dezechilibrului social, — crize interne sau internaționale, — un lucru e cert: în prezența unei mișcări violente care tinde să întroneze un nou regim politico-juridic, se produce în domeniu vieții sociale o stare de necesitate, care scapă în mare parte voinței și prevederii omenești. Evenimentele care se succed, repede și necesar, cer din partea statului o acțiune energetică, iar principiile edictate pentru vremuri normale se dovedesc insuficiente dacă nu chiar protivnice. Unitatea și energia acestei acțiuni suprimă în mod necesar respectarea libertății publice și individuale, ca și procedura parlamentară și a deliberațiunii. Criza pretinde imperios o creștere de atribuțiuni în favoarea unor organe de stat, dar mai ales investirea lor cu puteri depline și discreționare¹¹⁾.

Așa dar, starea de necesitate este aceea care impune schimbarea radicală sau parțială a principiilor pe temeiul cărora statul se cerea organizat și condus în vremuri normale, — în conformitate cu noua stare de fapt pe care o creiază. Privită prin prisma dreptului de necesitate, hotărârile autorității care a condus destinele statului pe timpul crizei, — fie că e vorba de o autoritate de drept care și-a încălcat atribuțiunile ce i s'au conferit în mod legal, tocmai pentru a face față împrejurărilor, fie că e vorba de o autoritate de fapt, cu o investiție cel puțin plausibilă, sau întemeindu-se pe asentimentul general al opiniei publice, — capătă astfel o justificare în fața justiției chemată, de la caz la caz, să se pronunțe asupra legalității lor.

Motivarea însă a stării de necesitate, condițiunile în care ea și-ar legitima la rândul ei valoarea ca principiu juridic, nu converg toate în una și aceeași doctrină consacrată.

⁹⁾ D. Negulescu, *Trat. de dr. administrativ român*, vol. I, pag. 495).

¹⁰⁾ Ibidem; C. Rădulescu, *op. cit.* pag. 63—64.

¹¹⁾ C. Rădulescu, *op. cit.* pag. 70.

Astfel, se susține că starea de necesitate își găsește justificarea în concepțiunea că orânduețele înscrise în Constituția țării, odată ce nu reglementează prin articole speciale această stare, pot fi păstrate în timpuri de criză, ca unele ce nu sunt edictate decât în vederea situațiilor normale¹²⁾.

Formula e abilă, scurtă, tranșată și puțin... romană.

Se susține dimpotrivă, — și ni se pare, cu drept cuvânt, — că regula fundamentală a dreptului public modern, atât pentru timpurile normale cât și pentru cele de criză, este domnia legalității, (*le regne le la loi*) pentru că tocmai observarea și respectarea legilor se impune cu mai multă tărie pentru vremurile critice, când o stare turbulată și oarecum hoatică, favorizează deslănțuirea abuzului și arbitrarului. **Principiile dreptului public nu sunt creațiunea arbitrară și artificială a jurisconsultilor de cabinet, ci ele sunt adevăruri sociale, câștigate de cele mai multe ori pe câmpuri de bătălie, și omenirea nu ar putea consimți la sacrificarea lor, chiar parțială și temporară, decât în măsura în care această sacrificare servește interesului social**). În consecință, principiile dreptului public, trebuie să se inspire din necesitatea de a asigura în mod continuu și permanent, funcționarea așezămintelor sociale. Menținerea permanentă a vieții sociale organizate, se reazămă pe două principii care guvernează stările de criză:

1. Funcționarea neîntreruptă a serviciilor și așezămintelor publice.

2. Necesitatea mântuirii statului¹³⁾.

Funcționarea neîntreruptă a instituțiilor și serviciilor publice este un imperativ social. Viața statului modern e într-o continuă mișcare. O societate organizată nu poate sta pe loc, chiar dacă ordinea socială s'ar găsi scuturată din temelii de curentul unor prefaceri iremediabile. Cum însă nu totdeauna puterea legiuitoare a consfințit într'un text de lege acest imperativ social, — doctrina și-a luat sarcina de a formula principiile călăuzitoare în materie. Astfel, după **teoria afacerilor curente**¹⁴⁾, autoritatea sau organul care și-a încetat funcțiunea legală, fie prin demisiune, fie că mandatul i-a expirat, sau în fine, din orice alte motive, — continuă să rămână în aceeași funcțiune, girând afacerile publice curente, până ce succesorii legali îi va lua locul.

De multe ori însă, starea de criză a îndepărtat

¹²⁾ Fr. Rovelli, *Sulla legittimità dei decreti-legge*, il foro italiano. 1922. I. 565.

¹³⁾ Rădulescu, *op. cit.* pag. 73.

¹⁴⁾ Ibidem.

¹⁵⁾ Hauriou, *Principes du droit public*, pag. 790.

cu desăvârșire autoritatea investită în mod legal, neexistând nici posibilitatea de a o înlocui cu un alt organ, deasemenea investit în mod legal. Ei bine, în toate cazurile se va găsi o autoritate de fapt, care, independent de orice investitură legală, va gira afacerile publice, cu depline puteri. Este al doilea principiu al dreptului public modern, numit și **teoria funcțiunii de fapt**¹³⁾.

Acele săvârșite de autoritățile de fapt vor trebui respectate, interesul social cerând ca serviciile publice să-și continue activitatea sub pedeapsa dezagregării Statului¹⁴⁾. Valabilitatea lor rămâne nediscutată într'atât cât ele au asigurat continuitatea serviciilor publice, și cât timp în virtutea acestor acte, au luat naștere în mod regulat drepturi în favoarea terților de bună credință¹⁵⁾.

Am spus că al doilea principiu care guvernează stările de criză este necesitatea mântuirii statului.

El vine în rang superior principiului continuității serviciilor publice, pentru că aici se discută însăși menținerea stat-ului *quo* teritorial, însăși viața națiunii. Dreptul de necesitate capătă aci o concepțiune mai largă și servește deopotrivă pentru a justifica dreptul pe care și-l asumă un organ de conducere de a exercita o veritabilă dictatură pentru mântuirea patriei.

Uneori, aceste puteri discreționare sunt exercitate de parlament cum a fost în Franța dictatură „convențiunii”, — dar, de obicei, puterea executivă este aceea care se investește singură cu atribuțiuni dictatoriale, luând măsuri viguroase și de moment, tocmai pentru că starea de necesitate impune acest procedeu.

Războiul și evenimentele care i-au urmat, ne servesc exemple suficiente de necesități sociale care s'au transformat în dictaturi de fapt, când viața parlamentară a fost inexistentă și s'a lucrat prin mijlocul decretelor-legi. Și noi am cunoscut regimul decretelor-legi — și de-accea se poate spune cu drept cuvânt că guvernul care le-a emis a exercitat o dictatură de fapt. Intre doctrina politică și cea juridică a dreptului de necesitate care stă la baza acestei dictaturi. Înalta Curte de Casație se inspiră de la cea dintâi, enunțând că guvernul este în drept să emită decrete-legi, în virtutea dreptului de necesitate, fără ca prin aceasta să se încalce Constituția, care n'a putut avea în vedere decât vremurile normale¹⁶⁾, — so-

luție criticată de o parte din doctrina și jurisprudența română¹⁷⁾.

Teoria dreptului de necesitate, a căpătat în unele țări o consacrare legislativă; în altele, ea a făcut obiectul unor cercetări aprofundate în doctrină și a fost primită ca atare de jurisprudență. Ansamblul cercetărilor acestor izvoare ne conduce la formularea următoarelor condițiuni pentru recunoașterea și existența dreptului de necesitate, — și în această privință cităm din admirabila sinteză care este lucrarea d-lui C. Rădulescu¹⁸⁾.

I. În primul rând să fie vorba de împrejurări excepționale și critice, cari prin gravitatea și iminența lor să pericliteze existența însăși a organizației de stat.

Drept criterii pentru a aprecia gravitatea și iminența pericolului național, se enumeră:

- a) starea de război declarată;
- b) proclamarea stării de asediu politic;
- c) dezastrele financiare și economice.

II. Să existe necesitatea absolută de a se lucra în afara prescripțiilor legale. Astfel: lipsa unui parlament ori imposibilitatea lui de a se întruni, precum și neputința de a convoca corpul electoral pentru desemnarea altuia nou.

III. Măsurile însăși, prin conținutul lor material, să se prezinte cu un caracter de necesitate și urgență absolută. În primul rând deci: toate măsurile cari fac parte din grupa materiilor de interes general și ordine publică absolută și în directă legătură cu salvarea și apărarea națională. În această categorie ar intra toate măsurile în legătură cu rezistența armată, cu organizația și operațiunile militare, cu apărarea granițelor și a ordinei sociale, cu poliția și siguranța generală a Statului. Din contră, toate măsurile de interes privat ori patrimonial se bucură de o prezumție contrară de neurgență.

IV. Toate aceste măsuri trebuiesc să beneficieze de prezumțiunea quasi-legalității, ceea ce înseamnă că măsurile luate pe calea aceasta extraordinară și excepțională, trebuiesc să fie în acord cu sentimentul general și unanim al țarei întregi.

V. Decretele-legi să îndeplinească condițiunile formale de emisiune. Adică, numai acele decrete pot avea tăria de lege, cari adoptate de șeful suprem al statului și contra-semnate de miniștrii respectivi, vor fi fost în prealabil discutate în sânul consiliului de miniștri și aprobate de acesta.

¹³⁾ G. Jézé, *Les fonctionnaires de fait*, Rév. dr. pub. 1914. pag. 48.

¹⁴⁾ C. Rădulescu, op. cit. pag. 76.

¹⁵⁾ *Ibidem*.

¹⁶⁾ D. din 15 Febr. 1919, Pand. Rom. 1922, I. pag. 6.

¹⁷⁾ D. Negulescu, op. cit. pag. 496; C. Rădulescu, op. cit. 161; C. Dăscălescu *Regimul decretelor-legi*, Dreptul, 1920. No. 33. pag. 385.

¹⁸⁾ op. cit.

7. Am schițat succint, teoria dreptului de necesitate.

Să revenim acum la Decretul I. C. D. și să vedem dacă valabilitatea sa se poate întemeia pe această teorie.

Indeplinește el criteriile sus amintite?

Vom afirma că el a fost elaborat în condițiile de la pct. I și II. Imprejurările au fost excepționale și critice. Războiul nu era terminat pentru noi și nici pentru vechiul stăpânitor. Guvernul român lucra el însuși fără parlament și pe calea decretelor-legi, — deci în afara prescripțiilor legale, — și această situațiune a durat din Octombrie 1918 până în Noembrie 1919.

Socotim însă că acest singur fapt nu e determinat pentru a se trage de aci concluzia că Decretul I. C. D. își justifică valabilitatea pe o stare de necesitate. Criteriile fixate la pct. I și II pot fi la urma urmei identice și pentru autoritatea centrală și pentru cea în subordine, pentru că, oricât ar părea de paradoxal, starea de criză cu tot organismul extra-legal pe care îl instaurează, nu suprimă deloc principiul ierarhizării autorităților. Va trebui dar să admitem că și actele nucleului extra-central, al nucleului tutelat sau în subordine, beneficiază de aceeași valabilitate ca și actele nucleului central, — cu o singură condițiune, credem noi, și anume, ca actele autorității în subordine să reprezinte măsuri necesare în cercul de activitate al acesteia.

Această soluție e în concordanță, pe deoparte, cu ierarhia care stă la baza organizărei chiar a autorității de fapt, și pe de altă parte, împacă o logică elementară a situațiilor. Căci, ce s'ar întâmpla dacă autoritatea în subordine ar lua măsuri peste capul organului central și contra voinței acestuia? Și mai ales, măsuri care nici nu sunt absolut necesare în cercul său de activitate, și'n plus, angajează națiunea întreagă? măsuri care cad în mod necesar în competența autorității, care stă la cârma statului, — singura care deține conducerea și reprezintă națiunea, cu puterea de a-i modifica destinele?

Mentținând în vigoare legislația ardeleană Consiliul Dirigent, care își primise mandatul de la guvernul regal român, nu s'a mărginit la conducerea serviciilor publice, ceea ce ar fi constituit un act de necesitate, chiar independent de orice investitură, de vreme ce el se rezema pe asentimentul populației, iar condițiunile exterioare coincid cu cele amintite la pct. I și II, — ci a săvârșit acte de competență exclusivă a autorității centrale și care obligau națiunea toată.

Consiliul Dirigent administra doar o provincie. Mai e nevoie să accentuăm că hotărârile sale,

privite sub unghiul întregului, care era națiunea română, reprezentau din capul locului ceva parțial? Decizând că decretul I. C. D. e valabil, ar trebui să admitem că parțialul obligă întregul, — în loc să spunem tocmai dimpotrivă. Nu numai că logica impune acest raționament dar confirmarea o găsim în faptul că actele Consiliului Dirigent nici n'au fost ratificate. Subordonarea acestuia guvernului regal român, îi ridicase orice autonomie. Hotărârile sale nu au altă justificare, — și pe cale de consecință, legalitatea necesară, — decât în măsura în care au fost luate în conformitate cu directivele și mandatul dat de autoritatea centrală, — singura care era investită de națiunea română întreagă, singura care putea răspunde în fața națiunii.

Decretul I. C. D., — cu toate că și-a găsit o aplicațiune imediată din partea instanțelor judecătorești, nu-și rezema valabilitatea pe dreptul de necesitate, — dovadă că nici Curtea de Casație, în ultimă instanță, și ori de câte ori a adus în discuțiune zisu decret, n'a făcut măcar o aluzie la această doctrină.

Credem că această concluziune se evidențiază și mai mult dacă ne gândim la criteriile de recunoaștere enumerate mai sus la pct. IV și V. Beneficiază decretul acesta de prezumția quasi-legalității, — cu alte cuvinte a fost el elaborat așa încât să fie de acord cu sentimentul general și unanim al țării întregi? Indeplinește măcar condițiunile formale de elaborare a decretelor-legi? Desigur, nu. Nu se poate spune că guvernul din București și națiunea toată a dorit menținerea în vigoare, în limitele Statului român astfel întregit, a unei legislații străine de aceea a vechiului Regat și devenită străină chiar față de populația Transilvaniei, din momentul Unirei. Nu mai vorbim că decretul, nefiind opera guvernului central, nici n'a putut fi adoptat de șeful statului și contra-semnat de miniștrii respectivi, — aceasta ca o condițiune formală a emisiunii și o dovadă în plus că doctrina și jurisprudența, acolo unde dreptul de necesitate n'a fost legiferat, și legea, acolo unde această doctrină a primit o consacrare legislativă, impunând această condițiune de formă, nici n'au conceput posibilitatea ca o măsură luată în virtutea dreptului de necesitate, și de importanța acesteia, căci e vorba de un act de suveranitate, să poată emana de la o autoritate în subordine și nu de la organul central.

În fine, găsim că nici condițiunea arătată la pct. III. nu este îndeplinită, în speță. Menținerea legislației în vigoare în Transilvania, nu poate fi considerată ca o măsură cu caracter necesar și mai ales de urgență absolută. Am văzut că în categoria

acestor măsuri nu pot intra decât acelea în legătură cu salvarea și apărarea națională. Or, ce legătură avea hotărârea luată prin decretul I. C. D. cu salvarea și apărarea națională? Nici una.

Rămân dar în picioare actele făcute de Consiliul Dirigent, în vederea funcționării neîntrerupte a serviciilor publice. În categoria acestora nu intră însă hotărârea luată prin decretul I, — așa cum ne-am silit să demonstrăm, — considerată din punctul de vedere al dreptului de necesitate.

8. Ca un argument în plus și tranșant, — independent de teoria amintită, — pentru a se susține nevalabilitatea decretului I. C. D. e suficient să amintim că, din clipa în care s'a decretat unirea Transilvaniei cu Regatul Vechiu, suveranitatea acestuia din urmă s'a întins asupra noului teritoriu, care și-a pierdut suveranitatea proprie, exact așa cum s'a întâmplat cu alipirea la Franța a Alsaciei și Lorenei ¹⁹⁾.

Totodată, și ca o consecință imediată, dispozițiunile de drept public din legile locale, care organizează, exprimă și limitează suveranitatea, au fost abrogate **de plano** prin însăși întinderea suveranității române în Transilvania, care a înlocuit, automat, acele dispozițiuni, prin legile corespunzătoare ale Regatului vechiu ²⁰⁾ „L'ancienne souveraineté est annéantie avec tout son contenu. Et c'est avec tout son contenu juridique que s'étend la souveraineté nouvelle” ²¹⁾.

În privința dispozițiilor legislative de drept privat, ar trebui să admitem, — dar numai teoretic, — că ele și-au încetat deopotrivă vigoarea, odată cu suveranitatea statului cedat, până ce statul cesionar își va manifesta într'un fel voința de a introduce propria sa legislație sau de a menține aplicațiunea legilor locale. De bună seamă, el va trebui să edicteze noi reguli de drept în acea provincie. În această situațiune, cum am spus, statul anexat ²²⁾ are două posibilități: **primo**, să în-

troucă legislația sa în provincia cedată; **secundo**, să promulge legi, care au același conținut ca și legile locale în provincia cedată, — care fuseseră abrogate prin anexiune, — în care caz se spune că menține în vigoare vechea legislație.

Optând pentru cea de a doua alternativă, statul anexat a naționalizat legile locale, devenite străine din momentul anexiunii. Așa fiind, legile locale se transformă pentru acel teritoriu, în legi noi, care își trag autoritatea din voința legiuitorului anexant ²³⁾.

Imediat după unire, instituțiile locale ale Alsaciei și Lorenei au fost menținute, până la noui ordine, dar „a titre de mesure de liquidation” ²⁴⁾, ceea ce nu a putut aduce nici o știrbire suveranității franceze, pentru că, în fapt, era o imposibilitate ca în același moment în care această extindere s'a înfăptuit ²⁵⁾, legislația franceză să aibă o aplicabilitate imediată; iar dacă totuși guvernul găsea de bine să menție legislația în vigoare, până la unificare, într'un interval foarte scurt trebuia să intervie o manifestare expresă a puterii legiuitoare, în acest sens.

În adevăr, odată depășite dificultățile inerente acestui eveniment important, care era unirea, cu repercursiuni asupra întregii organizări a statului anexat, legile locale au fost menținute în vigoare **prin voința** legislativului francez ²⁶⁾, fiind astfel naționalizate, transformate în legi franceze ²⁷⁾.

Procedeul, nu mai insistăm, a fost legal și așa trebuia să se facă și la noi.

Voința de a se menține în vigoare legile Transilvaniei, aparținând suveranității românești cum, pe deoparte, ea este indivizibilă, în înțelesul că nu se pot concepe mai multe suveranități egale într'un stat cu structura noastră constituțională, iar pe de altă parte, ea se exercită prin delegațiune de către cele trei puteri în stat, dintre care organul legislativ are atributul exclusiv de a face legi, evident că declarația cuprinsă în decretul I. C. D. trebuia să formeze obiectul unei legi emanate de la statul cesionar și nu de la provincia cedată, — almintreli, ne-am găsi în prezența a două suveranități, ceea ce este o imposibilitate. Conflictele între legile locale și cele ale Vechiului Regat. — cităm numai una din gravele consecințe ce ur-

minare, se deslășește de la suveranitatea acestuia, pentru a se aștura altui stat, spre care converge voința majorității; populației acelei provincii.

¹⁹⁾ J. P. Niboyet, *conflicts entre les lois francaises et les lois d'Alsace et Lorraine*, 1922, pag. 106.

²⁰⁾ Trajan Ionașcu, *Regulile de soluționarea conflictelor de drept internațional-privat și interprovinciale, aplicabile în provinciile alipite d'n România*, Pand. Rom. 1912. 9. IV. pag. 41.

²¹⁾ M. Eliescu, *Essai sur les conflicts des lois dans l'espace sans conflict des souverainetés*, pag. 21; Gidel, *De l'efficacité de l'annexion sur les concessions*, pag. 67.

²²⁾ Se știe că Transilvania n'a fost propriu zis o provincie anexată. Să fim bine înțeleși dar: întrebuițăm expresiunea de anexant, cedat, cesionar, etc. numai pentru că aceștia sunt termeni uzitați în materie. În al doilea rând, efectele pe care le produce anexiunea unui teritoriu, sunt în totul asemenea și în situațiunea când o provincie, aparținând unui stat, într'un moment propriu și în virtutea dreptului de autodeter-

²³⁾ Eliescu, *op. cit.* pag. 23-26.

²⁴⁾ Niboyet, *op. cit.* pag. 104.

²⁵⁾ 11 Noembrie 1918.

²⁶⁾ Legea din 17 Octombrie 1919.

²⁷⁾ Niboyet, *op. cit.* pag. 115.

mează în mod necesar, — nu se mai pot numi conflicte interprovinciale, ci conflicte de suveranități, pentru bunul motiv că nu suveranitatea statului român este aceea care și-a însușit legislația Transilvaniei...

9. Când am afirmat că Consiliul Dirigent și-a depășit mandatul primit de la națiunea întreagă, fără ca hotărârea sa să-și găsească o legitimare legală, — am ținut să fixăm, în mod strict formal, ilegalitatea decretului I.

E necesar însă să ne întrebăm: ce a făcut guvernul român pentru a răspunde principiului enunțat că legislația Vechiului Regat trebuia să se întindă asupra nouilor teritorii? Acestea sunt doar subtilități doctrinare, formule de laborator... Poporul vrea fapte, așa, pe înțelesul tuturor. El voia să cunoască, fără îndoială, că de la declararea Unirii, s'a terminat cu ord. 4420. Dar, de unde să știe românul, să zicem, din Gurahonț jud. Arad, că de la această dată, el poate vinde sau cumpăra un imobil, și fără cerința actului scris. I-a spus cineva? A citit undeva?

În fine, dacă totuși așa trebuia să fie, nu numai că o largă publicitate se impune de la sine, dar, de bună seamă, era necesar un termen de aplicațiune a noiei legislații, căci, în mod fatal, locuitorul din provincia unită se găsea angrenat și inițiat, mai mult sau mai puțin, în viața juridică, legată de pământul său, intrată în obiceiuri.

Sau, dacă s'a intenționat menținerea legilor locale, era de datoria guvernului român să pregătească această măsură, de acord cu Consiliul Dirigent, și să o facă, în cele din urmă, cunoscută populației măcar printr'un decret-lege, sub condițiunea ratificării ulterioare.

Preocupat de evenimentele în curs, guvernul s'a dezinteresat complet de această importantă problemă, care interesa întreaga națiune română. Ce putea face Consiliul Dirigent în atari împrejurări? Ceea ce a și făcut. Dacă decretul I nu e un act legal, dacă n'a fost elaborat dintr'o stare de necesitate în înțelesul pe care l'am dat acestei noțiuni, apoi a fost un act oportun.

Nici ulterior, autoritatea centrală nu s'a grăbit să consfințească legal hotărârea luată prin decretul amintit. Abia în 1923, odată cu apariția noiei Constituții, s'a întocmit un articol special, — art. 137, — care a rezolvat problema.

Acesta, și numai acesta este actul legal în virtutea căruia legislația ardeleană a fost menținută în vigoare, până la deplina unificare.

10. Dar legile locale, știm bine, au avut aceeași aplicațiune după Unire și înainte de Constituția din 1923. Instanțele judecătorești, ori de câte ori a fost discuțiune dacă o lege oarecare e în vigoare,

au făcut întotdeauna referire la decretul I C. D. care a menținut în bloc legile existente în Transilvania, și nimeni nu a privit cu îndoială puterea sa obligatorie.

Ce este atunci decretul I C. D.? Vom răspunde: de un uz, o cutumă.

Deși el nu s'a născut în împrejurări de fapt proprii uzului, așa cum noi îl cunoaștem, cu toate că nu ne găsim în prezența unui drept nescris și nici în fața unei reguli tradiționale, stabilită, cu timpul, puțin câte puțin, — trebuie să concedem totuși că acestea sunt doar simple caracteristici ale dreptului obicinueltic și nu condițiuni sine qua non pentru însăși existența sa ca atare.

Ceea ce ridică uzul la rangul legii scrise este sancțiunea. Ori ce regulă de drept presupune o constrângere, adică o autoritate, o voință superioară, — și această constrângere nu poate veni decât de la lege sau de la judecător²⁸⁾. Sancțiunea obiceiului, — împrejurare care îi conferă caracterul unei reguli juridice obligatorii și-l deosebește de un simplu uz trecător și facultativ, — este aplicațiunea obiceiului de către jurisprudență²⁹⁾. Autoritatea instanțelor judecătorești suplinește autoritatea legislativă. Ea este aceea care transformă uzul, dintr'un simplu fapt, care n'are nici o valoare juridică, într'un precept obligatoriu; ea este aceea care, recunoscând existența uzului, îi dă sancțiunea judiciară³⁰⁾.

Or, repetăm, instanțele judecătorești din Transilvania aplicând ord. 4420, au dat decretului I C. D. sancțiunea de care acesta avea nevoie. Curtea de Casație, respingând sistematic recursurile înaintate, n'a făcut decât să consfințească această soluție, — și astfel hotărârile instanțelor de fond au rămas definitive și irevocabile.

Decretul I C. D. a devenit o regulă de drept obligatorie, întocmai ca și legea. „El a căpătat putere de lege numai în urma faptului că i s'a supus națiunea întreagă. Această recunoaștere generală este izvorul obligativității sale. Deci el are caracterul unui drept cutumiar, unui drept care fără să fie lege, se recunoaște de națiune, ca lege“³¹⁾. Ca o consecință firească, legile locale au la rândul lor acest aspect juridic, pentru tot intervalul de timp ce s'a scurs până la intervenția Constituției din 1923. E ca și cum nici n'ar fi intervenit o lege care să le menție în vigoare pe teritoriul Româ-

²⁸⁾ Planoj-Ripert, Traité. Élément. de dr. civ., Tome premier, pag. 5.

²⁹⁾ Hamangiu-Bălarescu-Băicoianu, Trt. de dr. civ. rom. vol. I, pag. 20.

³⁰⁾ Planoj-Ripert, op. cit. pag. 6.

³¹⁾ Șt. Laday, „Decretele Consiliului Dirigent“, Ardealul Juridic Nr. 5. 1924, pag. 75.

niei, și totuși ele au continuat să se aplice. Nu și-au pierdut nimic din forța lor obligatorie, pentru că instanțele judecătorești, așa cum s'a arătat, le-a dat sancțiunea cuvenită.

Hotărând că decretul I C. D. e o cutumă, va trebui să spunem că dreptul civil maghiar, care e aproape în întregime obicinueltic, primește această soluțiune, ca fiind în întregime în spiritul dreptului cutumiar, care se poate naște **uno actu**, ca și legea însăși. Tripartitul lui Werböczy³²⁾ s'a tipărit în Ungaria în anul 1514 și, deși n'a fost investit cu sigiliul regal, este imediat aplicat de către „Curia regească“³³⁾ și mai apoi de către toate comitatele.

„Regulele judiciare provizorii, — care au înlocuit începând cu data de 23 Iulie 1861, dreptul austriac, aplicat scurtă vreme în Ungaria, — n'au fost votate ca legi, dar s'au aplicat și continuă să se aplice, — Curia ungară, ca instanță supremă, pronunțându-se de la speță, la speță, prin acele „enunțiațiuni principale“, devenite reguli de drept obligatorii. Ca o emanațiune firească a acestui procedeu, art. 19 din legea IV/1860, declară că uzul are puterea legii.

11. Dar, dacă în părțile Transilvaniei unde și astăzi sunt în vigoare normele de drept maghiar, declararea de cutumă a decretului I C. D. este am putea zice, comodă, pentru că am văzut că tot

³²⁾ Opus Tripartitum juris consuetudinarii inclyti Regni Hungariae partiumque eidem annexarum.

³³⁾ Curia regească ungară, — supremul for judecătoresc ungar, — ia ființă odată cu fondarea statului ungar (anul 1000). Era compusă din „jurisprudenți“ timpurii, în frunte cu însuși regele, care, în caz de împiedecare, era înlocuit cu un „personalis praesentiae regiae in iuridicis locumtenens“ numit, pe scurt, „personalis“. Curia „linea legea“ în Buda veche, mai târziu, în Alba regală sau în centrele importante ale țării. Părțile litigante erau nobili.

După dezastrul de la Mohac (1526), invazia tot mai accentuată a turcilor, face imposibilă funcționarea Curiei, în această formă. Pe viitor Curia este preluată numai de un „palatin“, numit „comite curiei supreme“.

Curia regească judecă pe baza legilor din „Corpus juris Hungarice“, dar mai ales, pe baza „Tripartitului“ lui St. Werböczy, până în anul 1853 când, în Ungaria, se introduce dreptul privat austriac. La 23 Iulie 1861 codul austriac este înlocuit cu „normele judiciare provizorii“, care nu sunt decât vechile legi ungare transformate uneori după cerințele timpului.

Abia acum începe rolul important al Curiei. Condușă la darea soluțiilor de principiu dreptului naturii „ubi eadem ratio, ibi eadem (legis) dispositio“, soluțiunile sale sunt „emanațiuni principale“, devin cutume stabile.

Totalitatea acestor reguli de drept, — aplicate consecvent și de Curie, și de instanțele inferioare, — formează astăzi dreptul civil ungar. (v. și G. Dănuș, Părți alese din dr. privat ungar, vol. II, pag. 8—13.)

astfel s'a născut și aplicat „normele provizorii“ și Tripartitul lui Werböczy, — se pare că, în schimb, pe restul teritoriului, unde se aplică dreptul civil austriac, problema apare mai dificilă.

Aname, conf. art. 10 c. civ. austr. „obiceiul se poate lua în considerare numai în cazurile când vre-o lege se referă la el“.

Dacă admitem că întreaga legislație ardeleană a rămas aplicabilă ca o colecțiune de cutume, art. citat și-a pierdut înțelesul. Ar urma să se spună, de la Unire și până la intervenția Constituției din 1923, că „obiceiul se poate lua în considerare numai în cazurile când vre-un alt obicei se referă la el“. Or, cu această nouă „redacțiune“, textul nu mai reprezintă nici pe departe voința și intențiunea aceluia care l'a creat.

E ciudat, dar suntem de modestă părere că pentru intervalul de timp arătat, art. 10 c. civ. austr. nu a mai putut preocupa pe interpret.

De la 1923 încolo însă, — adică din clipa în care națiunea română a decretat, cu toate formele legale, menținerea legislației din Transilvania, naționalizând legile locale, — art. 10 și-a recăpătat haina sa primitivă.

Deschidem dar o paranteză asupra înțelesului acestui text, pentru că vedem că și după data promulgării noiei Constituții, unele instanțe utilizează art. 10 pentru a sustine că ord. 4420 nu are nici o tărie legală, pe teritoriul supus c. civ. austriac³⁴⁾.

Să fie oare adevărat că în c. civ. austriac, obiceiul nu are nici o tărie legală decât numai când vre-o lege se referă la el? În practică dispoz. art. 10 va trebui oare respectată literă cu literă? Și apoi e posibil aceasta?

Nu, — pentru că a se decide astfel, ar însemna ca judecătorul, ori de câte ori i se va supune spre judecare o stare de fapt care nu-și găsește rezolvarea juridică pe temeiul textelor pe care legiuitorul i le pune la îndemână, să refuze rezolvarea litigiului, pentru bunul motiv că legea „nu prevede“.

Incontestabil, nici legiuitorul n'a dorit aceasta și cu atât mai puțin justițiabilul. Spectacolul pe care l'ar oferi un judecător care își mărturisește neputința de a da o soluțiune cauzei, ar fi în adevăr tragic... Or, legiuitorul român, preocupat de ideea de a salva prestigiul justiției, dar mai ales, de a nu o face iluzorie, reglementează situațiunea printr'un text precis. Art. 3 c. civ. spune: „Judecătorul care va refuza de a judeca, sub cuvânt

³⁴⁾ Iud. Mixtă Năsăud. s. c. No. 201 din 20 Aprilie 1926: „Ord. 4420, în teritoriul unde e în aplicare c. civ. austriac, față cu dispoz. art. 10, nu poate avea putere de drept“. Ard. Jur. No. 46, 1927, pag. 277.

că legea nu prevede, sau că este întunecată sau neîndestulătoare, va putea fi urmărit ca culpabil de denegare de dreptate³⁶. În afară însă de dispoziția înscrisă la art. 4, c. civ. rom. nu fixează altă normă de interpretare, deși art. 3 obligă pe judecător să judece, chiar în cazul când legea tace, sau textul e neclar. Deaceia el va utiliza regulile prescise pentru interpretarea convențiilor, (art. 977—985) aplicându-le pe cât posibil prin analogie, — *mutatis mutandis*, — la interpretarea legilor, și'n general se va conduce de principiile câștigate materiei printr-o tradiție îndelungată, — principii întemeiate pe logică și echitate.

Să revenim acum la c. civ. austriac. Ce recomandație face legiuitorul judecătorului pentru a-l scoate din acelaș impas? Mai puțin sever decât legiuitorul român, care înființează un delict aparte (art. 152 c. pen.) pentru a sancționa tăgada de dreptate, legiuitorul c. civ. austriac a înscris art. 7 cu următorul cuprins: „Dacă vre-o chestiune de drept nu se poate rezolva după litera legii și nici după interesul ei natural, se va lua în considerație alte cazuri analoage prevăzute în mod clar în lege, și motivele altor legi înrudite cu ea. Dacă totuși cazul rămâne dubios, se va deslega după principiile dreptului natural, ținându-se seama de împrejurările adunate și serios apreciate³⁷”.

După cum vedem, art. 7 reprodus, e mai... uman cu judecătorul. Și nu numai că nu-l amenință cu vre-un delict penal, — nu mai puțin însă obligațiunea de a judeca rezultă virtual din text, dar îi dă și îndrumări despre modul cum trebuie să procedeze pentru găsirea soluției. Fugitiv, legea fixează normele obișnuite de interpretare. În plus, — și pentru cazul când aceste metode se dovedesc infructuoase, — se face trimitere la dreptul natural, la cele câteva precepte întemeiate pe echitate și bun simț, care se impun legiuitorului însuși, ca o regulă supremă a legislației³⁸).

E foarte importantă această prerogativă pe care art. 7 o acordă judecătorului. După cât cunoaștem, judecătorul din Regatul vechiu va evita rezolvarea litigiului exclusiv pe temeiul unui principiu care rezidă în echitate sau bunul simț. O face cu plăcere aceasta, dacă, mai întâi, va putea aduce un argument juridic. Totuși, credem, față cu dispoz. coercitivă a art. 3 c. civ. rom. judecătorul, după ce a epuizat mintal toate normele de interpretare și le-a găsit inaplicabile în materie, va trebui să recurgă la unica sursă disponibilă, la dreptul natural. „Substituind activitatea legiuitorului prin propria sa activitate, judecătorul nu iese câtuși de puțin din rol, — dimpotrivă, un

atare procedeu având consacrarea autentică a legii, el își va ieși din rol tocmai când, sub motiv de tăcere a legii, ar refuza oficiul său celor care i l'ar cere³⁹).

Pe teritoriul supus c. civ. austriac, sarcina judecătorului apare dar mai puțin dificilă. El poate, și i se prescrie în ultima analiză, să se ridice până la ceea ce noi concepem înafară de preceptul scris sau cutumă, ca derivând din natura însăși și din rațiune⁴⁰).

Așadar, și ce e de reținut, întocmai ca și în c. civ. român, se acordă prin art. 7 c. civ. austr. facultatea largă judecătorului de a interpreta legea. Ori de câte ori, prin urmare, interpretează legea și o adaptează la starea de fapt concretă, judecătorul face prin hotărârile pe care le dă, **jurisprudență**.

În practica de toate zilele survin însă situațiuni când investigațiile judecătorului pătrund dincolo de litera legii. Amorf, textul rămâne în urmă, uitat, înlăturat pur și simplu. El nu are nici o vlagă, nu are nici o mlădiere, decât atunci când servește ca material viu la construirea silogismului menit să despice probleme. Când însă legea „tace”, iar celelalte norme de interpretare sunt infructuoase, art. 7 citat permite judecătorului să se ridice până la preceptele dreptului natural, întemeiate pe echitate și bun simț, — adică să calce pe aceleași urme pe care a trebuit să pășească însuși legiuitorul. Procedând astfel, el lărgeste cadrul de aplicațiune a legii, se substituie legiuitorului, **crează dreptul**. S'ar putea spune atunci că stăm în fața unei veritabile încălcări de atribuțiuni. Nu trebuie să pierdem din vedere însă, — cum foarte corect observă D. prof. Herovanu, — „că principala misiune a judecătorului nu e aplicarea legii, ci individualizarea, concretizarea dreptului. Aplicarea legii e un mijloc, — cel mai principal, cel mai comod, de bună seamă, — dar nu singurul posibil⁴¹”.

Legiuitorul construiește dreptul, iar judecătorul îi dă viață. Il face propriu de atrăi în orî ce climat, îl ajută să se adapteze tuturor situațiunilor. Ar fi oare hazardant să afirmăm că ultimul legiuitor este judecătorul?

Jurisprudența e privită totuși ca un izvor complementar de drept, pentrucă i se aduce o gravă învinuire: variază. Incontestabil însă, dreptul cunoaște multe împrejurări când jurisprudența, într'atât cât creează reguli noi de drept, — se fixează, devine ceea ce se numește în limbaj curent,

³⁶) E. Herovanu, *Principiile pr. judiciare*, vol. II, pag. 32—33.

³⁷) Colijn et Capitant, *Cours élément de dr. civ. fr.* ed. 4, t. pr. pag. 3.

³⁸) E. Herovanu, *op. și loc. cit.*

³⁹) Planiol-Ripert, *op. cit.* pag. 3.

constantă. Instanțele judecătorești reconstituiesc perpetuu, în afară de coduri și legi, un drept cutumiar, de o factură sau formațiune nouă ³⁹⁾. De aceea unii autori moderni au văzut în jurisprudență un izvor creator de drept, aproape egal cu legea ⁴⁰⁾.

Ce vom zice atunci de enunțarea art. 10 c. civ. austr. că „obiceiul se poate lua în considerare numai în cazurile când vre-o lege se referă la el?”

Art. 10 a vrut să fie un axiom, și a rămas literă moartă, pentru că am văzut că art. 7 deschide posibilitatea nestirbită instanțelor judecătorești să creeze dreptul sub forma de cutumă ⁴¹⁾. Art. 10 nu rămâne în picioare, nici măcar ca un deziderat.

„Acest articol cuprinde o imposibilitate, pentru că în cazul când o normă contrară legii a devenit normă uzuală, ea a și abrogat legea. Numai așa poate să fie uz, dacă există și se aplică în practică. Norma uzuală nu se desvoltă de obicei ca o violare conștientă a legii, ci în formă de interpretare, care, după împrejurări, lărgeste sau restrânge dispozițiunea legii. Dispozițiunea legii va trăi în această formă nouă, care însă este supusă și mai departe interpretării, așa că, în fine, poate fi transformată într-o dispozițiune cu totul contrară norme primitive cuprinsă în lege. Deci pe teritoriul codului civil austriac, este posibil ca legile să fie modificate prin uz” ⁴²⁾.

Iată dar că și acolo unde c. civ. austriac își are aplicațiunea, adoptarea ord. 4420 prin decretul I. C. D. și vigoarea ei practică astfel consfințită prin șirul neîntrerupt de hotărâri judecătorești, culminând cu deciziunile date în acelaș sens de către Înalta Curte, a stabilit un uz constant, o cutumă, — chit că Consiliul Dirigent nu a avut cădere legală de a face operă legislativă.

12. În concluziune, aceasta credem că a putut să fie aspectul legislației ardelen, până la apariția Constituției noi. Într'un cuvânt, lipsa unei dispozițiuni, formal legală, de menținerea în vigoare a legilor locale, cu excluderea legilor Regatului vechiu, care se cereau extinse și pe acest teritoriu, din clipa în care s'a proclamat Unirea și ca o ur-

mare firească a suveranității unice a Regatului român astfel întregit, — dar acceptarea acestui regim juridic de către națiune și consfințirea sa prin hotărârile judecătorești care au urmat, au dat tăria legală decretului I. C. D. care proclamase în mod oportun menținerea statului quo legislativ, așa încât viciul formal de care era lovit zisul decret, ca fiind emanat în afară și peste atribuțiunile funcțiunei legiuitoare, așa cum aceasta este stabilită prin Constituția țării, a fost acoperit.

Sanctiunea pe care jurisprudența română a dat-o decretului I. C. D. răspunde unei nevoi sociale: aceea de a se respecta drepturile câștigate, evitându-se anarhia juridică, pe care ar fi născut-o o eventuală soluție contrară a jurisprudenței, în lipsa oricărei încunoștințări făcută justițiabililor că legile aflate în vigoare și-au încetat aplicațiunea.

Odată însă cu apariția Constituției din 1923, repetăm și accentuăm iarăși, problema nu mai suferă discuțiune, întrucât art. 137 declară expres că „se mențin în vigoare toate condicele și legile existente la diferite părți ale statului până la unificarea legislației”.

În consecință, de la această dată înainte, este inoperant și alături de lege să se declare stereotipic, așa cum redactează majoritatea hotărârilor că „.....întrucât decretul I. C. D. a menținut în vigoare legile existente, — deci și ord. 4420, — aceasta se aplică deopotrivă”, — ci, socotim mai corect să se facă pur și simplu referire la art. 137 din Constituție. Aceasta, cum am arătat, este actul ultim și important al statului român, prin care legile Transilvaniei, până adineaori aparținând statului cedat, au fost ridicate în rang egal cu legislația vechiului Regat, iar nu aplicate ca simple obiceiuri.

Mai trebuie oare să repetăm că ord. 4420, e în vigoare?

(Va urma)

DE LEGE FERENDA

Nici nu au intrat în vigoare nouile coduri penal și de procedură penală, și iată că se și procedează la modificarea lor!

S'a depus, în acest scop, pe birourile Corpurilor noastre legiuitoare un proiect de lege pentru corectarea erorilor materiale strecurate în aceste coduri cu ocaziunea votării lor!

Inregistrăm acest fapt cu o îndoită surprindere: întâiu pentru că nu ne explicăm de ce această retușare a codurilor menționate mai sus nu li s'a adus pe când ele se găseau încă în stare de proiecte, spre a nu mai fi nevoie să se revie astfel a-

³⁹⁾ Planojl-Ripert, op. cit. pag. 7.

⁴⁰⁾ Hamangiu-Băicoianu-Bălanescu, op. cit. pag. 20, cu cit. Fr. Génv, *Essai critique sur la méthode d'interpr. juridique*.

⁴¹⁾ Art. 10 exprimă doctrina greșită a raționalismului. Dreptul cutumiar se naște în mod suveran. Cu toate dispoziții art. 10, și c. civ. austr. a fost complectat, ba chiar și modificat, printr'un șir de deciziuni judecătorești, care aplicând consecvent aceiaș principiu, consfiue actualmente dreptul cutumiar. — Șt. Laday, *Codul civil austriac*, vol. I nota sub art. 10, pag. 42.

⁴²⁾ Șt. Laday, *Decretele Cons. Dirigent, Ard. Iur. No. 5 cit.*

supra votului exprimat cu atâta solemnitate de Corpurile noastre legiuitoare, și apoi pentru că — din nefericire — nici această retușare nu este completă!

Intr'adevăr, examinând cu atențiune proiectul de lege menținut mai sus, constatăm — pe de o parte — că, în conformitate cu dispozițiunile articolului I, se modifică următoarele articole din Codul penal Regele Carol al II-lea: 54, aliniatul 6' 97, alin. III; 119, punctul 1; 125, alin. II; 136, alin. 2; 183, punctul 5; 284; 359, alin. II; 370; 419, alin. ultim; 489, alin. 1; 596, alin. I; 597, punctele 3 și 8, cum și 599, iar — pe de altă parte — în conformitate cu dispozițiunile articolului II, se modifică următoarele articole din Codul de procedură penală Regele Carol al II-lea: 36; 68; 226, alin. ultim; 450; 526, alin. I; 575; 646 și 652 alin. 1.

Nu se modifică însă articolul 24, aliniatul 2, din Codul penal Regele Carol al II-lea și nici cor relativul său, articolul 341, aliniatul 1 din Codul de procedură penală Regele Carol al II-lea, a căror redactare cuprinde evidente erori!

Astfel, la articolul 24 aliniatul 2 din Codul penal Regel Carol al II-lea se prevede că amenda pentru contravențiuni este de la 50 la 1500 lei, pe când la articolul 23 aliniatul 2 din același cod se prevede că amenda pentru delikte este de la 2000 la 20.000 lei.

Aceasta fiind situația, mă întreb — pe drept cuvânt — cum vor fi calificate de instanțele noastre judecătorești infracțiunile al căror maximum de pedeapsă este mai mare de 1500 lei și mai mic de 2000 lei, întrucât — după cum am expus mai sus — legiuitorul nu le-a încadrat nici ca contravențiuni și nici ca delikte. Se va obiecta, de sigur, că din moment ce amenda pentru delikte începe de la 2000 lei în sus, infracțiunile de care ne ocupăm vor fi calificate — prin a fortiori — contravențiuni, chiar dacă legiuitorul a indicat pentru acestea ca maximum de amendă suma de 1500 lei. S'a încercat chiar să se dea o asemenea interpretare acestei inadvertențe a legiuitorului. Mărturisesc însă că această interpretare păcătuiește profund, căci — la urma urmei — dece nu am admite că intențiunea legiuitorului a fost ca toate infracțiunile menționate mai sus să fie calificate delikte, fixând pentru acestea ca minium de amendă suma de 1500 lei, și că numai dintr'o eroare materială de redactare s'a prevăzut la articolul 24 aliniatul 2 din Codul penal Regele Carol al II-lea o sumă cu mult mai mare, respectiv 2000 lei!

Trebue să recunoaștem însă că această ultimă ipoteză pare cu atât mai verosimilă cu cât, exa-

minând cu atențiune dispozițiunile noului cod penal, constatăm că făuritorii lui — pătrunși de necesitatea unei cât mai juste reprimări a infracțiunilor, în raport cu culpa morală a infractorilor și cu gradul de turburare socială produsă prin săvârșirea acestora — a înăspriț pedepsele corespunzătoare din vechiul cod penal, corecționând în același timp o serie de mici infracțiuni.

Astfel fiind, nu mai începe deci nici o îndoială că acest spirit de severitate care caracterizează pe legiuitorul noului cod penal își găsește explicațiunea și în cazul ce am relevat. Restrângând cât mai mult sfera contravențiunilor, prin fixarea maximului de amendă la suma de 1500 lei, legiuitorul respectiv a înțeles de sigur să lărgască în aceeași măsură sfera deliktelor prin fixarea minimului de amendă.

Cum însă din examinarea articolelor menționate mai sus se constată că, în speță, nu există o asemenea corelațiune între contravențiuni — pe de o parte — și delikte — pe de altă parte — deoarece nu se fixează un criteriu comun pentru delimitarea lor, rezultă de la sine că ne găsim pur și simplu în fața unei erori materiale de redactare, pe care legiuitorul ar trebui să o înlăture fără întârziere, spre a se evita ori ce posibilitate de controversă.

În ipoteză că această eroare materială de redactare s'a strecurat cu ocaziunea elaborării dispozițiunilor articolului 24 din Codul penal Regele Carol al II-lea, prin nepunerea lor în concordantă cu dispozițiunile articolului 23 din același cod, urmând a fi socotite contravențiuni toate infracțiunile pedepsite cu amendă de la 50 la 2000 lei, se impune atunci a fi modificate și dispozițiunile articolului 341 aliniatul 1 din Codul de procedură penală Regele Carol al II-lea, căci există o strânsă legătură între aceste texte. Intr'adevăr, în conformitate cu dispozițiunile acestui din urmă articol, stabilindu-se că, în procesele de contravenții, judecătorul, pe baza actelor încheiate conform articolului 199 și următorii, dacă contravenția e pedepsită de lege numai cu amendă, care nu ar depăși 1500 lei și dacă nu există parte civilă constituită, pronunță — fără a mai cita — condamnarea printr'o ordonanță penală, este logic ca din moment ce sfera contravențiunilor se lărgeste, prin fixarea maximului de amendă la 2000 lei, să se lărgască în aceeași măsură și sfera de aplicare a ordonanței penale menționată mai sus. Modificarea aceasta este de altfel cu atât mai necesară cu cât limita maximă până la care se poate emite o ordonanță penală, conform dispozițiunilor articolului 341 aliniatul 1 din codul de procedură penală Regele Carol al

II-lea, este și așa destul de neînsemnată, aceste dispozițiuni riscând să nu găsească în realitate o aplicațiune practică!

Astfel, dacă examinăm dispozițiunile articolelor 579—596 inclusiv din Codul penal Regele Carol al II-lea, rezervate exclusiv materiei contravențiunilor, constatăm cu foarte multă surprindere că nici una dintre contravențiunile enunțate nu cade sub prevederile articolului 341 aliniatul 1 din Codul de procedură penală Regele Carol al II-lea, întrucât toate aceste contravențiuni se pedepsesc, pe lângă amenda corespunzătoare, și cu închisoare polițienească, respectiv printr'un cummul de pedepse. Despre legile speciale nici nu mai vorbim, căci, deși parte din ele cuprind contravențiuni care se pedepsesc chiar și numai cu amendă, totuși sunt extrem de rare cazurile când această amendă este inferioară limitei maxime până la care se poate emite — conform celor stabilite mai sus — o ordonanță penală.

Aceasta fiind situația, sunt de părere că dispozițiunile articolului 341 aliniatul 1 din Codul de procedură penală Regele Carol al II-lea ar trebui modificate în sensul de a se majora limita maximă până la care se poate emite o ordonanță penală chiar și peste suma de 2000 lei, respectiv până la 5000 lei, căci numai așa li s'ar putea asigura o aplicațiune practică și utilă, în sensul dorit de legiuitor.

Dacă o asemenea modificare a dispozițiunilor articolului menționat mai sus nu ar extinde totuși sfera lor de aplicare și asupra contravențiunilor prevăzute în codul penal Regele Carol al II-lea, nu tot astfel se întâmplă însă și cu contravențiunile prevăzute de legile speciale, căroro aceste dispozițiuni li s'ar aplica în majoritatea cazurilor!

Cât despre utilitatea unor asemenea dispozițiuni, este inutil să mai insistăm. Ele au dat rezultate apreciable în provinciile românești anexate, pe cuprinsul cărora se aplică încă codul maghiar de procedură penală, în care își au sorginta. Astfel, infractorul — pe de o parte — este scutit de neplăcerea ca, pentru infracțiunile de minimă importanță ce i se impută și a căror comitere de multe ori nu o contestă, sau nu o poate tăgădui, să fie purtat pe drumuri, uneori de la distanțe destul de mari, spre a lua parte la judecarea procesului respectiv, suportând în același timp și apreciable sacrificii materiale, iar — pe de altă parte — Statul sau instituțiunea în folosul căreia ar urma să se pronunțe amenda în caz de condamnare, recuperează mai ușor sumele ce i se cuvin în acest mod.

VASILE F. GEORGESCU
magistrat Ploiești

CONSTATĂRI ȘI REFLECȚII.

Situația Corpului Magistraturei noastre în ultimul timp a devenit una din problemele cele mai mult discutate; și din păcate parte din aceste discuțiuni sunt pornite din sânul acestui Corp, iar parte sunt doar preocuparea unor organe de publicitate cotidiană, presa. Cu toate acestea, mare lucru nu s'a făcut în favoarea majorității acestui oropsit Corp funcțional al societății — și când vorbesc astfel, mă refer la categoria magistraților inferiori de la judecătorii și Tribunale.

Astfel, printre altele, prin legea din 4 Aprilie 1936, referitoare la gradațiile acordate membrilor ordinului judecătoresc, nu s'a făcut altceva decât ca prin sacrificarea dreptului de înaintare fost prevăzut de art. 148 al legii de organizare judecătorească, s'au acordat — în condițiunile în cari s'au acordat — așa numitele gradații. Nu mai insist asupra rezultatului deprimant pe care l'a avut această lege, pentru că s'a vorbit destul atunci când problema pusă de aceasta, era actuală; de aceea ne mulțumim acum să-i suportăm doar efectele.

De curând însă, o nouă dispozițiune legală apare; despre cele cuprinse în aceste dispozițiuni nu mă voi ocupa; ceea ce interesează însă este principiul și sistemul pe baza căruia și după care se caută înțelegerea pentru rezolvarea acestei mult discutate probleme impuse de situația precară a Corpului Magistraturei. Este vorba de Decretul lege din 11 Noemvrie a. c. referitor la modul și condițiunile de pensionare al membrilor Inaltei Curți de Casație.

Ca umil slujitor al dreptății cred, că în materie de legiferare, este absolut necesar ca să se păstreze un principiu care trebuie să aibă la bază, respectarea moralității sociale, fie aceasta existentă, fie aceasta numai întrevăzută sau concepută în idealismul lui superior de către legiuitor; ambele cazuri fiind determinate de o ambianță de ordin psicho-intelectual vor fi, și vor trebui să fie, determinanta de care va trebui să țină seamă legiuitorul. Numai astfel se va putea obține echilibrul armonic în sânul organismului social, și numai astfel dispozițiunile legii vor putea avea autoritatea și eficacitatea pentru atingerea scopului urmărit.

În acest sens, activitatea legiuitorului va putea fi pilduitoare pentru cei ce sunt chemați să aplice și mai ales să execute dispozițiunile prevăzute în textele rigide ale actului său, atunci când vor constata și vor simți că nu există nici o abatere dela acest imperativ al moralei sociale. Pentru noi, în epoca în care trăim, și mai ales față de obligațiunile

nea de a pregăti generațiile viitoare în vederea unei cât mai rodnice activități sociale, această ambianță morală socială nu poate să fie decât impunerea unui spirit de muncă în totul constructivă și în tendința de a stabili și impune un echivalent între orice efort de interes social și rezultatul util obținut pentru aceasta. Trebuie să adaog pentru a fi complet, că atât efortul de interes social cât și acel rezultat util obținut, să fie actuale. Și Decretul lege calcă tocmai acest mare principiu, care pentru societatea noastră și în actualele împrejurări constituie un adevărat imperativ, considerațiuni pentru cari cred că nimeni din cei menționați într'ânsul nu vor face uz de dispozițiunile pe cari le conține.

Fiecare corp social, constituit potrivit necesităților funcționale ale instituțiunei din care face parte, își are o ambianță morală specială creiată fie prin legile organice respective, fie chiar numai printr'o metodă simplistă adoptată de toți membrii în virtutea căreia se stabilește o atitudine pe care fiecare și-o impune în raporturile dintre aceiași membri la început, și apoi în raporturile pe cari membrii constituiți în acel organism, le au sau le pot avea cu membrii celorlalte organisme sociale în concertul lor funcțional. Așa fiind, credința mea este, că nimeni nu va avea posibilitatea de a hotărî cu mai multă autoritate, despre toate măsurile ce vor trebui să se ia pentru menținerea, dezvoltarea sau înființarea oricăror măsuri în vederea unei bune funcționări a unui atare organism social, decât membrii cari îl formează în totalitatea lui. Deci, ori decâte ori ar fi să se aducă dispozițiuni legale în vederea organizării, salarizării sau orice alte chestiuni în legătură cu acest Corp al Magistratilor, va trebui ca în prealabil să se discute fie în plenul Consiliului Superior al Magistraturei, fie în plenul unui organ legal reprezentativ al Corpului, atari noi propuneri cari vor fi cu mai mult folos discutate și apropiate interesului organic sau funcțional al acestuia. Cred, că în același sens va putea activa și Asociația Amicala Magistratilor ca una care a avut la bază tocmai această idee de a păstra o ambianță de o cât mai ridicată moralitate în sânul Corpului Magistraturei. In special noi cei mici, magistrații inferiori. așteptăm afirmarea acestor principii și cu hotărâre

nestrămutată vom răspunde când vom fi chemați să activăm cu folos pentru instituția noastră, pătrunși fiind de importanța pe care o prezintă pentru păstrarea integrității sociale.

DEM. TIGOIANU
magistrat, Trib. Timiș-Torontal.

LEGISLAȚIE.

Apărute în anul 1936.

M. Of. 215 bis. din 15 Sept. Decret pentru prelungirea stării de asediu din 30 Decembrie 1933, cu încă 6 luni dela 16 Sept. 1936.

M. Of. 221 din 22 Sept. Regulament pentru pregătirea profesională a funcționarilor administrativi.

M. Of. 255 din 2 Noembrie. Decret asupra organizării Ministerului de Agricultură și Domenii.

M. Of. 263 din 11 Nov. Decret lege pentru înlocuirea taxelor benevole cu timbru judiciar (La trib. 2 lei).

M. Of. idem Decret pentru administrarea zaharinei și a substanțelor îndulcitoare.

M. Of. Idem. Decret pentru modificarea art. 29 al. 2, 40 și 41 leg. org. judecătorească.

M. Of. 270 din 19 Nov. Regulament pentru funcționarea serviciului de cazier și identificare judiciară.

M. Of. Idem. Regulament pt. organizarea și funcționarea serviciului de patronaj și a consiliului central de patronaj (art. 50 c. pen.).

M. Of. 277 din 27 Nov. Regulament de aplicarea art. 125 legea p. modificarea asigurărilor sociale.

M. Of. 279 din 30 Nov. Inlocuirea taxelor benevole cu timbru judiciar.

M. Of. 281 din 2 Dec. Erori de manuscris în decretul lege pentru înființarea Ministerului aerului.

M. Of. 288 din 10 Dec. Regulamentul Casei Centrale de pensionarea avocaților din România și a caselor de ajutor a barourilor.

M. Of. 293 din 16 Dec. Regulamentul pentru funcționarea Curților cu Jurați.

Abonați

Revista Cercului Juridic Bănățean

JURISPRUDENȚĂ ȘI SOLUȚIUNI JURISPRUDENȚIALE

PARTEA JURIDICĂ

I. DREPT CIVIL

1. EXCEPȚIUNE DILATORICĂ. Când instanța de judecată respinge excepția dilatorică ridicată de pârât, care atacă prin apel hotărârea de respingere a excepțiunii, poate invoca noi mijloace în apărare. reclamantul, bazat pe texte nesuținute la prima instanță.

Având în vedere că din deciziunea atacată cu recurs și actele dela dosar se constată că recurentul Maurițiu Reismann a chemat în judecată în fața Tribunalului Timișoara pe intimata firma C. Văcoyanis et. Comp. din Galați pentru suma de 128.500 Lei cap. și acces. contravaloarea unor mărfuri cumpărate și neachitate de intimata și aceasta din urmă ridicând în apărare finele de neprimire bazat pe art. 180 pct. 3 proc. civ., Tribunalul prin sentința No. 5368/4/1929 a respins excepțiunea dilatorie, iar prin sentința No. 5368/4/1929 din 21 Ianuarie 1930 a respins ca nefondată și acțiunea.

Că recurentul, reclamant în fața Tribunalului, a atacat cu apel sentința pronunțată asupra fondului, iar intimata a aderat la acel apel, cerând reformarea sentinței relativ la excepțiunea dilatorie și Curtea de Apel Timișoara prin deciziunea supusă recursului a admis excepțiunea ridicată de intimată, a stins procesul și a respins apelul recurentului cu 8212 lei cheltueli de judecată în prima și a doua instanță.

Considerând că pentru a da această soluție Curtea de Apel constată și argumentează că stabilirea din sentința primei instanțe că recurentul ar avea firma înregistrată și că deci Tribunalul Timișoara în baza art. 31 proc. civ. avea competență să judece litigiul dintre părți, este greșită, deoarece cum rezultă din certificatul liberat de grefa Tribunalului Timișoara s. III-a, recurentul nu are firmă înregistrată, chestiune care de altfel nici nu a fost susținută de recurent în fața Tribunalului; că recurentul prin scriptul intitulat „Răspuns” făcut la aderarea la apel a întimatei părăsind competența bazată pe art. 31, 32 proc. civ. invoacă art. 29 proc. civ. adică competența locului de îndeplinire, întrucât însă această bază de competență n'a fost invocată la prima instanță, susținerea ei direct în procedura de apel potrivit art. 499 alin. prim este inadmisibilă.

Având în vedere că prin motivul de casare recurentul se plânge de eroare gravă de fapt, nemotivare prin stabilirea că competența prevăzută de art. 29 proc. civ. nu a fost invocată înaintea Tribunalului ci numai în apel, iar prin argumentarea că nu putea invoca direct în apel competența bazată pe acest text, Curtea de Apel a făcut o rea aplicațiune a art. 499 alin. 1 proc. civ., text care este străin de firea procesului de față.

Considerând că este necontestat după art. 499 alin. 1 proc. civ. că excepțiunile dilatorii în afară de cele de ordine publică, nu pot fi valorificate înaintea instanței de apel, dacă partea nu le-a invocat la prima instanță în timpul cuvenit, nu mai puțin însă este adevărat că acest text vizează și se referă fără îndoială la excepțiunile prohibitive, pe cari pârâtul dela prima instanță, deși era în măsură, nu le-a ridicat în fața acesteia, ci numai în apel.

Că însă atunci când instanța de judecată a respins excepțiunea dilatorie ridicată de pârât și aceasta atacă cu apel hotărârea de respingere a excepțiunii, cum este și în speță, reclamantul în combaterea apelului pârâtului, cu condițiunea să le fi format în scris, poate invoca noi mijloace de apărare, bazate pe texte nesuținute în fața primei instanțe, iar aceste noi mijloace de apărare ale reclamantului nu pot fi considerate de excepțiuni dilatorii în sensul și spiritul art. 499 citat, cum greșit motivează Curtea de Apel, ci numai de elemente de combatere și sub acest raport dispozițiunea cuprinsă în alin. I din art. 499 proc. civ. invocat de Curtea de Apel, este inoperantă și inaplicabilă în cazul de față.

Considerând că o asemenea soluțiune este conformă și cu spiritul și economia legii pentru accelerarea judecăților aplicabilă pe întreg teritoriul țării, fiind o lege de unificare, care prin art. 38 prevede că părțile se pot servi înaintea Curții de Apel pe lângă mijloacele invocate la prima instanță și de cele arătate în apel și în întâmpinare, în afară de cazul prevăzut de art. 14 ce însă în speță nu subsistă, de unde urmează că apelul are efect devolutiv și ca atare părțile se pot servi în apel de noi mijloace de apărare și elemente de combatere, nesuținute în fața primei instanțe, dacă acelea au fost invocate în petiția de apel sau în întâmpinare, iar instanța de judecată conform

art. 29 din aceeaşi lege este obligată cu ocazia judecării litigiului a examina toate lucrările dela dosar, chiar şi în lipsa părţii dela desbatere.

Că în asemenea condiţiuni şi întrucât în speţă este constant, că recurentul, reclamant în proces, în scriptul intitulat „Răspuns“ depus la adresa la apel a intimatului a invocat în apărare şi a susţinut şi oral ca bază de competenţă cea prevăzută în art. 29 proc. civ., anexând în dovedirea acestei competenţe atât la acţiune cât şi la apel script nota de comandă din 5 Noemvrie 1928 rău şi în mod greşit Curtea de Apel nu a examinat şi ţinut seamă la rezolvarea excepţiunii dilatorii ridicată în apărare de intimat, de mijlocul de apărare al recurentului invocat şi bazat pe art. 29 proc. civ., cu atât mai mult că, cum rezultă din scriptul preparativ al recurente aflător la fila 16, recurentul a invocat acest mijloc de apărare şi în faţa Tribunalului.

Că aşa fiind şi întrucât Curtea de Apel a hotărât altfel motivul de recurs este întemeiat şi recursul urmează a fi admis, casându-se cu trimitere deciziunea atacată.

(C. de Cas. S. III. Dec. No. 1403/35 din 17 Septemvrie 1935. Preşedinţia D-lui C. Crăciunescu, consilier.)

2. FISC. *Faptul că aceeaşi persoană a fost în comisia de apel şi a semnat recursul fiscalului, nu atrage nulitatea acestei căi de atac.*

Faptul că o firmă este în lichidare, nu denotă insolvabilitatea completă, ci depinde de rezultatul lichidării.

Jetoanele plătite global la finele anului membrilor consiliului de administraţie nu sunt socotite ca salarii, ci tantieme, nescăzându-se conf. art. 31 lev. contrib. directe.

Asupra excepţiunilor de nulitatea recursului fiscalului ridicate de contribuabilă prin memoriul din 30 Aprilie 1936.

Având în vedere că în ce priveşte prima excepţiune, Curtea constată că în adevăr la desbaterea apelurilor înaintea Comisiunii de apel a luat parte ca membru şi Iuliu Caba Administrator Financiar care a semnat în calitate de reprezentant al fiscalului şi recursul făcut contra aceleiaşi deciziuni cu toate că n'a fost de osebită părere.

Că dacă numitul a luat parte ca membru în comisiunea de apel conform L. C. D. nu poate fi considerată că un impediment participarea lui la lucrările ce au de obiect apărarea intereselor fis-

cului, în speţă semnarea recursului declarat contra deciziei Comisiiei de apel, de oarece este ştiut că Administratorul Financiar reprezintă Ministerul de Finanţe în circumscripţia sa, prin urmare faptul că aceeaşi persoană a fost membru în Comisiunea de apel şi a semnat recursul fiscalului nu poate atrage nulitatea acestei căi de atac şi în consecinţă această excepţie este neîntemeiată. Cât priveşte a doua excepţiune că adecă recursul n'ar fi redactat în condiţiunile art. 36 Leg. C. Casaţie, Curtea constată din conţinutul petiţiei de recurs introdusă de fisc că în partea enunţativă s'a invocat drept temeiuri de casare: excesul de putere, violare de lege şi omisiune esenţială, după care se face argumentarea şi desvoltarea acestor motive prin urmare şi a doua excepţie de nulitatea recursului fiscalului se găseşte neîntemeiată.

In ce priveşte recursul fiscalului:

Având în vedere că în privinţa admiterii la scădere a sumei de 286.524 Lei Comisia de apel motivează că această sumă este definitiv pierdută de contribuabila de oarece debitoarea Asociaţia corporaţiilor din Arad care n'are nici un fel de avere este în lichidare, deci socotind că conform art. 32 L. C. D. suma de mai sus reprezintă pierdere, a scăzut-o din beneficiu net imposibil.

Având în vedere că dacă debitoarea contribuabilei este în lichidare nu înseamnă că încă nu-şi poate achita datoriile sale, căci deşi nu posedă avere mobilă sau imobilă, încă nu poate fi socotită în imposibilitatea de a achita creanţa, împrejurarea că o firmă este în lichidare neputând fi considerată ca o stare de insolvabilitate completă depinde de rezultatul lichidării, această operaţiune putând fi excedentară şi nu în mod necesar deficitară. Prin consecinţă Comisia de Apel avea a cerceta dacă debitoarea este insolvabilă şi ce rezultat a dat lichidarea pentru a hotărâ că pierderea este definitivă, cea ce nefăcând a violat art. 32 L. C. D. şi prin exces de putere a scăzut suma de 286.524 Lei, astfel că primul motiv din recursul fiscalului se găseşte întemeiat.

În ce priveşte al 2-lea motiv de recurs al fiscalului cu privire la scăderea sumei de 60.000 Lei drept amortizare la investiţiunile şi renovările făcute de contribuabilă, având în vedere că instanţa de apel constată că această sumă în adevăr reprezintă cheltuieli de renovare a localului, ce deţine cu chirie, pe care de şi n'avea obligaţia să le facă totuşi interesul întreprinderii cerându-le, le-a găsit justificate.

Având în vedere că cheltuiala a fost corect scăzută în conf. cu art. 31 L. C. P. şi cu Deciziunea C. Centrale publicată în Monitorul Oficial

No. 40/1931 încât motivul de recurs astfel formulat s'a găsit neîntemeiat.

Că în fine în ce privește al 3-lea motiv de casare din recursul fiscului și acest motiv s'a găsit neîntemeiat, de oarece instanța de apel constată că suma de 23.700 Lei s'a cheltuit în interesul întreprinderii conform actelor din dosar, astfel de cheltueli urmând a se scade conform art. 31 L. C. D.

În ce privește recursul contribuabilei:

Asupra primului motiv de casare cu privire la violarea disp. art. 101 din Legea cooperăției și art. 39 L. C. D.

Având în vedere că la fixarea venitului anual impozabil Comisiunea de apel s'a bazat pe elementele bilanțului conform cu registrele comerciale regulat ținute și a înlăturat unele poziții, ca fiind nejustificate din punct de vedere al Legii Contrib. directe, în consecință Comisiunea de apel n'a făcut altceva de cât un bilanț fiscal, ceea ce i dă dreptul L. C. D., astfel încât contribuabila nu poate să se plângă de violarea art. 101 Leg. cooperăției și nici de violarea art. 39 L. C. D., deoarece ce în bilanț după cum s'a spus se puteau trece sume pe cari legea contrib. directe le exceptează impunându-le, în consecință acest motiv de casare este neîntemeiat.

Asupra motivului 2-a cu privire la nescăderea sumei de 153.633 lei, jetoane de prezență, având în vedere că în această privință comisia de apel motivează că, de oarece această sumă s'a plătit global la sfârșitul anului membrilor cons. de administrație nu poate fi considerată drept salarii ci ca tantieme, cari conform art. 31 L. C. D. nu pot fi scăzute.

Având în vedere că din piesele dosarului rezultă că suma de 153.633 Lei s'a plătit membrilor cons. de administrație și cenzorilor nu drept tantieme ci drept jetoane de prezență la ședințele ținute — dovadă statul de la dosar, — prin urmare această sumă neputând fi socotită tantieme, cari nu se pot scade conform legii, ci drept contra valoarea unor servicii prestate, are a fi considerată drept salariu și scăzută de la beneficiu impozabil, ceea ce Comisia de fond nefăcând a violat disp. art. 31 L. C. D., în consecință motivul 2-a din recurs este fondat și a fost admis ca atare.

În ce privește suma de 6.417 Lei 1/2 din taxa casei cercuale ce face obiectul motivului 2 b. din recurs, Curtea a găsit și acest motiv fondat, pentru că conform art. 39 pct. 10. L. C. D. sumele ce reprezintă asigurarea personalului firmei trebuie scăzute, iar conform legii asigurărilor sociale firma este ținută a achita 1/2 din totalul cotizațiilor, prin urmare contribuabila achitând această

parte, ea urma să fie scăzută de Comisia de apel, încât nefăcând această scădere a violat dispozițiile de mai sus ale L. C. D.

În ce privește în fine motivul 2 c. cu privire la nescăderea sumei de 76.646 Lei cheltueli de propagandă Curtea a găsit acest motiv neîntemeiat, de oarece pe lângă că astfel de cheltueli nu sunt prevăzute la scădere în art. 31 L. C. D., dar nu sunt nici dovedite, prin urmare corect instanța de apel a refuzat scăderea acestei sume, ce nu s'a dovedit a fi fost făcută în interesul întreprinderii contribuabile, Curtea admitând ambele recursuri, după cum s'a prevăzut mai sus, conform art. 84 L. C. D. a trimis dosarul cauzei Comisiunii de apel pentru a reface impunerea în cauză.

(C. de Apel Timișoara S. II. Dec. No. 6390/34 din 4 Mai 1936. Președinția D-lui I. Nj. Perjeșanu, președinte și raportor.)

3. LEGEA LICHIDĂRII DATORIILOR.

Proprietate aparentă. Sensul. Girantul cambiei. Beneficiu la conversiune. Caracterizare. Cheltueli de judecată. Acordare în materie de lichidarea datoriilor.

Având în vedere că prima instanță prin sentința atacată cu apel a admis excepțiunile cambiale ridicate de pârâții I. și II. contra mandatului cambial de plată emis în potrivea lor la cererea reclamantei și a stabilit pentru pârâtul I. calitatea de debitor agricol, iar pentru pârâta II. calitatea de debitoare urbană; cât pentru pârâtul III. prima instanță a respins excepțiunea lui cambială, stabilind în cea ce îl privește, că nu are calitatea de debitor agricol.

Având în vedere că în ceea ce privește pe pârâtul I. instanța primă stabilește calitatea lui de debitor agricol pe baza recunoașterii acestei calități de către reclamantă.

În cea ce privește pe pârâta II. ea a invocat în acest proces calitatea de debitor agricol. Instanța de apel pe baza recunoașterii reclamantei stabilește calitatea ei de debitoare urbană, refuzându-i o pe cea de debitoare agricolă. Acest refuz se bazează pe constatarea că faptul de a adm. bunurile agricole ale soțului ocupat cu alte îndeletniciri, nu conferă pârâtei II. și pârâtului III. dreptul de proprietate aparentă asupra bunurilor soțului respectiv tatălui lor. Că în cea ce privește bunul agricol din comuna Nahău, deși în cartea funduară mai stăruie tot pârâtul II. ca proprietară însă în realitate ea a încetat de a mai fi proprietara asupra aceluia bun care se folosește de alte

persoane, ce plătesc impozitul pe venitul agricol și cari sunt indicate ca proprietari în foile cadastrale. De asemenea, constată prima instanță, că nici dreptul viager ce și-a rezervat reclamanta asupra jumătate parte din recoltă unei vii ce a avut-o în comuna Nahău nu-i conferea calitatea de debitoare agricolă.

Având în vedere că stabilirea de mai sus referitoare la pârâta II. se bazează corect pe probele din dosar precum și pe declarația chiar a pârâtei II. făcută înscris la judecătoria mixtă din Lugoj prin care în conformitate cu disp. art. 8 și 36 legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane, declară că înțelege să se prevaleze de dispozițiunile cap. II. din acea lege ca proprietară a 1/2 parte din imobil urban situat în Lugojul-Român, adăugând că altă avere sau venituri nu are, recunoscând însăși această pârâtă că nu poate fi considerată ca debitoare agricolă. Astfel fiind, Curtea a trebuit să accepte starea de fapt și considerentele de drept din sentința primei instanțe în privința pârâtei II. și să confirme acea sentință din motivele conținute într'însă, respingând apelul ei ca nefondat.

Având în vedere că în cea ce privește pe pârâtul III. a invocat și el calitatea de debitor agricol, rezultând din proprietatea aparentă ce pretinde că exercită împreună cu pârâta II. mama sa, asupra bunurilor agricole, aparținând ca proprietate pârâtului I. tatăl său; apoi invoacă calitatea de garant al creanței pârâtului I. și în consecință cere tratamentul prescris de art. 49 din legea lichid. datoriilor agricole și urbane.

Având în vedere că prima instanță îi refuză recunoașterea atât a unuia cât și a celei alte calități invocate; că în cea ce privește calitatea de proprietar aparent, prima instanță corect a stabilit ca și pentru pârâta II., că faptul acestor doi pârâți de a îngriji și administra bunurile agricole ale soțului respectiv tatălui lor, ocupat cu alte îndelungniciri nu le conferă proprietatea aparentă a acelor bunuri, noțiunea proprietății aparente având cu totul alt conținut, și în această privință, Curtea a acceptat modul de a vedea al Tribunalului. Dar prima instanță îi refuză recunoașterea calității de girant pentru motivul că la data când o invocă nu mai figurează ca atare pe cambia reînnoită, ci ca simplu emitent, deci debitor principal, iar nu accesoriu.

Având în vedere însă că din scrisoarea din 3 Februarie 1936 a „Creditului Bănățean“ s. a. din Lugoj atașată la proc. verbal de ședința de sub No. cursiv 15, care a reescomptat la banca reclamantă efectul care face obiectul litigiului, precum

și din depozitiunea martorului Alexandru Pentek contabilul băncii reclamante proc. verbal de ședința de sub No. cursiv 16) rezultă, că la banca „Creditul Bănățean“ pârâtul III. a figurat ca girant pe cambia emisă de pârâții I. și II., numai de formă pentru necesitatea reescontului și tot așa a trecut și banca la reclamantă, din ale cărei registre rezultă precis că pe prima și a doua cambie pârâtul III. figura ca girant și numai cu ocaziunea preschimbării cambiei, pârâtul III. sfătuit de martor, care este contabilul băncii reclamante, pentru a evita necesitatea protestului pentru neplată și cheltuelile ce decurg pârâtul III. a semnat noua cambie în față ca emitent alături de părinții lui pârâții I. și II., fără însă a înțelege ca prin aceasta să și schimbe situația sa de girant adecă de debitor accesoriu.

Având în vedere că astfel fiind este dovedit că pârâtul III. a figurat tot timpul pe cambia în procesuată ca girant, calitate pe care nu a înțeles să și-o schimbe, împrejurare de care banca reclamanta a avut și a trebuit să aibă cunoștința, astfel că ea nu a contat pe altă situație cambială a pârâtului III. de cât aceea de girant. Prin urmare în această calitate acest pârât beneficiază de dispozițiunile art. 49 legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane și pentru aceste motive în această privință, apelul pârâtului găsindu-se fondat, a trebuit să fie admis reformându-se în cea ce îl privește sentința primei instanțe, așa cum se vede în dispozitivul prezentei sentințe.

În cea ce privește apelul reclamantei.

Având în vedere că prima instanță a scutit pe pârâții I. și II. de plata cheltuelilor de judecată fiind că reclamanta având cunoștință de declarațiunea lor de conversiune, nu mai putea să-i cheme în judecată și să le cauzeze cheltueli.

Având în vedere că constatarea aceasta a primei instanțe se bazează corect pe dosarul asanărei atașat la dosarul cauzei și astfel fiind, acea instanță corect a conchis din constatarea de fapt de mai sus, că pârâții nu pot fi obligați să suporte cheltuelile de judecată. Așa dar apelul reclamantei fiind nefondat a trebuit respins, confirmându-se și în această privință sentința primei instanțe.

Având în vedere că în cea ce privește cheltuelile de apel, părțile pierzând și câștigând în părți egale, prin aplicarea dispozițiunilor § 426 și 508 p. c. s'au compensat reciproc între părți.

(C. de Apel Timișoara S. II. Sentința C. II. 4453/16/35 din 20 Martie 1936. Președinția D-lui I. Nj. Petreșanu, președinte și raportor.)

4. *SUCCESIUNE. Pretenții asupra averei succesoriale, din partea fiului în averea rămasă de pe urma tatălui său vitreg unde fiul acesta muncise în gospodăria comună. Valorificare.*

Având în vedere că, din actele dela dosar și din sentințele instanțelor de fond, se constată, că reclamantul a chemat în judecată pe pârâte la Judecătoria mixtă Lugoj, pentru a fi obligate în mod solidar să-i plătească suma de 22.411 lei până la concurența succesiunii defunctului Varga Petru, expunând că i se cuvine 450 lei, contravaloarea a 900 coroane primite de tatăl său vitreg ca despăgubire acordată reclamantului, pentru un ochi scos de un prieten în anul 1908, 1066 lei, pentru jumătate din valoarea muncii prestată în gospodăria tatălui său vitreg din anul 1905 până în 1914, cealaltă jumătate socotind-o în întreținerea avută la tatăl său în acel timp pentru câștigul de iarnă, predat tatălui său vitreg, 3693 lei pentru munca prestată în gospodăria tatălui său după ce s'a căsătorit, din anul 1914 până în 1920 toamna, cam 30 zile pe an, iar pentru munca prestată tot așa dela 1921 până la 1929, i se cuvine 17.255 lei, adică în total 20.948 lei, că afară de aceasta a mai muncit, în toamna anului 1923 șase săptămâni la plantarea viilor, pentru care i se cuvine 2100 lei, în primăvara anului 1927 trei săptămâni la plantarea viilor, pentru care i se cuvine 1470 lei, tot în primăvara anului 1927 a făcut tatălui său vitreg 2500 cărămizi, pentru care i se cuvine 1000 lei, apoi a lucrat la zidirea casei făcute în via tatălui său vitreg în același an în luna Iunie 2 săptămâni, pentru care i se cuvine 980 lei, că pentru toată munca prestată în gospodăria tatălui său vitreg i se cuvine în total 27564 lei 50 bani, la care adăugând 450 lei, pentru despăgubirea încasată de tatăl său, face 28.014 lei 50 bani, că deoarece n'a căpătat nimic din averea tatălui său vitreg, care i-a spus că'l privește ca pe copilul său și la moarte îi va lăsa o parte din avere, însă murind subit n'a făcut testament, întrucât de averea rămasă beneficiază moștenitorii, iar cu mama sa s'a înțeles asupra sumei de 5602 lei 90 bani, care cade asupra ei, din pretenția lui, a cerut obligarea celorlalți moștenitori, pârâtele din cauză, la plata restului pretenției în sumă de 22.411 lei și 60 bani.

Că, Judecătoria prin sentința pronunțată a respins acțiunea reclamantului cu motivarea că, stabilește în fapt că reclamantul a muncit în gospodăria mamei și tatălui său din copilărie până când s'a căsătorit, iar în timpul iernei a muncit

în diferite locuri în oraș și parte din ce câștiga câte odată, îi lua părinții săi, că după ce s'a căsătorit din 1914—1929 a muncit la părinții săi în fiecare an câte o lună, afară de doi ani în 1924 și 1925, când a fost la Lupeni, că a prestat toate muncile indicate în acțiune și că tatăl vitreg, al reclamantului a primit 900 coroane, despăgubirea pentru ochiul reclamantului, iar în drept, constatând că din împărțirea succesiunii tatălui vitreg, întreaga casă cu 400 st. p. intravilan, precum și via a moștenit-o mama reclamantului, văduva tatălui său vitreg, iar pârâtele au moștenit alte imobile și mobile, a hotărât că reclamantul nu poate pretinde de la pârâte ca să-i plătească contravaloarea muncii sale prestate la tatăl său vitreg, întrucât prin munca sa s'au urmărit numai imobilele pe care le-a moștenit mama sa, iar banii căpătați ca despăgubire pentru ochiul scos, precum și banii câștigați de reclamant din munca în oraș, au fost depuși la percepție pentru cumpărarea coloniei, care a căzut tot în lotul mamei sale, iar pentru munca depusă în gospodăria tatălui său vitreg, în timpul când locuia la părinți nu i se cuvine nimic, deoarece pentru munca prestată a primit hrană, îmbrăcăminte și alte necesare;

Că, în urma apelului reclamantului, care a susținut că averea moștenită de pârâte a fost în parte câștigată și prin munca sa, Tribunalul prin sentința pronunțată a reformat în parte sentința Judecătoriei și a obligat pe pârâte să plătească în mod solidar reclamantului suma de 450 lei, capital, cu dobânzi, a confirmat însă sentința Judecătoriei în celelalte părți, cu motivarea că adoptă în total constatările de fapt din sentința primei instanțe, din care Judecătoria a tras concluziuni juridice exacte, făcând-o justă aplicare normelor de drept, când a respins acțiunea reclamantului în ce privește toate sumele cerute de acesta de la pârâte, fie sub titlul de contravaloarea muncii depuse în averea antecesorului pârătelor, — tatăl vitreg al reclamantului, — fie sub titlu de contravaloarea câștigului din timpul iernei, când era adus de tatăl său în Lugoj pentru a servi, care a ridicat și salariul ce'l primea, fiindcă jurisprudența constantă — indicată în sentință — a stabilit ca normă de drept, că băiatul care trăiește în căminie comună cu părinții e dator a munci în economia lor, ca o rebonificare a valorii primite ca întreținere, pentru că prin prestarea muncii de către copil în averea tatălui său, între ei nu se naște nici un contract de locațiune de serviciu, în baza căruia copilul să aibă dreptul a cere remunerarea muncii sale, iar reclamantul n'a dovedit nici n'a afirmat că tatăl său vitreg în baza unui contract s'ar fi obligat să-i plătească salariu pentru

munca ce depune, încheierea unui astfel de contract fiind admisibilă;

Având în vedere că, reclamantul prin recursul său atacă sentința Tribunalului pentru motivele mai sus rezumate, în desvoltarea cărora a susținut în esență, că Tribunalul a făcut o rea aplicare a normei de drept în cauză, pentru că n'a ținut seamă de raportul de drept patrimonial dintre reclamant și tatăl său vitreg, față de care nu se pot aplica normele de drept bazate pe legătura de sânge, nici de apărarea sa, că tatăl său vitreg i-a spus că'l privește ca pe fiul său și s'a obligat că, pentru munca ce va depune în gospodăria sa, îi va lăsa și lui parte din avere, ceea ce însă n'a făcut; că Tribunalul a considerat toată creanța ca derivând din timpul când a trăit în căsnicie comună cu tatăl său vitreg și n'a motivat pentru ce a respins acțiunea în privința câștigurilor din iarnă, încasate de tatăl său vitreg și în privința contravaloarei muncii prestate după ce s'a căsătorit, adecă după ce n'a mai trăit în căsnicie comună cu tatăl său vitreg, cu toate că în apel a desvoltat această apărare:

Având în vedere că, din actele de la dosar se constată că reclamantul atât în acțiune cât și în apel a susținut că pretinde contravaloarea muncii sale în gospodăria tatălui său vitreg, pentru că acesta i-a spus că'l privește ca pe fiul său și i va face parte din averea lui, ceea ce însă n'a făcut și astfel n'a primit nimic din averea tatălui său vitreg în care a muncit și că, a pretins pe lângă contravaloarea muncii prestate în timpul când a trăit în căsnicie comună cu tatăl său vitreg și contravaloarea muncii prestate după ce n'a mai trăit în căsnicie comună, când reclamantul era căsătorit:

Având în vedere că, Tribunalul prin sentința sa a respins acțiunea reclamantului în partea referitoare la contravaloarea muncii prestate în gospodăria tatălui său vitreg și la câștigurile din timpul iernei, pe baza normei de drept, că băiatul care trăiește în căsnicie comună cu părinții săi, este dator a munci în economia lor, ca o rebonificare a valorii primite ca întreținere și pe baza celorlalte motive, mai sus expuse;

Considerând că, prin această motivare, Tribunalul a justificat numai în parte — față de apărarea mai sus expusă a reclamantului, — respingerea pretensiunilor lui la contravaloarea muncii prestate în gospodăria tatălui său vitreg, în timpul când a trăit în căsnicie comună cu tatăl său vitreg;

Că însă, Tribunalul nu s'a pronunțat asupra susținerilor și apărării reclamantului, că tatăl său vitreg i-a spus că'l privește ca pe fiul său și i-a

promis că, pentru munca ce va presta în gospodăria lui, îi va face parte din avere, însă nu i-a lăsat nimic, și nici n'a motivat, pentru ce a respins acțiunea în partea referitoare la câștigurile realizate de reclamant iarna, pe care le-a încasat tatăl său vitreg și le-a întrebuințat în gospodăria sa și în partea referitoare la contravaloarea muncii prestate în timpul când nu mai trăia în căsnicie comună, aceste pretensiuni a-le reclamantului neputând fi respinse pe baza normei de drept invocate în sentință, care nu este aplicabilă acestor pretențiuni;

Că astfel fiind, Tribunalul a făcut o rea aplicare a normei de drept invocate în sentință când a respins acțiunea reclamantului în aceste părți și a comis omisiune esențială când n'a ținut seamă de susținerile și apărarea reclamantului mai sus expuse și nu s'a pronunțat asupra lor, nemotivând pentru ce le-a înlăturat, aceste susțineri și apărarea reclamantului fiind de natură să ducă la schimbarea soluțiunei cauzei.

(C. de Apel Timisoara S. III. Deciziunea No 1187/22/35 din 26 Iunie 1936. Presedinta D-lui Gh. Pavelescu, președinte și raportor.)

5. CHELTUELI DE JUDECATĂ. Criterii pentru acordare;

Stabilirea calității de mandatară legală a Statului român asupra Băncii Naționale a României, în virtutea lezei din 27 Iunie 1930 pentru administrarea portofoliului de efecte trecute dela Banca Națională la Stat. Efecte față de Stat.

Asupra recursului reclamantei.

Având în vedere, că în motivarea recursului se invocă în esență că deși mandatul cambial a fost menținut în întregime în urma apelului reclamantei contra sentinței primei instanțe, prin care excepțiunile intimărilor au fost admise și mandatul de plată scos din vigoare pe baza unor considerente de drept cambial pur formal, totuși tribunalul cu exces de putere și violarea normelor de procedură a pus în discuția părților și alte chestiuni, ce nu formau obiectul apelului și anume dacă părțile au drept la conversiune din punctul de vedere al legii lichidării din 1934, cauzând astfel cheltueli inutile numai în interesul și din cauza părților, căci dacă părțile nu invocau aceste excepțiuni referitoare la forma cambiei și dreptul de acțiune al reclamantei, pentru desbaterăa cărora atât la prima instanță, cât și în apel cauza a suferit numeroase amânări și întârzierea soluționării, până ce intrând în vigoare legea li-

lichidării din 1934 s'a prilejuit pârâților ocazia de a invoca și dispozițiunile acestei legi, producându-se noi amânări și desbateri, care de altfel ar fi putut fi evitate și dacă pârâții produceau actele doveditoare că se găsesc în dispozițiunile acelei legi. — astfel că prin compensarea tuturor cheltuelilor de judecată ocazionate atât cu probațiunile ce au fost necesare, cât și cu desbaterile în fond, în loc de a fi puse în sarcina pârâților din vina căror s'au produs, s'a comis și violarea art. 425, 426 pr. civ.

Având în vedere că tribunalul în aducerea hotărârei sale asupra acestui punct, bazându-se pe constatarea că pe de o parte reclamantul a prilejuit amânări pentru probațiuni și desbateri, în privința transferului creanței pe seama statului în contul căruia s'a intentat acțiunea, în mod corect a stabilit că cheltuelile acelor amânări și desbateri cad în sarcina reclamantei, care n'a făcut, la timp în formă autentică comunicarea transferului pârâților, iar pe de altă parte că pârâții invocând în cursul desbaterilor dispozițiunile legii lichidării din Aprilie 1934 intrată în răstimp în vigoare, care fiind o lege de ordine publică se putea oricând invoca și dând loc prin aceasta la noi amânări pentru dovedirea că intră în dispozițiunile acelei legi, ce ar fi putut fi evitate, dacă pârâții prezentau direct reclamantei actele doveditoare, — cheltuelile acestor amânări și desbateri cad în sarcina pârâților, n'a comis excesul de putere și violarea normelor de procedură de care se plânge recurenta și a făcut și o bună aplicatiune a art. 426 pr. civ. conform căruia cheltuelile de judecată trebuiesc sistate reciproc, atunci când ele sunt ocazionate de ambele părți și când procesul este câștigat în parte de fiecare din părți, astfel cum s'a întâmplat în speță, acțiunea reclamantei față de pârâți fiind admisă și pârâții obligați la plata numai în condițiunile legii lichidării datorțiilor din 1934.

În consecință acest recurs fiind nefondat a trebuit să fie respins ca atare.

Asupra recursului pârâților.

Având în vedere, că în primul motiv de casare se invocă că reclamanta n'a dovedit calitatea sa de mandatară a Statului Român, pentru improcesurarea cambiei în conformitate cu dispozițiunile art. 15, 16, 36 legea cambială.

Că din forma cambiei se poate deduce numai calitatea reclamantei de proprietară a ei, iar nu de mandatară, ceea ce nu rezultă și din actul de protest, în care nu se vorbește că reclamanta procedează ca mandatară a Statului Român.

Că nici în conformitate cu legea din 27 Iunie 1930 nu s'a stabilit calitatea reclamantei de man-

datară a Statului Român, deoarece art. 4—11 din acea lege prevăd anume formalități și condițiuni și în special art. 4 care dispune că Banca Națională are să facă propunerea pentru luarea cambiei asupra Statului Român, care la rândul său trebuia să accepte propunerea, ceea ce în speță nu s'a făcut, omitându-se deasemenea a se lua în considerare expertiza, care constată lipsa acestor prescrieri.

Că astfel fiind numai cu eroare grosieră de fapt, omisiune esențială și violarea textelor de lege invocate, s'au putut stabili dreptul de actorat al Băncii Naționale ca mandatară a Statului Român.

Având în vedere că după cum bine a constatat instanța de fond, pe baza legii speciale din 27 Iunie 1930 prin care Ministerul Finanțelor a fost autorizat să răscumpere în afară de efectele ce se găseau în portofoliul Băncii Naționale la data de 7 Februarie 1929, până la concurența sumei totale de 3,250.885.742 lei, conform planului de stabilizare, și alte efecte scontate la Banca Națională, ori care ar fi data intrării lor în portofoliu, chiar și peste totalul de mai sus, în vederea de a contribui la asanare, — Banca Națională are căderea de a administra acel portofoliu preluat de stat, în numele și pentru contul statului, ca și de al său propriu, având în raporturile cu statul rolul de mandatar legal.

Că în ce privește dispozițiunile din art. 4—11 din citata lege, de violarea căreia se plâng recurenții, acestea sunt în conformitate cu punctul de vedere al tribunalului și că în tot cazul propunerea din partea Băncii Naționale și adesiunea din partea Statului pentru efectele preluate de Stat, despre care vorbește art. 4, formalități ce recurenții pretind că nu s'ar fi îndeplinit, fiind dictate numai în scopul de a se stabili în raporturile dintre Banca Națională și Stat, care sunt aceste efecte ce se preiau de stat, nu interesează raporturile față de terți.

Că astfel fiind instanța de fond stabilind că prin derogare dela dreptul cambial (art. 16, 36 leg. camb.) și prin efectul legii speciale din 27 Iunie 1930, Statul Român a devenit proprietarul cambiei în chestiune, iar Banca Națională mandatară legală a Statului Român, pentru administrarea și încasarea creanței, n'a comis nici un exces de putere și nici violarea textelor de lege invocate, tot astfel cum n'a comis nici omisiune esențială prin reluarea în considerare a actului de protest și a expertizei, despre care deasemenea se plâng recurenții, deoarece cambia în chestiune fiind preluată de stat, iar Banca Națională lucrând în calitate de mandatară legală a statului pe

baza legii speciale, ce a putut modifica legea cambială în acest punct, actul de protest, spre a se stabili dacă pe baza lui Banca Națională putea proceda, devine inoperant în cauză iar expertiza care a constatat că, cambia în chestiune a făcut parte din cambiile, prin a căror reescomptare Banca Victoria a obținut de la Stat, prin Banca Națională din împrumutul de stabilizare, pentru asanarea sa financiară, suma de 200.000.000 lei, a fost luată în considerare și pe baza ei Tribunalul a stabilit dreptul de proprietate al Statului Român asupra cambiei.

În consecință acest motiv de casare a fost găsit nefondat.

În ce privește cel de al doilea motiv de casare, care e relativ la compensarea cheltuelilor de judecată, asupra căruia a purtat și recursul reclamantei care a fost respins, Curtea l'a găsit neîntemeiat din aceleași considerente pentru care a respins și recursul reclamantei ca nefondat.

În consecință ambele recursuri fiind nefondate au fost de respins, dar deoarece recursul părților a purtat și asupra fondului, iar al reclamantei numai asupra cheltuelilor de judecată, pe baza art. 543, 508, 426 pr. civ., părții a trebuit să fie obligați la cheltueli parțiale de recurs față de reclamantă, la stabilirea căror s'a luat în considerare și tariful minimal al avocaților.

(C. de Apel Timișoara S. II. Decizia No. 4095/5/35 din 30 Ianuarie 1936. Președinția D-lui Emil Dîmătrescu, consilier și raportor.)

6. DAUNE. Acțiunea civilă în daune spre a avea loc conf. art. 82 din legea XIX 1907, se cere a fi intervenit anterior o condamnățiune penală.

Autoritatea lucrului judecat. Modalitate și consecințe.

Nu se pot tranșa chestiunile de fond, când se constatare că a operat autoritatea lucrului judecat.

Cu privire la primul motiv de recurs, că s'a violat disp. art. 48, 120, 124 din legea contractelor de muncă din 1929, cât și cele invocate cu referire la art. 9, 72 și 78 din legea pentru înființarea și organizarea jurisdicțiunii muncii din 1933, precum și art. 112 și 139 din legea pentru unificarea asigurărilor sociale din 8 Aprilie 1933, Curtea a trebuit să stabilească, că Tribunalul în speță nu s'a ocupat cu judecarea apelului reclamantului, cu privire la fond, ci a judecat apelul prin care s'a atacat sentința judecătorească de muncă,

că, care a respins acțiunea reclamantului, constatănd în speță autoritatea lucrului judecat, așa că Tribunalul ca instanță de apel, judecând numai chestiunile incidentelor în privința aceia a autorității lucrului judecat, confirmând sentința Judecătorei de muncă, a confirmat totodată și aceea, că acest incident este bine stabilit de judecătoria de muncă, și cum prin motivele sale de casare reclamantul nu arată că prin ce împrejurări Tribunalul a violat principiul autorității lucrului judecat, ci se ocupă cu atari texte de lege a căror violări s'ar fi săvârșit, cari ar putea avea aplicațiune numai dacă accidentul s'ar fi întâmplat sub imperiul legilor noi și anume din anul 1929 și 1933, ori cum accidentul s'a întâmplat în anul 1927, această faptă este supusă jurisdicțiunii legilor în vigoare în ziua când s'a întâmplat accidentul generator de despăgubiri.

Ori la această dată (1927) fiind încă în vigoare legea XIX din 1907 cu toate dispozițiunile sale, Tribunalul corect a admis incidentul cu referire la prima acțiune, stingând procesul pe motiv că reclamantul nu a putut dovedi o condamnățiune penală față de pârâtă sau prepusul ei, pentru a avea potrivit disp. art. 82 din legea XIX 1907, drept la acțiune civilă în daune, această sentință deci confirmată de Curte a rămas definitivă, ne mai fiind atacată cu recurs de reclamant.

Violările de lege și anume art. 48, 120 și 124 din legea contractelor de muncă, art. 9, 72 și 78 din legea jurisdicțiunii muncii și art. 112 și 139 din legea asigurărilor sociale din 1933 de cari se plânge reclamantul, Tribunalul în motivarea sentinței sale le relevă, arătând că atunci când s'a intentat prima acțiune la data de 11 Octombrie 1932 nu erau în vigoare nici legea jurisdicției muncii și nici legea pentru unificarea asigurărilor sociale, și cum este principiu de drept nerecoactivitatea legilor, legea dispunând numai pentru viitor, neavând putere retroactivă, având aplicabilitate legile materiale, cari erau la data întâmplării accidentului.

Deci greșit se plânge reclamantul de violarea textelor de lege mai sus invocate, căci acelea neluând ființă la data când s'a ivit cazul generator de daune, nu mai puteau avea aplicabilitate nici în procesul pornit din nou sub imperiul acestor legi, și deci față de autoritatea lucrului judecat, instanțele de fond nu mai puteau înlătura disp. art. 82 din legea XIX 1907.

De violarea principiului „autorității lucrului judecat” din partea Tribunalului în speță nu poate fi vorba, deoarece reclamantul s'a judecat în mod definitiv și după legile în vigoare cari au dominat la data accedntului și a primit o sentin-

ță definitivă, așa că ori și care ar fi greșelile acelei sentințe și ori și care ar fi dispozițiunile legilor noi, acestea nu pot avea nici o putere de a modifica sentințele deja rămase definitive, așa că bine și corect a stabilit Tribunalul că autoritatea lucrului judecat este bine stabilită și deci Tribunalul prin sentința atacată cu recurs, nu a săvârșit violarea principiului invocat.

Că Tribunalul ar fi comis o eroare grosieră de fapt, Curtea nici acest motiv nu-l găsește de întemeiat, deoarece de motivul de casare, întemeiat pe eroare grosieră de fapt, pentru că Tribunalul nu a constatat în mod evident data intentării acțiunii prime și data intentării acțiunii a doua la Judecătoria de muncă, nu poate fi vorba, pentru că acest motiv de regulă se invoacă când instanța de fond stabilește o stare de fapt în mod greșit și contrar cu probele aflate la dosar, iar nu și atunci când Tribunalul nu constată ceva în care caz ar putea opera ca motiv de casare omisiune esențială, iar nici decum eroare grosieră de fapt, deci și acest motiv se învederează a fi nefondat.

Deasemenea nu este fondat și nici concludent nici motivul de casare, omisiune esențială, pentru că Tribunalul nu a ordonat probațiunea în fond, pentru a se stabili starea de fapt, deoarece Tribunalul nu s'a mai putut ocupa de chestiuni de fond atunci, când a admis excepțiunea pârâtei, întemeiată pe incidentul autorității lucrului judecat, și a soluționat pe baza de incident procesul, căci incidentele după normele de procedură se judecă în primordial și numai în caz de respingerea incidentelor se intră în fondul procesului, ceea ce în speță n'a fost cazul, prin urmare nu mai poate fi vorba de o omisiune esențială, în consecință și acest motiv de casare este nefondat.

(C. de Apel Timișoara Deciz. C. 2937/8/35 din 26 Martie 1936. Președinția D-lui V. Dîmătriu, consilier; raportor D-l G. Dlabonțiu, consilier.)

7. ANULARE DE CONTRACT. *Vânzarea acelor imobile la două persoane diferite. Când cel de al doilea cumpărător achiziționează în mod valabil? Intinderea și aplicațiunea art. 440 c. c. a.*

IN FAPT: Reclamanții au cerut să se constate nevaliditatea contractului de vânzare-cumpărare intervenit între pârâții M. B. și D. M. la 14 Noembrie 1935, întrucât prin acest contract, primul pârât, a revândut imobilele ce le vânduse lor prin contractul de vânzare-cumpărare din 24 Septembrie 1934.

Din examinarea actelor de la dosar, se cons-

tată că pârâtul M. B. a vândut reclamanților la 24 Sept. 1934 imobilele specificate în contract pe prețul de 15.000 Lei, bani pe cari acesta a primit, iar la 14 Noembrie 1935 a revândut aceleași imobile pârâtei D. M. care le-a și transcris pe numele ei la cartea funduară, după cum se constată din extrasele depuse la dosar.

Din probele administrate în cauză, se constată că pârâta (cea de a doua cumpărătoare) a știut de existența primului contract.

IN DREPT: Art. 440 c. c. a. prevede că atunci când proprietarul a cedat același imobil la două persoane diferite, bunul se cuvine celui care a cerut mai întâi intabularea.

Dispozițiunile acestui articol sunt aplicabile numai atunci când cel de al doilea cumpărător a fost de perfectă bună credință.

Această bună credință se stabilește prin aceea că cel de al doilea cumpărător n'a știut de existența primului contract și anume nu a știut că bunurile ce el le cumpără, au eșit în mod legal din patrimoniul vânzătorului.

În caz contrar și anume când acest al doilea cumpărător a știut de existența primei instrăinări, el numai prin rea credință poate fi considerat că a achiziționat aceste bunuri și în acest caz, chiar dacă și-a intabulat dreptul său înaintea celui alt, dispoz. art. 440 nu se mai pot aplica, această instrăinare privindu-se ca nevalidă, căci dacă am interpreta altfel, ar însemna să încurajăm fraudă, ceea ce nu putea fi în intenția legiuitorului.

Pârâta D. M. cumpărând de la un „non dominus“ imobilele din contract deși și-a intabulat dreptul său, ea urmează să suporte consecințele relei sale credințe, pentru care motiv contractul său urmează a fi privit ca nevalid, iar acțiunea să fie admisă.

(Judecătoria rurală Bozovic; Sent. No. C. 129/7/1936 din 9 Mai 1936. Președinte și redactor D-l George G. Vasilescu, judecător.)

8. DONAȚIE. *Acțiune pentru relizierea contractului. Art 948 c. c. a. Ingratitudinea donatorului. Natura contractului oneros și gratuit. Aplicațiunea Art. 948 c. c. a. numai la contractele gratuite.*

IN FAPT: La 27 August 1934 între reclamanța A. G. ca vânzătoare și pârâții D. B. și N. B. cumpărători, se încheie un contract intitulat de vânzare-cumpărare, prin care pârâții dobândeau imobilele specificate în acțiune cu preț de 3000 Lei, cumpărătorii înrând în posesiunea asupra

1/2-a parte din imobile la data contractării, iar asupra restului după moartea vânzătoarei. La punctul 6 din contract-specificându-se, că nu s'a achitat prețul de cumpărători și că pentru această sumă, sunt obligați să întrețină pe vânzătoare cu toate cele necesare până la sfârșitul vieții ei; tot prin contract cumpărătorii și-au luat obligațiunea de a munci și semăna pământurile dobândite, iar jumătate parte din rod să-l predea vânzătoarei.

Reclamanta cere rezilierea acestui contract pe baza art. 948 c. c. a prevalându-se de actele de ingratitudine pe care pretinde, că părții le-ar fi comis contra sa și susține, că deși contractul încheiat între ei este intitulat de vânzare-cumpărare, totuși realmente el deghizează o donațiune; părții din contră pretind că au încheiat un contract real de vânzare și deci rezilierea lui nu se poate cere pe motiv de ingratitudine.

IN DREPT: Se pune în discuțiune natura juridică a contractului dedus în litigiu, spre a se ști dacă părțile contractante au avut intențiunea să încheie un contract oneros sau din contră unul gratuit — de donațiune —, de oarece conform art. 916 c. c. a. și jurisprudenței care îl interpretează, contractul simulat își produce efectele juridice față de părți și el urmează a fi judecat după cuprinsul său adevărat, adică cuprinsul ascuns va fi decisiv (Laday Vol. 3. pag. 143. nota dela jurisprudență 3856).

La contractele oneroase, criteriul de distincțiune este echivalența prestațiunilor părților, iar la contractele gratuite unilateralitatea prestațiunii; iar când ambele părți se obligă la prestațiuni, însă prestațiunea uneia din ele nu echivalează pe a celeilalte, contractele sunt mixte, — *negotium mixtum cum donatione* —.

În speță, pentru calificarea naturei juridice a contractului dedus în litigiu și spre a se ști dacă el conține în realitate o vânzare — act oneros — sau deghizează o donațiune — act gratuit —, urmează a se cerceta dacă prestațiunile părților se echivalează, sau dacă din contră numai una din părțile contractante s'a obligat să presteze.

Din litera contractului în litigiu, intitulat de vânzare-cumpărare, rezultă că reclamanta a vândut părților imobilele specificate în el cu preț de 3000 Lei, deci ambele părți au contractat obligațiuni reciproce; însă tot în același contract se arată, că prețul stipulat nu s'a achitat și că pentru această sumă sunt obligați cumpărătorii să întrețină pe vânzătoare, cu cele necesare până la sfârșitul vieții ei în casa cumpărătorilor și să-i muncească pământurile vândute, sămănându-le și să-i predea jumătate din rod.

Așa fiind prețul real al vânzării nu este suma de 3000 Lei specificată în contract, ci obligațiunea cumpărătorilor constă în prestațiuni periodice viagere, deci nelimitate, care nu se pot evalua, ele fiind în funcțiune de timpul cât reclamanta va trăi; apreciind deci după standardul de viață al reclamantei, însă în incertitudine asupra longevității sale și date fiind sarcinile de muncă impuse cumpărătorilor, este evident că prestațiunea părților poate depăși cu mult pe aceia a valorii reale a imobilelor, evaluate la 30.000—40.000 lei.

Prestațiunile la care părțile contractante sau obligat astfel se echivalează și prin consecință contractul dedus litigiului, nu poate fi considerat ca act gratuit, de oarece numai atunci când cineva transmite averea unei persoane, stipulând că transmitarul trebuie să întrețină până la moarte, contractul se consideră ca donațiune și, numai dacă întreținerea se poate acoperi din venitul averii transmise (Laday pag. 210 Vol. III No. 4174); că în același sens se consideră că averea s'a donat, atunci când se stipulează o contra prestațiune disproporționată față de averea transmisă, ipoteză inaplicabilă în speță.

Așa fiind între părțile contractante s'a încheiat un act real de vânzare, care urmează a fi calificat conf. art. 1053 c. c. a., și deci în speță nu-și mai poate avea aplicațiunea art. 948 c. c. a. relativ la rezilierea contractelor de donațiune pentru motiv de ingratitudine și prin consecință, judecata a trebuit să constate că întreg probatoriul administrat de reclamantă, tinzând la dovedirea actelor de ingratitudine comise de părți față de ea, abstracție făcând și de faptul că ingratitudinea nu s'a dovedit, dar însăși probatoriul este cu totul superflu în cauză.

Pentru susținerea subsidiară a reclamantei, că actul juridic încheiat ar conține un — *negotium mixtum cum donatione* —, probatoriu este de asemenea inoperant, de oarece chiar dacă s'ar fi dovedit acest caracter al contractului, nici în această ipoteză rezilierea lui pe temeiul art. 948 c. c. a. nu se poate cere, de oarece aplicațiunea acestui text se limitează la donațiunile propriu zise; legea ne făcând distincțiune, evident nici interpretul nu o poate face — *ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus* —.

Astfel precizată natura contractului din litigiu, judecata considerând că conf. art. 1066 c. c. a., la vânzare se aplică normele generale în materie de contracte, deci în caz de neexecutarea actului de una din părțile contractante, își are aplicațiunea art. 919 c. c. a., text după care dacă partea nu-și îndeplinește obligațiunea contractuală, cealaltă în afară de cazurile determinate de lege

sau de rezerva expresă a părților, nu poate cere rezilierea, ci numai îndeplinirea contractului.

(Judecătoria rurală Bozovici, Sentința No. C. 3716/7/1935 din 25 Aprilie 1936. Judecător redactor: A. Alexandru Boldescu.)

9. SUCCESIUNE. *Pe seama descendenților eredelui; escontentat sau abzis de succesiune, moșul (bunicul sau bunica) poate în mod valabil institui legate și donațiuni.*

IN FAPT: Părinții reclamantului, anume M. F. și M. F., născută C., dau fiicelor lor Balașa măritată Belui și Floarea măritată Bocșan, primei 2000 coroane, iar secundeii 3000 de coroane, pentru a-și cumpăra fiecare câte 2 jug. de pământ — față de care împrejurare, acestea dau o declarațiune de renunțare, la 19 August 1918, prin care renunță la dreptul lor de moștenire din succesiunile viitoare ale părinților lor, în favorul reclamantului, de care declarațiune, i-au cunosțință și părinții.

În anul 1935, luna Iunie, ziua 1, mama reclamantului donează imobilele din acțiune, cuprinse în cartea funduară a comunei Sculia, No. 379, nepoatei sale de fiică Eva Bocșan, pârâta din acest proces.

Reclamantul P. F. cere prin acțiune, anularea contractului de donațiune, restabilirea stării fonciare anterioare, pe motiv că este făcut cu rea credință și în al doilea rând donatoarea nici nu a fost capabilă.

Pârâta cere respingerea acțiunii, întrucât nu există nici o prohibițiune legală, că procedeul dânssei de a primi această donațiune nu este de rea credință, iar donatoarea a fost capabilă.

IN DREPT: Prin faptul că bunica pârâtei, a știut de renunțarea la succesiune a mamei pârâtei, nu se poate zice că donatoarea (bunica) a fost de rea credință, deoarece abdicarea sau renunțarea de ereditate, numai ca act bilateral, este valabilă (§ 108 dreptul ereditar Dr. George Plopu pag. 134).

Deși este normă de drept și jurisprudență con-

stantă — art. 551 cod. civ. austriac —, sau alin. 112, 113, 114, 115, 116 din dreptul ereditar maghiar Dr. George Plopu, p. 136 și 137 —, că prin renunțarea la moștenire din partea unui moștenitor, acesta iese din legătura de ereditate și abdicarea se întinde și asupra descendenților, cu toate acestea și în tot cazul decedatul (bunica în speță) are drept condiționat, să favorizeze pe descendenții, copiii, nepoții, eredelui abdicant sau escontentat, din motivul că acești descendenți nu sunt erezi nemijlociți, deci ei nu au abzis în persoana lor de ereditare, iar abdicarea eredelui abdicant, făcută și pentru descendenții săi, nu împiedică de a putea primi favorul testamentar sau donațiune; — dar și din motivul, că având drept decedatul de a dispune despre averea sa, atât între vii, cât și pentru caz de moarte și astfel având drept ași dona sau testa averea sa, chiar și străinilor; fără îndoială poate face aceasta, descendenților eredelui abdicant și escontentat, care sunt nepoții lui de sânge și față de care, tocmai așa ca și față de străini, ceilalți erezi nu pot face cu succes excepțiune, ci mai mult pot ridica pretențiune pentru porțiunea legitimă (Dr. George Plopu în părți alese pag. 137 vol. II).

Efectul subiectiv al renunțării la succesiune și în special al renunțării pe lângă contra valoare, se întinde în dubiu și asupra succesiunii legale, dar nu asupra succesiunii testamentare a descendenților renunțătorului (Anton Almasy).

Trebuie accentuat în deosebi, că o renunțare cu efect și asupra descendenților, are loc numai în caz de moștenire legală (abintestat) Dr. Francisc Raffay, manual de drept privat ungar vol. II. pag. 515.

Deciziunea Curiei No. 2825/1917 publicată în „Magyarjogi Döntvénytár“ vol. XI. pag. 306, enunță același principiu de drept, că pe seama descendenților eredelui escontentat, sau abzis de succesiune, moșul (bunicul sau bunica) poate în mod valabil institui legate în donațiuni.

(Judecătoria rurală Deta. Sentința civilă Dos. No. 1820/36 din 2 Decembrie 1936. Președinția D. Iuliu Gh. Mușătescu, jude-președinte)

II. PROCEDURĂ CIVILĂ

10. UZ ȘI ABITAȚIUNE. *Dreptul de uz și abitațiune nu se poate ipoteca.*

IN FAPT: Prin declarațiunea din 4 Septembrie 1907, pârâțul M. D. a constituit în favorul reclamantei dreptul real de uz și abitațiune, asupra unei camere, jumătate din bucătărie, asupra grajdului și podului acestuia, a jumătății intravilanului casei și în fine asupra fântânei, — pe întreagă

durata vieții reclamantei, cu condițiunea că, acest drept nu se poate transfera asupra terților, consimțind ca servitutea personală asupra acestor bunuri să fie întabulată în cartea fonduară, — ceea ce s'a îndeplinit — lucru se constată din extrasul de c. f. — fiind înscrisă servitutea dreptului de uzufruct viager, adecă dreptul de uz al reclamantei.

Acelaș pârât a cerut, iar judecătoria rurală Ti-

mișoara a ordonat execuție mobilă și imobiliară în contra reclamantei, pentru încasarea cheltuielilor de judecată la care aceasta a fost obligată în procesul ce poartă No. C 1034/1928 dela jud. rur. Timișoara, soluționat prin sentință. În cererea de execuție ca și în exemplarele deciziunilor pentru ordonarea ei următorul — pârâul I de azi — înscrie cuvintele „asupra averii mobile și a uzufructului viager“ al urmăritei — reclamanta din acest proces — iar judecătoria I. urbană Timișoara, secția c. f. ordonă să se supraîntăbuleze dreptul de ipotecă execuțională în favoarea următorului, asupra imobilelor cuprinse în c. f....

Efectuându-se execuția de îndeostire, următorul a introdus curator de sequestro, care a închiriat locuința și dependențele următorului. Acesta se află azi în posesiune împreună cu pârâul II. K. P.

Ipoteca execuțională a atacat-o reclamanta pentru nevalabilitate „ab origine“, cerând radierea ei, obligarea pârâților la recunoașterea și tolerarea exercițiului dreptului real de uz și abitațiune întăbuit în c. f. pe lângă restabilirea situațiunei anterioare de fapt și de drept.

IN DREPT: Acțiunea de față prezintă două caractere juridice.

Ea este o acțiune de radiere pentru nevalabilitate „ab origine“ a întăbulărei dreptului ipotecar, bazată pe dispozițiunile art. 148 din Regl. c. f. și art. 8 al Ord. Min. Just. No. 947/1888, potrivit cărora, partea vătămată în drepturile sale prin inscripțiune; poate ataca acea inscripțiune pentru nevalabilitate și să obțină restabilirea stărei de mai înainte în c. f. — Este totodată și o acțiune confesorie prin care, reclamanta, titulară a dreptului de uz și abitațiune — înscris în c. f. — își apără dreptul său real și tinde la recunoașterea lui de către pârâți, dintre care primul — constitutorul dreptului real din discuțiune — a depozitat-o pe reclamantă, pe cale execuțională, iar azi, împreună cu al doilea pârât se află în posesiune.

Relevăm caracterul dublu al acțiunei pentru considerațiunea că, temeiul juridic care conduce în mod necesar la radierea întăbulărei pentru nevalabilitate ab origine, este a se cerceta în norme de drept comun.

În adevăr, constituirea și întăbularea dreptului de uz și abitațiune a luat ființă prin act scris, emanat dela însuș pârâul I. M. D., care act necontestat și provăzut cu clausula de întăbulare, înscris în cartea funduară — formează lege între părți. Aceasta rezultă din termenii categorici înserați în actul constitutiv de uz, care prevede in-

terdicțiunea de înstrăinare în favoarea terților, a bunurilor din litigiu, clauză care — de altcun — nici nu era necesară, de vreme ce natura juridică a servituții personale de uz și abitațiune oprește înstrăinarea, sub orice formă și față de oricine, a acestui drept real, normă care — în lipsa unei stipulațiuni contrare — își găsește aplicațiune și în raport cu constitutorul dreptului.

Regulele prohibitive sunt înscrise în art. 504—521 C ca și în jurisprudența dezvoltată în materie, în cât, uzul și abitațiunea sunt netransferabile și insesizabile în așa măsură că, nici exercițiul dreptului nu este exceptat, în sensul că, nu poate fi cedat altuia din partea titularului dreptului real. De unde urmează concluziunea că, dreptul de uz și abitațiune nu este comerciabil, neavând valoare de circulațiune pentru că, dreptul pozitiv nu permite să facă parte din categoria obiectelor comerciabile și prin consecință nu poate fi nici ipotecat. (V. D. G. Plopu vol. II. pag. 715).

Actul scris — în speță — concordă perfect cu norma de drept aci schitată.

Nu este admisibil a stânjeni și turbura pe titularul dreptului de uz în exercițiul servituții sale, care este strâns legată de persoana sa, ale cărei interese le promovează și pe care o servește, ci, nădul proprietar (pârâul I.) este obligat să tolereze exercițiul dreptului și să facă posibilă exercitarea servituții, care este un „ius in re aliena“. Normele de drept acordă titularului dreptului de uz diferite acțiuni posesorii și petitorii cu scopul de a impune proprietarului, sau terților respectarea dreptului său. Între aceste acțiuni este și aceea confesorie, amintită mai sus, prin care — acțiune reală — se tinde la recunoașterea dreptului de uz, trebuind ca reclamantul să facă dovada că a câștigat acest drept.

În acest litigiu nu este obiect de discuțiune că reclamanta este titulara dreptului de uz și abitațiune. Totuș pârâul I a înființat ipotecă execuțională asupra acestui drept, pentru o sumă urmărită cu titlul de cheltuieli de judecată. — Acest drept ipotecar însă, numai printr-o crasă rea credință l-a putut înființa pârâul I, nesocotind dreptul de uz, pe care însuș l-a constituit în favoarea reclamantei și însuș el, l-a declarat netransmisibil — în concordanță cu normele de drept pozitiv. Deci, nu poate învoaca nici măcar o eroare de înregistrare în c. f., fiindcă nu este străin de înființarea dreptului de uz. Pe de altă parte, contrar susținerii reclamantei, bine și conform cu actul constitutiv s'a întăbuit în c. f. „dreptul de servitute a dreptului de uzufruct viager“, care nu este altul, de cât dreptul de uz.

Presupunând că, un terțiu ar fi câștigat, cu bună credință, dreptul de ipotecă, ar putea să se prevaleze de eventuala terminologie juridică greșit adoptată de c. f. pentru ca să-și justifice urmărirea. Pârâțul I însă este vădit de rea credință, pentru că el a constituit dreptul de uz și tot el l-a ipotecat. Urmarea acestor împrejurări reflectează asupra calității sale de achizitor de drept real cu rea credință.

În această situațiune ipoteca este lovită de nulitate, căci se izbește de declarațiunea proprie a pârâțului I, cu putere de lege între părți, precum și de dispozițiunile dreptului pozitiv, care declară inalienabil și insesizabil dreptul de uz.

Or, norma prohibitivă de alienare, sub orice formă, de vreme ce este nesocotită însemnează că, îngrădirea sau restricțiunea prevăzută de contract și de lege, este înlăturată, ceiace atrage cu sine sancțiunea de a considera nevalabilă înstrăinarea făcută, iar în afară de vânzare, constituirea oricărui drept real încă este privită ca act de înstrăinare.

Nevalabilitatea ipotecii se stabilește și din actul pârâțului, în care se arată expres interdicțiunea de înstrăinare.

Așa dar, pârâțul I, fiind obligat să recunoască ființa și exercițiul dreptului de uz al reclamantei, are obligațiunea, concomitent, să facă să dispară toate urmările actului de ipotecă nevalabil, care îi cauzează prejudiciu titulare și să restabilească lucrările în starea de mai înainte, cași când actul de ipotecă dobândit cu rea credință, nu s'ar fi produs.

Aceasta în cât privește norma de drept comun, iar acțiunea — contrar susținerii pârâților — este înaintată în termen legal, care este acela de prescripțiune ordinară, adică de 32 ani, de oarece pârâțul în mod direct a înștiințat o ipotecă nevalabilă. (V. jurispr. 1148 nota, pag. 456 Cca Laday.)

Raportul de drept dintre reclamantă și pârâțul II, fiind dovedit, este necesar, dar și suficient ca și el să se afle în posesiunea bunurilor litigoase, pentru a fi obligat la recunoașterea dreptului de uz și la predarea în posesiune către reclamantă.

În ceiace privește acțiunea de radiere, jurisprudența hotărăște (v. No. 1114 pt. b. pag. 447 Cca Laday) că, acela care a dobândit anterior servitute, poate ataca dreptul de proprietate, servitute sau ipotecă, dobândit ulterior cu rea credință, și vătămător dreptului său de servitute. Aceasta atăcare se face în termenul de prescripție ordinară, fie pe cale de acțiune, fie prin excepțiune, după regulile dreptului comun, fără privire la dispo-

zițiunile art. 155 din Regl. c. f. pe baza cărora radierea dreptului de ipotecă execuțională are loc în urma acțiunii pentru stingerea execuției. Căci, în cauza prezentă, radierea se solicită pentru nevalabilitate „ab origine“, acțiunea având ca bază art. 148—151 Regl. c. f. și ord. Min. No. 947/188, în care cazuri, conform jurisprudenței fixate, regulile din art. 155 ale Regl. de c. f. sunt inaplicabile.

Cum, înainte de a fi dobândit pârâțul I. — cu rea credință — un drept ipotecar, reclamanta dobândise o servitute personală de uz și abitațiune, dreptul ipotecar al pârâțului este nevalabil, pentru motivele desvolute mai sus, și pe cale de consecință situațiunea de c. f. atât în drept cât și în fapt nu este opozabilă reclamantei și nici nu-i poate prejudicia dreptul de uz, urmând ca, acel drept ipotecar să fie anulat, ca unul care, este nevalabil „ab origine“.

(Judecătoria rurală Timișoara. Dosarul No. C. 2991/1934. Sentința No. C. 2991 din 19 Noemvrie 1935. Reclamant. Văd. Lujanov Iva născ. Nedelcov Ljubila pârâți. Mjladinov Dragomir și Cujev Pera. Președinte și redactor D-! Dr. Gabriel Tăulu, aj.-judecător.)

11. PERIMARE. *Lăsarea în nelucrare mai mult de 3 ani a unui recurs atrage numai perimarea recursului, nu și stingerea procesului. Art. 446 și 510 pr. civ. ard.*

ÎN FAPT: N. B. și alții cer, în baza art. 446 procedura civilă ardeleană, de a se perima recursul făcut de Ministerul de Interne contra deciziunii Curții de Apel din 1929, prin care s'au admis acțiunile numiților și s'a obligat Prefectura județului și Ministerul de Interne să alocă în buget plata salariilor conform gradelor și claselor, la care au fost avansați reclamantii.

În ședința dela 3 Iulie 1933, Secțiunea III. a Inaltei Curți, cercetând cererea de primare constată că s'a ivit divergență de opinii, asupra aplicațiunii articolului 446 din procedura civilă ardeleană, privind chestiunea perimării în Ardeal.

În ședința dela 16 Mai 1934, Curtea completându-se conform art. 15 din legea sa organică și constatând, pe deoparte, că este locul a se soluționa cererea de primare pe temeiul articolului 257 procedura civilă din Vechiul Regat, iar nu pe temeiul procedurii civile ardelene, ca fiind desființată prin art. 81 din legea Curții de Casație, iar pe de altă parte, că această soluțiune este contrarie celei date de către s. II-? prin decizia No. 768 din 1933, în baza art. 17 din legea organică a acestei Inalte Curți, trimite la Secțiunile Unite.

Înalta Curte în Secțiuni Unite, prin decizia No. 2 din 1925, constată că în materie de recursuri venite din Ardeal este aplicabilă procedura perimării prevăzută de art. 446 și 510 din codul de procedură ardeleană și trimite afacerea în judecata secțiunii a III-a, care, potrivit jurnalului dela 3 Iulie 1933, a tranșat în complex de divergență chestiunea de a se ști, dacă potrivit dispozițiilor art. 446 și 510 din codul de procedură ardeleană, lăsarea în pauzare a unui recurs, atrage numai perimarea recursului, sau și stingerea procesului.

IN DREPT: Art. 446 din procedura civilă ardeleană prevede în alin. 4 că după expirarea a trei ani dela termenul omis de petractare sau susceperă a procesului, acesta are a se considera stins; iar art. 510 ultim alin. și art. 547 prevede, între altele, că dispozițiunile art. 446 vor fi aplicabile în mod corespunzător atât în cazul lipsei dela desbateră apelului, cât și în procedura de revizuire.

Art. 446 este situat în capitolul referitor la procedura de urmat în fața primei instanțe, în care caz dispozițiunea din acest text cu privire la considerarea de stins a procesului prin trecerea a trei ani dela ziua constituirii procesului sau a desbaterii omise își are rațiunea ei de a fi.

Atunci însă când e vorba de un apel sau de o cerere de revizuire (recurs) dispozițiunea aceasta din art. 446 trebuie a fi înțeleasă în sensul, că se stinge numai calea de atac, adică apelul sau revizuirea (recursul), după cum este cazul, iar nu întreg procesul.

În adevăr, în art. 510 și 547 legiuitorul vorbind de aplicațiunea dispozițiilor art. 446, în apel și în revizuire (recurs) întrebuintează, cum s'a arătat mai sus, expresiunea „corespunzător”, expresiune care nu poate fi interpretată, decât în sensul că din moment ce un proces dela prima instanță este considerat de stins prin trecerea a trei ani dela ziua constituirii lui sau a desbaterii omise, tot astfel un apel, sau recurs, după cum e cazul, urmează a fi considerat stins pentru aceleași motive ce se cer și în cazul de stingerea procesului, fără însă ca, odată cu stingerea apelului sau recursului, să se declare stins și procesul în fond.

Dacă s'ar admite că odată cu stingerea sau perimarea unui apel sau recurs, cum este cazul în speță, să se declare stins întreg procesul, în care există dată o hotărâre în fond, ar fi să se admită teoria că o hotărâre să fie schimbată și efectele ei înlăturate, pe o altă cale, decât aceea a apelului sau recursului, cum prevede legea, ceea ce nu prevede niciun text de lege.

În speță prin lăsarea în nelucrare mai mult de 3 ani a recursului introdus de Ministerul de Interne contra deciziei No. 179 din 1929 a Curții de Apel Oradea s. II-a se perimă numai calea de atac, adică recursul, iar nu și procesul.

(Cas. III. Dec. No. 1776 din 6 Noemvrie 1935. Președinția D-lui D. Gh. Lupu, președinte.)

12. COMPETINȚĂ. *Determinarea de valoarea litigiului. Restrângerea acțiunii mobiliare la 5.000 lei. Judecarea acțiunii în primă și ultimă instanță de judecătoreie. Inadmisibilitatea apelului la tribunal.*

Competința se determină de regulă după valoarea, litigiului arătat prin acțiune, iar dacă reclamantul își restrânge acțiunea reducând valoarea obiectului în litigiu, în acest caz, competența instanței se regulează după valoarea litigiului, astfel cum a fost redusă în instanță.

Potrivit art. 27 din legea judecătorilor de ocoale, modificat prin art. 65 din legea accelerării judecăților, judecătorii de ocoale judecă în primă și ultimă instanță cererea în materie personală și mobilă, civile sau comerciale, până la valoarea de 5000 lei inclusiv.

Intrucât se constată din practica hotărârii primei instanțe că recurentul și-a restrâns acțiunea la suma de 5.000 lei, cât valorează două din tablourile vândute intimaților, rezervându-și dreptul la o nouă acțiune pentru celelalte tablouri, urmează că tribunalul a făcut o exactă aplicațiune a legii, atunci când a decis că apelul este inadmisibil, acțiunea fiind judecată de judecătorul de ocol, în primă și ultimă instanță, valoarea obiectului în litigiu nedepășind suma de 5000 lei.

(Cas. I. Dec. No. 578 din 6 Mai 1936. Președinția D-lui Al. Luca, președinte.)

13. TERMEN. *Curge numai dela comunicarea expresă făcută părții. Comunicarea greșită făcută altei părți. Nevalabilitatea.*

Potrivit art. 33 din legea Curții de Casație, termenul de recurs în orice materie curge dela comunicarea hotărârii atacate, totuși fiind cert că prin comunicare legea a înțeles o comunicare regulată, făcută părților din proces sau reprezentanților lor, iar nu altor părți, urmează că o comunicare neregulată este nulă, și nu poate duce

la pierderea dreptului părții din proces de a ataca o asemenea hotărâre.

Intrucât în speță este necontestat că hotărârea atacată cu recurs s'a comunicat oficiului P. T. T. Suceava, iar nu părții din proces: recurente Regia Autonomă P. T. T. București, este evident că o asemenea comunicare făcută altei părți decât aceea din proces, echivalează cu o necomunicare, nu putea suplini astfel comunicarea cerută de lege în scopul exercitării dreptului de recurs și deci nu putea face să curgă termenul de recurs față de recurentă dela o asemenea comunicare neregulată, așa că în asemenea condițiuni recursul părții recurente căreia încă nu li-s'a făcut comunicarea este în termen.

(Cas. I. Dec. No. 573 din 6 Mai 1936. Președinția D-lui T. Magheru, consilier.)

14. SUSPENDAREA EXECUȚIUNEI. Cuan- tumul și modalitatea consemnării sumei. Art. 71 l. Casației.

Din actele de la dosar se constată, că sentința Curții de Apel, a cărei suspendare de executare se cere, a fost dată ca ultimă instanță de fond, și prin urmare această Curte în baza art. 71 Legea Curții de Casație este competentă a o rezolva;

În ce privește condițiunile de formă și de fond ale cererii de suspendare, se constată, că în contra sentinței Curții de Apel pârâta a declarat recurs în casare, iar din recipisele Adiministrației Financiare Timiș-Torontal ce însumează întreg capitalul, la care a fost obligat plus dobânzile și cheltuelile de judecată, s'au consemnat în depozit judecătoresc, astfel nu este nici un pericol în ce privește asigurarea creanței reclamantei;

Fiind satisfăcute în totul disp. art. 71 legea Inaltei Curți de Casație, iar reclamanta nefăcând vre-o obiecțiune la arătările pârâtei, cu privire la cvantumul sumei și modul ei de consemnare, — cu toate că i s'a comunicat exemplarul II și a avut cunoștință de termenul judecării, prin afișare, găsindu-se în totul întemeiată cererea, urmează a se admite.

NOTA: Prezenta deciziune a fost confirmată de Inalta Curte de Casație.

(C. de Apel Timișoara S. III. Dec. No. 4259/33 din 31 Martie 1934. Președinția D-lui Dr. Alexandru Maria, prim-președinte; raportor D-l M. Tigoianu, consilier.)

15. JUSTIFICARE. Nu se admite în materie de legi speciale decât atunci când se indică anume.

ÎN FAPT: Prin deciziunea No. Fisc. III. 551/2—1936 adusă de această Curte s'a anulat ca ne-
timbrat recursul făcut de contribuabilul Dr. Vic-
tor Ioannes de Apșa, notar public în Timișoara,
în contra sentinței Tribunalului Timiș-Torontal,
prin care s'a respins ca nefondat recursul făcut de
contribuabil.

La 14 Martie 1936 contribuabilul a înaintat
acestei Curți o cerere, în care arată că recursul a
fost timbrat cu 407 lei conform legii timbrului și
cum coala timbrată și toate timbrele mobile a-
PLICATE pe ea au dispărut, deși au fost cuate și si-
gilate la recurs, a făcut primul pas la Administra-
ția Financiară din Timișoara, de a se stabili acest
fapt, precum și individul care a sustras actele a-
mintite; că, anexând în copie raportul făcut de
către Administratorul financiar, care a primit
această adresă a sa justificare prealabilă, dispunând
așteptarea rezultatului anchetei, ce este în curs la
acea autoritate, căci ca contribuabil, care s'a fo-
losit de drepturile sale prevăzute în lege a respec-
tat și formele legale, nu poate fi expus la o așa
de gravă consecință, fără voia sa, de a i se anula
recursul făcut.

ÎN DREPT: Cererea făcută de contribuabil și
rezumată mai sus, are natura și conținutul unei
cereri de justificare.

Justificarea fiind o cale de atac prevăzută de
dreptul comun (art. 415 și urm. proc. civ.), este
admisibilă în materiile guvernate de legi speciale,
numai atunci când aceste legi, se referă la ea.

În dispozițiile art. 75 și urm. din legea con-
trib. directe, căile de atac în contra hotărârilor
admise la impunere, sunt pe larg prevăzute și a-
rătate ca fiind numai apelul și recursul.

Legea specială a contrib. directe nevorbind
nimic de justificare și nefăcând nici o trimitere la
dispozițiile procedurii civile, urmează că această
instituție procedurală n'a fost acceptată de legiu-
itor printre căile de atac acordate părților în con-
tra hotărârilor aduse în această materie, în care
simplitatea procedurii rezolvării cauzelor, este
imperios cerută de interesele Statului, de a se sta-
bili urgent impunerile și impozitele, pentru buna
lui funcționare.

Ținând seama de jurisprudența constatată în
materie și chiar de aceia stabilită în aplicarea le-
gii Curții de Casație, care privește inadmisibilă o
atare cerere făcută în recurs, urmează a se respin-
ge ca inadmisibilă atare cerere de justificare.

(C. de Apel Timișoara. S. III. Dec. No. 551/36 din
28 Mai 1936. Președinția D-lui V. M. Dîmîtriu, consi-
lier, redactor D-l V. Buțureanu, consilier.)

III. DREPT COMERCIAL.

16. CESIUNE DE CREANȚĂ COMERCIALĂ. Modalități și efect.

IN FAPT: În contra sentinței instanței de apel, firma pârâtă a declarat recurs în casare, prin care se plânge că instanța de apel prin interpretarea greșită și denaturarea convențiunii părților și eroare grosieră de fapt a stabilit că în momentul încheerii cesiunii nu exista în portofoliul Băncii efectele cedate, deoarece certificatele de primă de export depuse la acea Bancă se aflau în portofoliul Băncii deja din 1931. Recurentul se mai plânge că instanța de apel prin greșita aplicare a legii și greșită calificare juridică a calificat novațiune scrisoarea pârâtului și că nici nu a avut capacitatea de a nova.

IN DREPT: Prin actul din 22 Martie 1932 intitulat „act de cesiune”, firma pârâtă recunoaște, că datorează firmei reclamante suma de lei 17.500 și pentru acoperirea și achitarea acestei datorii îi cedează irevocabil și definitiv 17.500 lei din pretențiunea firmei pârâte față de Banca Comercială Italiană și Română s. a. sucursala Timișoara, care se va arăta la această Bancă în favoarea firmei pârâte din încasarea primelor de export de la Ministerul de Finanțe.

Din acest act rezultă că firma pârâtă ar fi cedat firmei reclamante suma de 17.500 lei din pretențiunea ei față de Banca Comercială Italiană și Română, care prin această așa zisă cesiune ar deveni debitoare directă față de firma reclamantă.

În realitate însă nu este așa; firma pârâtă nu a avut o creanță în contra Băncii Comerciale Italiene și Române, ci această Bancă a fost numai o simplă depozitară a certificatelor de primă de export, aparținând firmei pârâte și depuse de această Bancă numită cu mandat de a interveni în numele și pentru firma pârâtă pentru plata și încasarea lor de la Ministerul de Finanțe.

Deci, creanța, care ar fi putut face obiectul cesiunii din partea firmei pârâte, ar fi fost numai certificatele de primă de export, adică o creanță

contra statului prin Ministerul de Finanțe. Dar nu o astfel de cesiune au înțeles să facă părțile, pentru că dacă ar fi intenționat să facă cesiunea certificatelor de prime de export, atunci ar fi urmat în mod necesar ca odată cesiunea consimțită, să se predea firmei reclamante ca cesionară titlul creanței cedate adică unul sau mai multe certificate de prime de export după valoarea lor, până la concurența sumei de lei 17.500 și în al doilea rând urma ca cesiunea să fie notificată nu Băncii Comerciale Italiene și Română, care nu era debitorul cedat, ci Ministerului de Finanțe, singur debitor al primelor de export.

Faptul că titlul creanței adică certificatele de prime de export au rămas în depozit la Bancă, deci la dispozițiunea firmei pârâte, iar operațiunea așa zisă nu a fost notificată Ministerului de Finanțe, arată în mod evident că actul cu data de 22 Martie 1932, în ciuda titlului de „act de cesiune” nu poate fi considerat ca act de cesiune, ci numai ca un aranjament, ca o înțelegere de plata datoriei; adică Banca C. a fost autorizată de firma pârâtă ca din sumele, ce va încasa în numele și pentru dânsa, de la Ministerul de Finanțe pe baza certificatelor de primă de export aparținând firmei pârâte, să achite datoria acesteia față de firma reclamantă.

Neputând deci fi vorba de o cesiune de creanță, nu poate fi vorba nici de o stingere a creanței firmei reclamante față de firma pârâtă, astfel că firma reclamantă nefiind achitată de firma pârâtă în modul convenit prin mijlocirea Băncii C. din încasarea primelor de export, firma reclamantă a fost îndreptățită ca să renunțe la acest mod de plată, consimțit de altminteri sub condițiunea achitării primelor de export de către Ministerul de Finanțe, și să introducă prezenta acțiune contra debitorului sau firma pârâtă, creanța sa neputând fi socotită ca stinsă prin efectul actului din 22 Martie 1932.

(C. de Apel Timișoara. S. II Dec. No. 417/4/35 din 9 Ianuarie 1936. Președinția D-lui I. Nj. Periețeanu, președinte și raportor.)

IV. DREPT PENAL ȘI PROC. PENALĂ

17. SPECULĂ. Compromisul cuprinzând o clauză ce contravine legii speculei este ilicit și deci nevalabil, neputându-se valorifica în justiție. Aplicațiune la fabricile de măcinat ardeiul și indiferent dacă cuprinde totalitatea deținătorilor în țară de atari produse.

Recurenta se plânge de violarea art. 8 al. II din legea pentru înfrânarea speculei dela 1923, art. 767 și 784 pr. civ. ard. exces de putere și omisiune esențială, susținând, că din moment ce nu s'a constatat, că prețul ardeiului a fost arbitrar fixat de către cartelator și că din cauza urcării acestui preț, libera concurență a fost cu totul înlăturată, prin aceea că pe teritoriul țării nu

se mai găsea nici o altă fabrică, care să pună în comerț asemenea produse, Curtea de Apel era obligată a considera cartelul din speță ca necontravenind legii speculei și ca atare a-l confirma, respingând cererea de invalidarea lui;

Legea pentru înfrânarea și reprimarea speculei din 1923, a prevăzut prin al. II al art. 8 pedeapsa închisorii dela 3 luni până la un an și a amenzii penale dela 5.000—20.000 lei, în contra deținătorilor mărfurilor sau alimentelor cari, spre a provoca urcarea nejustificată a prețurilor acestor mărfuri sau alimente, se înțeleg sau se coaliizează în scopul de a nu le vinde, sau a le vinde numai cu un anumit preț.

Prin edictarea acestei dispozițiuni, urmărindu-se din interese superioare economice suprimarea și reprimarea speculei, ce unii comercianți deținători de mărfuri sau alimente, înțeleg și fiind a ridica nejustificat prețurile, ar exercita-o pe seama și în detrimentul consumatorilor, este dela sine înțeles că, legiuitorul nu a făcut nici o distincțiune cu privire la întinderea acestor înțelegeri și anume dacă trebuiesc să cuprindă pe toți deținătorii din întreg cuprinsul țării a unei categorii de marfă sau aliment, sau numai parte din tranșii, ci a considerat drept ilegale și delictuoase ori ce înțelegeri, coalizări sau carteluri, fie ele chiar parțiale de ordin local, fie ele generale, cari s'ar ivi între totalitatea deținătorilor din țară a unei aceleași mărfi și cari prin fixarea unui preț arbitrar al mărfii sau alimentului deținut, provoacă urcarea nejustificată a prețurilor existente.

Această concluziune se impune, deoarece în ambele cazuri consumatorul din localitatea sau regiunea unde a intervenit o asemenea înțelegere de ridicare nejustificată a prețurilor, în ori și ce caz suferă din cauza acestei speculi prin mijloace nepermise, cari suprimă concurența liberă și naturală a comerțului, efecte ce însă legiuitorul după cum s'a arătat, a căutat să le interzică, indiferent de întinderea lor, sancționând cu rigurozitate, și în toate cazurile, pe cei ce le produc în împrejurările arătate.

Astfel fiind, Curtea de Apel pentru a constata în cadrul art. 767 și 784 pr. civ. ard. valabilitatea convențiunei de compromis din speță și potrivit principiilor ce preced, nu era obligată a cerceta dacă această convențiune a intervenit între toate fabricile de măcinat ardeiul din întreaga țară și în consecință dacă piața este alimentată cu acest aliment, ce provine exclusiv din fabricile cartelate, ci, era obligată numai, a vedea dacă ridicarea prețului ardeiului măcinat, intervenită prin convenție, a fost provocată în mod nejusti-

ficat, singura condițiune pe care art. 8 citat o cere, pentruca convențiunea să poată fi considerată ilicită și contrară ordinii publice.

Intrucât Curtea de Apel ca instanță de apel sesizată cu judecarea unui litigiu, ce derivă din executarea numitei convențiuni de cartel, constată, că obiectul ei a fost provocarea de către cartelati, a urcării în mod nejustificat a prețului ardeiului măcinat, urcare ce s'a și realizat în fapt, cu drept cuvânt și fără a săvârși vre-o violare de lege, exces de putere sau omisiune esențială, instanța a hotărât în asemenea împrejurări, că contravenițiunea care cuprinde o asemenea clauză ce contravine legii speculei, este ilicit și deci nevalabil, neputându-se valorifica în justiție și ca atare a admis acțiunea de invalidare a sentinței Camerei Arbitrare.

Aprecierea stipulațiunilor dintr'o convențiune ca fiind contrare ordinii publice sau bunelor moravuri în scopul de a se vedea dacă urmează a produce sau nu efecte juridice, nu formează o chestiune prejudicială, ci din acest punct de vedere poate fi analizată de către instanțele civile competente pe calea unei acțiuni civile directe, fără a mai fi necesară se cerceta în prealabil pe cale penală faptele persoanelor contractante și a se da în cauză o sentință penală, pentru ca mai apoi pe baza ei să se introducă o acțiune de reînnoire.

(C. de Cas. S. III, Dec. No. 1026/36 din 2 Iunie 1936. Președinția D-lui C. Crăciunescu.

18. RECURS PENAL. Fiind declarat apel numai pe motiv că pedeapsa ar fi prea mare, nu se mai poate apoi invoca alte motive nedecarate la pronunțarea sentinței.

Acordându-se circumstanțe atenuante de instanța de fond, nu se mai poate solicita înaintea superioarei instanțe o reducere mai mare de pedeapsă.

Recurentul fiind prezent, după pronunțarea sentinței Tribunalului, la întrebările puse de președintele completului de judecată, a declarat apel numai pe motiv că pedeapsa ar fi prea mare;

În asemenea condițiuni acuzatul nu mai poate invoca motive de casare, bazate pe cazul de nulitate prevăzut de art. 385 pct. 1 a pr. pen., întrucât prin atacarea cu apel a sentinței Tribunalului, numai în partea privitoare la măsura pedepsei, celelalte chestiuni au rămas în ceace-l privește cu caracterul lucrului definitiv judecat.

Potrivit dispozițiunilor art. 33, al. 2 nov. pr.

pen. când la darea pedepsei instanțele de fond au făcut acuzatului aplicațiunea art. 92 c. p. părțile nu mai pot solicita în fața acestor Înalte Curți o mai mare reducere de pedeapsă.

(C. de Cas. S. II. Dec. No. 1978/36 din 10 Iunie 1936. Președinția D.-lui N. Stăniță, consilier.)

19. CALITATEA DE A STA IN PROCES.

Chestura n'are această calitate. Recurs în materie de controlul străinilor nu există. Art. 43 lege.

Chestura nu este un organ de sine stătător, ci un organ în subordine tutelat de Ministerul de Interne.

Chestorul fiind numai un prepus al Ministe-

V. LEGI SPECIALE.

20. *LICHIDAREA DATORIILOR. Debitorii agricoli, proprietari de mai mult, sau mai puțin de 10 ha. cari posedă și proprietăți urbane sau suburbane susceptibile de a fi supuse impozitului, pe clădiri, sunt obligați a face declarație de asanare, chiar dacă sunt muncitori manuali de pământ.*

Conform art. 8 din legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane din 7 Aprilie 1934, debitorii agricoli proprietari de mai puțin de 10 ha., cât și debitorii agricoli proprietari de mai puțin de 10 ha., care însă ar posedea și proprietăți urbane sau suburbane, susceptibile de a fi supuse impozitului pe clădiri și care nu au făcut declarații de asanare, vor trebui să facă asemenea declarații în termen de o lună dela publicarea legii, iar, potrivit art. 10 din aceeași lege, debitorii prevăzuți la art. 8 cari n'au făcut declarații de asanare cel mai târziu până la expirarea termenului prevăzut în acel articol vor pierde beneficiul legii de față.

Dispozițiunile art. 1 alin. b. al acestei legi, după care sunt considerați debitori agricoli și urmează să beneficieze de legea asanării fără a mai fi obligați a face declarații de asanare, sunt referitoare numai la debitorii cetățeni români proprietari de casă de locuit, oricare ar fi situația lor, dacă proprietarii lor sunt muncitori manuali de pământ, nu și debitorilor agricoli proprietari de mai mult sau mai puțin de 10 ha., cari ar posedea și proprietăți urbane sau suburbane, susceptibile de a fi supuse impozitului pe clădiri, aceștia din urmă intrând în prevederile art. 8 și 10 menționate și fiind ținuți a face, — chiar dacă sunt mun-

rului, nu poate sta în judecată în numele său și pentru sine și chestura nefiind nici ea investită cu personalitate juridică distinctă și știut este că numai persoanele sau organele investite cu personalitate juridică, pot sta în justiție.

Chestura nefiind investită cu această calitate, urmează că recursul ce-a înaintat, este de respins, ca fiind făcut fără calitate.

În art. 41 și 42 din regulamentul controlului străinilor aplicabil în speță, nu se prevede, decât o singură cale de atac, și anume: apelul, de unde se deduce că legiuitorul a exclus în această materie calea recursului.

(C. de Apel Timișoara Secția III. Dec. No. 1033/12/36 din 23 Iunie 1936. Președinția D.-lui Gh. Pavelescu, președinte; raportor D.-l D. Săfîrescu, consilier.)

citori manuali de pământ — sub sancțiunea prevăzută de art. 10, declarațiunea la care se referă, art. 8 menționat.

În speță, instanța de fond a constatat că recurenții fiind cetățeni români sunt proprietari de terenuri mai mici de cinci hectare, cum și ai unui imobil din comuna suburbană Șerban Vodă pendinte de Municipiul București, impus la un impozit de clădiri de 1.560 lei și că ei nu au făcut declarații de asanare conform art. 8, în termen de o lună dela promulgarea legii.

Astfel fiind, instanța de fond a putut, fără a fi comis vre-o violare de lege, să hotărască, în conformitate cu dispozițiunile art. 8 și 10 din legea conversiunii în vigoare, că recurenții au pierdut beneficiul ei.

(Cas. I. Dec. No. 422 din 24 Martie 1936. Președinția D.-lui S. Tîpej, consilier.)

21. *LICHIDAREA DATORIILOR. Pe baza legii interpretative din 1936, supușii greci beneficiază de prevederile legii lichidării. Dreptul acesta le poate fi recunoscut și direct în Casatie. Rațiune.*

Conform „legii interpretative a art. 1 și 30 din legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane dela 7 Aprilie 1934“, sunt considerați că îndeplinesc condițiunea cetățeniei române cerută de legea asanării, supușii străini domiciliind în România, cărora la data promulgării legii li se acordase egalitatea de tratament cu cetățenii români în ceea ce privește persoana și bunurile lor, prin convențiuni internaționale.

Legea are un caracter interpretativ, iar nu modificator, — ea nefăcând decât să lămurească sensul neprecis în unele privințe al legii asanării din 1934 — și aceasta rezultă atât din titulatura și conținutul legii, cât și din faptul că art. 1 și 30 din legea asanării datoriiilor din 1934, la cari se referă legea interpretativă, așa cum erau formulate, prin o lipsă de precizare a legiuitorului lăsa oarecum neclarificată situațiunea acelor datornici domiciliați în România, cari deși supuși străini, aparțineau totuși unor țări cu care Statul român încheiase convențiuni, în vigoare la 7 Aprilie 1934, ce le asigurau, în privința persoanei și bunurilor lor, o egalitate de tratament cu cetățenii români, cum este cazul de față convențiunea de stabilire intervenită între România și Grecia — ratificată de Corpurile Legiuitoare prin legea publicată în Monitorul Oficial No. 89 din 1932 — care prin art. 1 stabilește că resortisanții fiecăreia dintre înaltele părți contractante se bucură pe teritoriul celeilalte, în ce privește persoana și bunurilor lor de aceleași drepturi, privilegii și favoruri ca și naționali, iar prin art. 3 prevede că în ce privește măsurile pentru cauză de utilitate publică sau de interes general, resortisanții uneia din înaltele părți contractante nu vor putea fi supuși pe teritoriul celeilalte la un tratament mai puțin favorabil decât naționalul.

Această lege interpretativă, deși nu a avut ființă încă, la data când a fost pronunțată deciziunea Curții de Apel ce se atacă prin recursul de față, totuși ea urmează să fie aplicată în cauză de Înalta Curte, dat fiind caracterul ei retroactiv și ținându-se seama că ea nu modifică legea veche, ci trebuie considerată ca făcând parte din acea lege, pe care o interpretează numai.

Stabilit fiind că legea din 8 Aprilie 1936 este aplicabilă în speță și întrucât invocarea ei s'a putut produce astăzi prin simple concluziuni orale, deoarece are caracter de ordine publică, urmează că recurentul, care este supus grec în România — adică supus al unui stat cu care țara noastră are încheiată convențiune internațională de reciprocitate urmează a fi considerat, în raport cu legea asanării datoriiilor din 1934, ca și cum ar fi cetățean român.

(Caz. I. Dec. No. 472 din 20 Aprilie 1936. Președinția D-lui T. Magheru, consilier.)

22. LICHIDAREA DATORIIILOR. *Debitorii soție de comerciant sau industriaș. Nu poate fi considerată comerciantă sau industriantă numai*

după profesiunea soțului. Nu este exceptată dela beneficiul legii. Art. 69 lit. b.

IN FAPT: Contra publicației de licitație emisă în favoarea urmăritoarei Banca Creditul Bănățean, debitorii urmăriți au introdus contestație, invocând art. 68 și 69 din legea pentru lichidarea datoriiilor agricole și urbane din 7 Aprilie 1934, iar Judecătoria secția c. f. prin încheiere a respins contestația.

În contra acestei încheieri, numiții debitori au declarat apel (recurgere) iar Trib. prin sentință respingând apelul (recurgerea) în contra menționatei sentințe Maria Vodă a declarat recurs.

IN DREPT: Spre a respinge apelul (recurgerea) debitorilor, Tribunalul constată că împrumutul contractat de debitori s'a făcut în timpul când numiții avea calitatea de comercianți or, conform art. 69 alin. b din legea din 7 Aprilie 1934, aceste datorii se exceptează dela beneficiul acestei legi, dacă nu sunt de natură civilă. Debitorii n'au făcut dovada că datoria este de natură civilă, iar caracterul civil al datoriei nu rezultă, nici din actul de împrumut în cont curent, mai târziu transformat în împrumut cambial, cu garanție ipotecară, din contră au recunoscut că suma împrumutată au folosit-o în comerț.

Se mai constată de tribunal că contractul de cont-curent prin care doi soți din care unul comerciant, în speță soțul, contractează un împrumut în vederea exercitării unui comerț, constituind o datorie de natură comercială, debitoarea soție deși necomerciantă, este exceptată dela beneficiul legii lichidării datoriiilor în baza art. 69 lit. b.

Când tribunalul, după ce constată în finalul motivării că debitoarea soție nu e comerciantă, totuși în mod greșit a hotărât că ea poate fi considerată comerciantă după profesiunea soțului, în mod greșit a exceptat-o dela beneficiul legii amintite în baza art. 69 lit. b.

(Caz. II. Dec. No. 906 din 4 Mai 1936. Președinția D-lui T. Radu, consilier.)

23. LICHIDAREA DATORIIILOR. *Această lege neavând dispozițiuni relativ la competență, urmează a se face referire la normele procedurii de drept comun.*

IN FAPT: Din sentința recurată și celelalte acte de la dosar, rezultă că reclamanta intentând la Judecătoria I urbană Timișoara, în contra părților, acțiune bazată pe art. 69 al. ultim legea

lichidării datoriilor din 1934, pentru a se constata că nu pot beneficia de dispozițiunile acelei legi ca debitori agricoli, ci numai ca debitori urbani, pârâții au ridicat în primul rând excepțiunea dilatorie bazată pe art. 180 pct. 3 pr. civ., susținând că domiciliul lor, fiind în circumscripția Judecătoriei rurale Timișoara, conform art. 8 legea lichidării numai această instanță are competența exclusivă.

Atât prima instanță, cât și tribunalul sesizat prin apelul pârâților, au respins această excepțiune, invocând că prin convenția părților a fost stipulată competența judecătoriei de ocol Timișoara și anume prin actul cu data de 22 Septembrie 1925 când în orașul Timișoara, exista o singură judecătorie de ocol, s'a prevăzut competența Judecătoriei de Ocol Timișoara, iar prin actul cu data de 11 Noembrie 1927, când în orașul Timișoara, existau două judecătorii, una urbană, cealaltă rurală, s'a prevăzut competența judecătoriei urbane, care era aceea a domiciliului reclamatei, astfel că este cazul a se vedea că în speță s'a stipulat competența convențională a judecătoriei de la domiciliul reclamantei, în conformitate cu art. 45 pr. civ. În ce privește dispozițiunile art. 8 legea lichidării, acestea sunt referitoare la declarațiunea de conversiune ce are să facă debitorul și nu există nici o altă dispozițiune în legea lichidării, referitoare la competența în caz de proces.

Textele de lege pe care instanța de fond s'a bazat în respingerea excepțiunei referitoare la competență, sunt cele ce au aplicațiune în speță, deoarece art. 46 pr. civ., este referitor la modul cum are să se stipuleze competența convențională, atunci când legea nu prevede competența exclusivă, iar art. 8 legea lichidării invocat de recurenți, că ar prevedea competența exclusivă a judecătoriei domiciliului debitorului, este referitor la declarațiunea de asanare, ce este obligat debitorul să facă în cazul când invoacă dispozițiunile legii lichidării. Art. 69 din legea lichidării, care se ocupă de acțiunea specială a creditorului pentru constatarea că debitorul nu poate beneficia de dispozițiunile acestei legi, nu are nici o dispozițiune referitoare la competență, cum nu există o asemenea dispozițiune nici în vre-un alt text al legii invocate.

Astfel fiind instanța de fond referindu-se la normele de procedură de drept comun, aplicabile în speță, referitor la competență, adică la art. 45 și 48 pr. civ., susținerea că s'ar fi invocat texte străine de firea pricinii este nefondată.

Susținerea că competența convențională nu s'a stipulat în conformitate cu dispozițiunile art. 46 pr. civ. nefiind precis determinată prin convenția

scrisă la care se referă instanța de fond, este neîntemeiată, deoarece, prin actele în chestiune s'a prevăzut ca instanță competentă, Judecătoria de ocol, care conform legiilor în vigoare la acele date, corespundea cu locul domiciliului reclamantei, deci competența este destul de precis determinată.

(C. de Apel Timișoara S. II. Dec. No. C. II. 160/3/36 din 28 Mai 1936. Președintele D-lui Em. Djimitrescu, președinte și raportor.)

24. LICHIDAREA DATORIILOR. Giranți. *Beneficiul la lege. Art. 49 al. 1.*

Din starea de fapt, rezultă că pârâțul fiind comerciant, domiciliat la oraș și creanța fiind de natură comercială, este exceptat de la beneficiile legii pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane din 7 Aprilie 1934, în baza art. 69 lit. b, alin 1 din această lege; așa că Tribunalul în aplicarea normelor de drept material a procedat legal, când față cu situația acestui debitor, excepționat de la beneficiile conversiunei, i-a respins excepțiunile contra mandatului de plată cambial emis de acel Tribunal.

În ce privește pe pârâta de rangul II, soția pârâțului I, care figurează în calitate de girantă și față de care de asemenea s'a menținut mandatul de plată cambial, deși soluția dată de Curte, prin confirmarea sentinței tribunalului, este aceeași ca și a primei instanțe, totuși altele sunt motivele Curții, de cât acelea ale Tribunalului.

Într'adevăr prima instanță după ce constată, că datoria este comercială și exceptată de la beneficiul legii lichidării datoriilor, hotărăște că Ana Draghici rămâne și ea obligată în limitele copărâtului; Dumitru Drăghici, debitorul principal, potrivit art. 49 alin. 1 din menționata lege.

Din moment ce în art. 49 alin. I se vorbește de avantajele de cari beneficiază giranții — indiferent de situația lor personală — atunci când debitorul principal intră în conversiune, nu acest aliniat din textul art. 49 este aplicabil în speță, față de pârâta II-a, ci trebuie examinată situația acestei pârâte, față cu disp. alin. II al aceluiași articol, conform căruia, girantul care ar întruni în persoana sa condițiile prevăzute în art. 1 sau 30, va putea să invoace dispoz. cap. I și II, chiar dacă debitorul principal nu ar intra în prevederile acestor capitole.

Pârâta II, în cursul desbaterilor s'a apărut cu această dispoziție a legii, însă n'a reușit să facă dovada înaintea primei instanțe că dânsa întrunește în persoana sa condițiile de a intra în con-

versiune; iar în instanță de apel n'a cerut și n'a produs nici o dovadă nouă, din care să rezulte întrunirea acestor condițiuni, din aceste motive, n'a avut câștig de cauză și aceasta cu atât mai vărtos cu cât ea însăși recunoaște prin concluziile scrise depuse la prima instanță că nu este trecută în rol cu nici un venit agricol, condiție cerută de art. 1 A. lit. a, legea lichidării datoriilor; iar pentru cazul că totuși s'ar prevala de dispoziția legii, că imobilele să fie numai susceptibile de a fi supuse impozitului agricol, iar nu că și de fapt să figureze în roluri, încă numita pârâtă nu întrunește condițiunea cerută de alin. B lit. a, aceea de a locui în mod efectiv și continuu într-o comună rurală, fiind necontestat că dânsa locuiește în comuna urbană Oravița.

(C. de Apel Timișoara. Sentința C. No. 203/14/35 din 16 Martie 1936. Președinția D-lui Nic. Crăciunescu, consilier și raportor.)

25. LICHIDAREA DATORIILOR. *Numai acele cambii se aranjează conform art. 76 l. lichidării datoriilor, care aparțin debitorilor beneficiari ai legii, după prevederile cap. I și II, neaplicându-se celor față de cari creditorii n'au acceptat modul de lichidare din aceste capitole, acestea urmând regimul dreptului cambial în vigoare.*

În conformitate cu art. 76 din legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane din 7 Aprilie 1934 „vor fi considerate scăzute de ziua promulgării legii, cambiele cu scadențe în curs sau prelungite, conform legilor anterioare, pe care sunt semnați debitorii intrând în Cap. I și II”.

Nu este controversat între părți că scadența cambiei din litigiu a fost prelungită prin art. 15 din legea pentru reglementarea datoriilor agricole și urbane din 14 Aprilie 1935, până la 1 Noiembrie 1935, apoi dela această dată din 9 în 9 luni, ca astfel scadența să fie prelungită în virtutea legii până la 1 August 1934.

Nu este în litigiu nici faptul că debitorii cambiali — pârâții din proces — întrunesc condițiunile prevăzute în Cap. I și II. al legii din 7 Aprilie 1934, totuși din moment ce reclamanta a făcut în conformitate cu art. 40 din legea susmenționată o declarațiune de neacceptare față de acești pârâți, este evident că pârâții în urma înaintării declarațiunii de neacceptare conform art. 40 citat mai sus, nu intră în prevederile Cap. I și II, ci în prevederile Cap. III. și astfel polița improceșuată semnată de debitorii pârâți, nefiind o poliță semnată de debitorii, cari intră în prevederile

Cap. I și II, ci de debitorii a căror datorie cade sub prevederile Cap. III. din legea din 7 Aprilie 1934, urmează că dispozițiunile art. 76 din legea din 7 Aprilie 1934, menționate mai sus, nu sunt aplicabile în speță, ci regimul dreptului cambial în vigoare.

Scadența poliței în litigiu conform art. 15 din legea din 14 Aprilie 1933, a fost prelungită în virtutea acestei legi până la 1 August 1934.

În urma declarațiunii de neacceptare făcută de către reclamantă față de debitorii pârâți, în conformitate cu disp. art. 40 din legea din 7 Aprilie 1934, debitorilor cambiali, pentru datoria lor cambială în conformitate cu art. 43 din legea din 7 Aprilie 1934, li-s'au acordat un termen de grație de 10 ani, socotit dela promulgarea legii.

Art. 109 al. III. din legea asupra cambiei și biletului la ordin din 1 Mai 1934, dispune că prin derogare dela art. 76 din legea pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane din 7 Aprilie 1934, în tot intervalul de timp al aplicațiunii legii, creditorul va putea intenta acțiune cambială cu privire la polițele semnate de debitorii, intrând în prevederile Cap. I. din lege, fără a pierde vre-un drept față de oricare din semnatarii, giranții sau avalişti, acest drept însă nu îi revine și reclamantei, care prin facerea declarațiunii de neacceptare a intrat cu creanța sa sub regimul dreptului cambial comun și modul de lichidare al creanței sale, urmând a se face în conformitate cu art. 43 din legea din 7 Aprilie 1934, text prin care s'a acordat debitorilor cambiali un termen de grație de 10 ani, socotit dela promulgarea legii.

Ținând seama că scadența poliței improceșuate cu data de 1 August 1934 în baza legii de conversiune din 7 Aprilie 1934, n'a mai fost prelungită și întrucât scadența și termenul de grație acordate de lege nu sunt noțiuni identice, deoarece în sensul principiilor de drept în timpul termenului de grație creditorul nu va putea păși la executarea creanței sale, neavând însă titlul executor și neprimind o poliță de preschimbare în baza căreia în conformitate cu art. 61 din legea asupra cambiei și biletului la ordin ar fi putut să ceară învestirea cambiei cu formula executorie — nu i-se poate refuza dreptul de a-și stabili în justiție dreptul său de creanță.

(Tribunalul Timiș-Torontal. Secția III. Sentința No. 1812/1935 din 22 Octombrie 1936. Președinte și raportor D-l Njcoiae Fejler, președinte.)

26. CONTRACT DE MUNCĂ. *Renunțare la concediu legal. Nevalabilitate. Dublul salariului. Ințeles. Art. 49 și 50 lege.*

IN FAPT: S'a făcut recurs, iar ca motive de casare recurenta a invocat:

Violarea principiului de drept că obligațiunile se sting prin renunțare transacțională.

Violarea art. 84 al. 2 din legea contractelor de muncă.

Denaturarea procesului verbal din 11 Septembrie 1931.

Violarea art. 49 și 50 din legea contractelor de muncă.

În dezvoltarea acestor motive de casare recurenta în rezumat susține, că deși reclamanta în conformitate cu conținutul procesului verbal anexat la dosarul cauzei a recunoscut că și-a primit toate drepturile legale, referitoare la concediul de odihnă prevăzut de art. 49 din legea asupra contractelor de muncă atât pentru trecut, cât și pentru anul 1931, astfel că nu are nici o pretențiune față de pârâta, totuși tribunalul cu violarea principiului de drept, că obligațiunile se sting prin renunțarea transacțională a admis acțiunea reclamantei și a obligat la plata sumei de 1562 lei pentru zilele de concediu, de cari nu s'a bucurat reclamanta.

A mai susținut că tribunalul a denaturat înțelesul transacțiunei încheiate prin procesul verbal dresat la Timișoara înaintea Inspectoratului General de Muncă, pentru că din acest proces verbal rezultă că muncitorii cari în Noembrie 1920 au intrat în grevă, căutând să se impace și să și asigure viitorul pentru că au intrat în grevă ilegală, după multe tratative s'au mulțumit cu concediile deja primite, în consecință tribunalul cu denaturarea conținutului procesului verbal din 11 Septembrie 1931 a conchis, că și atunci când greva este ilegală patronul este obligat să satisfacă drepturilor muncitorilor referitoare la concediile acordate de lege, violând tribunalul prin aceasta disp. art. 84 al. 2 din legea contr. de muncă.

În fine susține recurenta, că tribunalul a violat și disp. art. 49 și 50 din legea contr. de muncă, pentru că la calcularea sumei Tribunalul a obligat firma recurentă la plata sumei duble, de care a beneficiat ca salar reclamanta, cu toate că reclamanta și-a primit salariul pentru zilele arătate în acțiune, în consecință prin acordarea salariului dublu pentru zilele pentru cari odată a primit muncitorul salariul său, ar însemna ca muncitorul să primească salariul triplu, și prin care disp. Tribunalul a violat disp. art. mai sus arătat.

IN DREPT: Din starea de fapt expusă în sentința tribunalului rezultă în fapt, că reclamanta împreună cu ceilalți muncitori la data de 11 Septembrie 1931 înaintea Inspectoratului Muncii a

încheiat o tranzacțiune cu patronul ei, firma „Industria Lânei s. a.”.

Tribunalul din acest proces-verbal și declarația părților a mai stabilit că reclamanta nu a beneficiat de concediul de odihnă obligatoriu pe timpul cerut, a cărui suprimare în conformitate cu disp. art. 49 din legea asupra contractelor de muncă nu se admite.

Tribunalul în ce privește renunțarea făcută de reclamanta la drepturile sale la zilele de concediu, bine a fost considerată de nulă și nevalabilă, bazându-și tribunalul aceste dispozițiuni pe art. 101 din legea contr. de muncă, care prevede că stipulațiunile contractelor de muncă, cari contravin dispozițiunilor de ordine publică ale legilor și regulamentelor în vigoare sunt nule de drept, și pentru că din textul art. 49 rezultă, că suprimarea concediului nu se admite, deci aceasta disp. fiind de ordine publică, renunțarea la acest drept bine a fost considerată de nulă.

În ce privește susținerea, că tribunalul ar fi violat disp. art. 84 al. 2 din legea contr. de muncă prin faptul, că cu toate, că din procesul verbal dresat la 11 Septembrie 1931 rezultă, că contractul de muncă în urma grevei ilegale a muncitorilor a fost desființat, din care motive muncitorii greviști au anunțat, că printr'un contract nou se aranjează în viitor situația lor, prin urmare în baza contractului desființat reclamanta renunțând la drepturile sale, Tribunalul totuși i-a acordat sumele cerute, bazându-și sentința sa pe disp. art. 49 al. ult. din legea contr. muncă, bine a stabilit obligațiunea recurentei referitor la plata sumei cerute pentru zilele de concediu neacordate, din motivul, că o renunțare la acest drept chiar dacă contractul de muncă anterior renunțării ar fi fost desființat, nu are nici un efect juridic.

Deasemenea nu este fondat motivul de casare, că tribunalul ar fi violat disp. art. 50 și 49 din legea contr. muncă prin faptul că pentru zilele de concediu neacordate a stabilit cuantumul creanței în echivalentul dublu al salariului, pentru că reclamanta în timpul amintit fiind în serviciu a primit salariul său, iar prin acordarea echivalentului dublu al salariului reclamanta ar beneficia de un salar triplu, acest motiv deasemenea este nefondat chiar din motivul că intimata nu a beneficiat de concediu, iar complectarea salariului primit în acest echivalent nu este admisibilă, căci ar fi contrară disp. art. 50 și jurisprudenței dezvoltată în jurul acestui articol, care categoric dispune că, muncitorului lipsit de concediu legal îi se cuvine o „despăgubire” egală cu dublul sumei, ce îi s'ar fi convenit pe tot timpul concediului, ori computându-se salariul primit acest echivalent ar fi re-

duș, cîciace legiuitorul n'a voit și ar fi și inechitabil, căci pentru salariul primit muncitorul a lucrat, iar legiuitorul a intenționat, ca acest echivalent să fie liber de sarcina vreunui comput de motiv, că s'ar fi primit salariul regulat (ca un titlu de pretențiune independentă, provenită din delictul comis la legea contractelor de muncă).

(C. de Apel Timișoara, S. II. Dec. No. 4518/17/33 din 29 Mai 1936. Președinția D-ului I. Nj. Perjeleanu, președinte; raportor D-l I. Hossu, consilier.)

27. CONTRACT DE MUNCĂ. 1. Dacă prescripția de trei ani prevăzută de art. 73 din lege se aplică și despăgubirilor prevăzute de art. 40—50. Soluție negativă.

2. Dreptul salariatului la concediul legal revine acordat din oficiu de patron.

Stabilirea cuantumului despăgubirii.

IN FAPT: Reclamantul a fost angajat în serviciul Societății U. D. R. ca sub funcționar din anul 1914, până la 1 Martie 1935, când a fost concediat cu preavizul legal — de 12 luni.

După concediere, prin acțiunea din 3/VI/1935, a chemat în judecată Societatea, spre a fi obligată la plata despăgubirilor pentru timpul de concediu convenit pe anii 1929—1935, în sumă de 59.455 cap., echivalentă cu dublu salariului pe timpul respectiv, fără a se ține seamă de salariul primit pe timpul concediului neacordat.

Societatea părăta s'a opus la admiterea acțiunii, susținând că dreptul reclamantului pe anii 1929—1931 este prescris, conform art. 73 din legea contractelor de muncă.

Pe anii 1932—1934 nu era obligată la afișarea tabloului de concedii conform jurisprudenței fixate de Înalta Curte de Casație, Secția III. prin deciziile No. 97 și 1580/1932, care a stabilit că patronul este obligat să acorde concediul la cerere și numai atunci angajatul are dreptul la despăgubirea prevăzută de art. 50, când ar face dovada că a solicitat acest concediu și i s'a refuzat de patron.

Pe anul 1935 reclamantul n'are nici un drept — întrucât a fost concediat la 1 Martie 1935, cu preavizul legal și dispensat imediat de serviciu, iar conform tabloului de concedii întocmit și afișat, urma să beneficieze de concediu cu începere dela 16 Iulie, fapt de care a avut cunoștință prin semnarea tabloului original.

IN DREPT: I. Asupra prescripției invocate de Societate.

Art. 73 din legea contractelor de muncă pre-

vede că acțiunea pentru neplata salariului sau a părții din beneficiu, cuvenite salariaților se prescrie după trei ani dela termenul de plată, iar art. 50 prevede că patronul care nu va acorda salariatului concediul legal prevăzut de art. 49, va fi obligat să plătească acestuia o despăgubire, egală cu dublul sumei ce i s'ar fi convenit pe tot timpul concediului.

Indemnizația de concediu prevăzută de art. 50 este considerată ca o despăgubire, care are caracterul unor daune reparatorii sau compensatorii, fiind impusă prin lege patronului ca o penalitate civilă, pentru nerespectarea prevederilor legale și ca o consecință a abuzului comis, în timp ce salariul este rezultatul unei munci prestate, pe baza unui contract încheiat direct între patron și angajat, și ca atare între aceste două există o deosebire fundamentală.

Art. 73 din lege prevăzând prescripția de trei ani pentru neplata salariului sau a părții de beneficiu, constituie o derogare dela dreptul comun, și are un caracter cu totul deosebit de prescripțiunea obicinuită.

Cum este știut că derogările sunt de strictă interpretare, urmează a se stabili că prescripția prevăzută de art. 73 se aplică numai la cazurile strict indicate în tr'ânsul, neputându-se extinde prin analogie.

Ca atare toate celelalte prestațiuni solicitate sub alt titlu decât salariu sau parte de beneficiu, ca de exemplu: indemnizația de concediu, de preaviz, daunele pentru concediere abuzivă etc. rămân supuse prescripției dreptului comun, iar nu aceleia de trei ani prevăzută în art. 73.

II. Asupra dreptului de concediu și a despăgubirii cuvenite pe timpul respectiv.

În conformitate cu art. 49 din legea contractelor de muncă patronul este obligat să acorde salariatului un concediu anual de odihnă, care diferă după vechimea în serviciu, iar la caz contrariu este obligat să plătească angajatului o despăgubire egală cu dublul sumei ce i s'ar fi convenit pe tot timpul concediului, conform art. 50.

Înalta Curte de Casație Secția III. a avut ocazie a se pronunța în repetate rânduri în cauză și prin deciziile 429/1932, 90/933 publicată în „Jurisprudența” No. 3/1934 pag. 71—74, No. 97/1933 — public. în „Jurisprudența” No. 5/1934, pag. 135—136, No. 1580/1932 public. în „Jurisprudența” No. 4/1934 pag. 100—101 a precizat că salariatul este obligat a solicita concediul și numai în cazul când i s'a refuzat de patron are dreptul de a pretinde dublul salariului convenit pe timpul respectiv.

Ulterior însă, aceiaș secție sub președinția a-celorași persoane care pronunțaseră deciziile de mai sus, a revenit asupra jurisprudenței sale și prin deciziile No. 493/1934 publicată în „Jurisprudența” No. 4 pag. 101—103 și No. 1285/1934 publicată în „Jurisprudența” No. 1/1935 pag. 19—20, a stabilit că acordarea concediului este obligațiune legală impusă patronului, care trebuie să-l acorde, independent dacă există sau nu vreo cerere formulată de angajat în acest sens.

Pentru a ajunge la această interpretare instanțele superioare s’au bazat pe un argument dedus din textul legii și pe un argument de rațiune.

În adevăr art. 49 și 50 din lege, combinate cu art. 50—51 din regulament, prevăd că patronii sunt obligați a acorda salariaților concedii anuale de odihnă proporțional cu numărul anilor serviți, care pentru întreprinderile comerciale și industriale cu cel puțin zece salariați se vor acorda pe serii, în așa fel ca funcționarea normală a întreprinderii să nu sufere, — iar aceste concedii minimele nu pot fi reduse sau suprimate prin acordul părților.

Întreprinderile sunt obligate să afișeze tablouri de concedii, pentruca fie care salariat care are dreptul la concediu să poată ști cu cel puțin zece zile înainte data plecării în concediu.

Nerespectarea acestei dispoziții legale din partea patronului și utilizarea de către angajați a concediilor în alt scop decât cel de odihnă, sunt sancționate cu despăgubiri.

Din examinarea acestor texte legale și din spiritul lor rezultă că voința legiuitorului a fost de a face din instituțiunea concediilor o **obligațiune legală de ordine publică**, care pentru a se transpune în fapt nu este condiționată de a fi solicitată de angajat; ca atare patronul este ținut să execute întocmai prevederile legii și regulamentului, întocmind tablouri, pe cari apoi să le aducă la cunoștința anagajaților prin afișare, cu cel puțin zece zile înainte.

Pe lângă acest argument de text se mai adaugă și un argument de rațiune:

Dacă legiuitorul a interzis reducerea sau suprimarea concediilor atât la încheierea contractului, cât și în timpul executării lui, nu putea lăsa la facultatea angajatului de a beneficia după voința sa de o obligațiune legală de ordine publică, asupra căreia nu poate face nici-o transacție cu patronul.

Odată concediul acordat, și pus la dispoziția angajatului, acesta este liber să beneficieze sau să renunțe la el, din propria sa inițiativă, fără nici-o intervenție din partea patronului.

Numai în acest caz patronul este apărât de

despăgubirea la care angajatul are dreptul, despăgubire egală cu dublul sumei ce i s’ar fi cuvenit pe tot timpul concediului.

Cum în cazul de față se constată că Societatea a întocmit și a afișat lista de concedii numai pe anul 1934, urmează a suporta consecințele legale prevăzute de art. 50 din lege și 51 din regulament, pentru timpul aparținând anilor 1929—1933 inclusiv.

Prin dublul salariului menționat de art. 50 se înțelege că salariatul care fără a beneficia de concediu a rămas la lucru și a primit un salariu, mai are dreptul la încă un salariu, ca o recompensă pentru efortul depus și ca o penalitate pentru patron, întrucât nu s’a conformat obligațiilor impuse de lege. Ca atare primește în total de două ori salariul cuvenit. În acest sens Casația Secția III. decizia 290/1934 publicată în „Jurisprudența” No. 12 din Febr. 1935 pag. 369—370.

Fiind concediat lucrătorul în acelaș timp dispensat și de serviciu pe întreaga durată a preavizului de 12 luni, nu se poate pretinde că patronul a comis vreun abuz, când în loc de o lună drept concediu, angajatul se bucură de toată durata de timp a preavizului, din care cauză nu poate formula nici-o pretenție de despăgubire conform art. 50 din lege, — cu atât mai mult cu cât dreptul reclamantului la concediu înainte de concediere era o simplă expectativă, neproducătoare de efecte juridice.

În acest sens Cristoforeanu pag. 167 și Casația S. III. dec. 90/1933.

(Judecătoria Mixtă Recita, Sentința No. 3631/7/935. Președinte și red. Judecător șef Aurel Marjnescu.)

28. LEGEA AVOCAȚILOR. *Neindicarea onorariului. Faptul că avocatul nu a tras părți atenția asupra consecințelor ce decurg pentru ea din lipsa fixării onorariului nu constituie o culpă din partea avocatului.*

Nu există text de lege care să impună avocatului angajat cu apărarea intereselor unei părți, obligația de a atrage atențiunea părții asupra consecințelor ce decurg, din împrejurarea că prin convenția de angajare nu s’a stabilit un onorar fix. Aceste consecințe consistând din aplicarea tarifului minimal, sau din stabilirea onorariului de către instanța judecătorească prin apreciere, deci constând din fapte legale, care exclud ideea unui prejudiciu derivând din culpă, urmează că partea care a încheiat o asemenea convențiune nu va pu-

tea să impute pentru aceasta nici-o culpă avocatului, cu care a contractat în atari condițiuni.

(Căș. I. Dec. 433 din 27 Martie 1936. Președinția D. lui Al. Luca, președinte.)

29. *AVOCAȚI PUBLICI. Recurs semnat de un avocat public fără a alătura delegația specială. Valabilitate.*

Lipsa unei delegațiuni speciale pentru un avocat public de a se semna un recurs, nu are efect asupra valabilității lui, recursul fiind valabil, dacă este făcut și semnat de un avocat public, cum este în speță, deoarece art. 20 din legea pentru organizarea corpului de avocați publici prevede categoric, că avocații publici sunt autorizați a face și semna recursuri, fără o prealabilă autorizare a autorității, pe lângă care funcționează.

(Căș. I. Dec. 573 din 6 Mai 1936. Respins recursul. Președinția D. lui Tîlu Magheru, consilier.)

30. *LEGEA AVOCAȚILOR. ONORAR AVOCAȚIAL. Acțiune pentru onorar. Gratuitatea serviciilor avocațiale trebuie dovedită. Dacă avocatul, care fiind consultat, cuprinde în act scris stipulațiunile unui contract, fără să i se ceară de către client, se cuvine onorar pentru redactare de acte notariale sau pentru consultațiuni juridice? Soluție afirmativă.*

IN FAPT: Pârâțul M. M. fiind vecin și în bune raporturi cu reclamantul Dr. A. H. avocat, a discutat și a consultat pe acesta în diverse chestiuni juridice, în legătură cu aranjarea situației sale patrimoniale. Următor acestor conversațiuni și consultații cu caracter juridic, reclamantul — fără a fi solicitat în acest sens — a redactat diferite acte (proiecte de contracte), care n'au primit o formă definitivă, nu au fost redactate în prezența părților și nici nu s'au semnat de către părți.

Reclamantul cheamă în judecată pe pârât, pentru a i se stabili onorar pentru redactare de acte de notariat. Instanța a stabilit avocatului reclamant onorar avocațial pentru consultații juridice.

IN DREPT: Este de principiu că, avocatul pentru lucrările prestate în această calitate părților, este îndrituit la onorar conf. tarifului onorariilor minimale ale avocaților, gratuitatea prestațiunilor sale neputându-se stabili, decât în cazul când se produc dovezi în acest sens (avocați officium non est gratuitum).

Avocatul cuprinzând în act scris — fără a fi solicitat în acest sens — stipulațiuni stabilite numai unilateral cu una dintre părți, oficiile sale se reduc la simple consultațiuni juridice și prin consecință onorariul său urmează să fie stabilit pentru aceste servicii, iar nu pentru redactare de acte notariale.

(Judecătoria rurală Jimbolia Sentință civilă No. C. 3364/1935 din 21 Februarie 1936. Președinte și redactor: I. Silviu Pascu, judecător-șef.)

31. *LEGEA P. T. T. Comisiuni disciplinare. Funcționar P. T. T. Dreptul de apel al directorului General P. T. T. Art. 61 și 62 din legea personalului P. T. T.*

Potrivit art. 61 din legea personalului P. T. T. modificat la 8 Aprilie 1931 hotărârile comisiunilor de disciplină se dau motivat cu majoritate de voturi, iar pedepsele prevăzute de art. 52 sub numerile 1, 2, 3 și 4 adică mustrarea verbală sau scrisă, amenda cu reținerea salariului pe cel mult 10 zile, ștergerea dela înaintare sau gradație pe timp de un an și transferarea pe cale disciplinară se dau în primă și ultimă instanță; celelalte pedepse de sub numerele 5, 6 și 7, adică suspendarea din serviciu pe maximum 6 luni cu pierderea salariului, punerea în disponibilitate și destituirea se dau cu drept de apel la Comisia apelativă de disciplină și rămân definitive și executorii, dacă n'au fost apleate în termen de 15 zile libere dela pronunțarea hotărârii, când învinuitul a fost prezent, sau dela comunicare în caz de lipsă.

Legiutorul n'a înțeles astfel să ridice dreptul de apel, pentru pedepsele ușoare de sub numerele 1, 2, 3 și 4 decât numai funcționarului, iar nu și Directorului general al P. T. T., deoarece dreptul de apel face parte integrantă din dreptul Capului autorității de a deschide acțiune disciplinară în cazuri grave, el poate fi exercitat atât în cazuri de achitare, cât și în cazul oricărui fel de condamnare.

Potrivit art. 61 din legea pentru organizarea personalului P. T. T. astfel cum a fost modificat prin legea din 8 Aprilie 1931, hotărârile Comisiunilor de disciplină se dau motivat cu majoritate de voturi, iar pedepsele prevăzute de art. 52 sub numerile 1, 2, 3, 4, adică mustrarea verbală sau scrisă, amenda cu reținerea salariului pe cel mult 10 zile, ștergerea dela înaintare sau gradații pe timp de un an și transferarea pe cale disciplinară se dau în primă și ultimă instanță.

Celelalte pedepse de sub numerele 5, 6 și 7 prevăzute de același art. 52, adică suspendarea din

serviciu pe timp de maximum 6 luni cu pierderea salariului, punerea în disponibilitate și destituirea se dau cu drept de apel și rămân definitive și executorii, dacă n'au fost apelate în termen de 15 zile libere dela pronunțarea hotărârii, când învinuitul a fost prezent, sau dela comunicare în caz de lipsă.

Din cuprinsul acestui text, rezultă că hotărârile Comisiunilor disciplinare prin care se aplică pedepsele sub No. 1, 2, 3, și 4 enumerate sunt definitive, afară de acela de sub No. 5, 6 și 7 referitoare la suspendarea pe timp mărginit, punerea în disponibilitate și destituirea, când dreptul de apel îl are atât funcționarul învinuit, cât și administrația P. T. T.

Considerând că legiuitorul acordând dreptul de apel în cazurile când pedeapsa aplicată este ușoară (mustrarea verbal sau scrisă, amenda de cel mult 10 zile, eliminarea dela înaintare și transferare) n'a înțeles să ridice acest drept decât funcționarului, iar nu și Directorului General al administrației P. T. T., fiindcă acesta are dreptul de apel, atât în cazul de achitare a celui învinuit cât și în cazul când acesta a fost pedepsit cu pedepse ușoare, deoarece asemenea pedepse fiind ușoare, cari se pot radia din cazier, nu pot avea nici o urmare gravă pentru funcționar.

Acest drept n'a putut însă fi ridicat de Directorul General al administrației P. T. T. pentru că din moment ce acesta are dreptul ca să deschidă, acțiunea disciplinară contra funcționarului, el are totdeauna și dreptul de a face apel pentru sancționarea faptelor cu una din pedepsele, pe care el singur nu le putea da.

Așa fiind și întrucât în caz de achitare, Directorul General al administrației P. T. T., poate să facă apel, fiindcă acest drept nu este ridicat prin nici un text de lege, și el ține de exercițiul acțiunii disciplinare ce-i aparține, rezultă că Directorul General al P. T. T. are dreptul de apel și în cazul când se aplică funcționarului o pedeapsă ușoară, sau se omit fapte, cari după aprecierea sa nu puteau fi înlăturate.

Dreptul de apel făcând parte integrantă din dreptul Capului autorității de a deschide acțiune disciplinară în cazuri grave, el poate fi exercitat atât în cazuri de achitare, precum și în cazul oricărei alte condamnări, fără nici o distincțiune de gravitatea condamnării.

(Cas. III. Dec. 779 din 29 Aprilie 1936. Președinția D-ului C. Crăciunescu, consilier.)

32. *CETĂȚENIE ROMÂNĂ. Locuitori din ținuturi alipite. Cereri tardive de înscriere. Ministerul public poate ataca cu apel și recurs hotărârile, deși nu a fost parte.*

Legea pentru dobândirea și pierderea naționalității române din 1924 cu modificările din 1928 și 1932, în textele prin care reglementează întocmirea listelor de naționalitate pentru locuitorii din ținuturile alipite, nu cuprinde decât o singură dispozițiune referitoare la Ministerul Public și anume în art. 64 alin. final, prin care îi recunoaște dreptul de a ataca cu apel înscrierile făcute din oficiu de organele instituite de lege. Un asemenea drept pentru Ministerul Public, legea nu-l prevede și în art. 67, deși acest text fixează atât dreptul pentru cei lipsă din localitate, de a cere înscrierea tardivă în listele de cetățenie, cât și procedura de urmat în rezolvarea acestor cereri.

Înscrierea în liste a acelor prezenți interesând nu numai pe acești locuitori și fiind o chestiune de ordine publică, pentru care considerațiune legiuitorul din 1924, prin art. 64, a acordat Ministerului Public dreptul sus arătat, același interes de apărare al societății există și în cazul cererilor tardive de înscriere, făcute pe temeiul dispozițiilor art. 67 alin. 4 din lege.

Deși în acest caz înscrierea nu se mai face din oficiu, ci la cererea părții, iar în caz de apel și recurs ea este dedusă înaintea instanțelor de drept comun și îmbracă un caracter contencios între solicitori și primăria respectivă, totuși interesul social rămâne același și el impune și în aceste cazuri dreptul pentru Ministerul Public de a ataca pe căile legale înscrierile admise cu călcarea legii.

Așa fiind, dispozițiunile din art. 64 alin. final având un caracter general, Ministerul Public poate pe temeiul lor să atace cu apel și recurs deciziunile date după normele din art. 67 alin. 4 asupra înscrierilor tardive, indiferent dacă a figurat sau nu ca parte în instanță.

(Cas. I. Dec. 510 din 27 Aprilie 1936. Președinția D-ului Al. Luca, președinte.)

JURISPRUDENȚĂ ȘI SOLUȚIUNI JURISPRUDENȚIALE

PARTEA ADMINISTRATIVĂ

VI. CONTENCIOS ADMINISTRATIV.

33. *CONTENCIOS ADMINISTRATIV.* Acțiunea în contencios se poate intenta oricând, cu excepțiunile prevăzute art. 4 din legea contenciosului.

IN FAPT: I. Z., fost rampist la Căile Ferate sub regimul maghiar, depunând jurământul de credință, conform legii din 1929, a cerut Casei Generale de Pensii înscrisura sa la pensie. Aceasta, prin adresa No. 7375 din 1933, i-a făcut cunoscut că neavând raport de pensionare cu dânsul, nu-i poate satisface cererea.

Reclamantul a atacat în contencios adresa, cerând anularea ei ca ilegală și obligarea Casei Generale de Pensii, să-i recunoască dreptul la pensie.

Curtea de Apel a respins ca tardivă acțiunea, motivând că în speță fiind vorba de un refuz de a rezolva o cerere, acțiunea trebuia intentată, conform art. 4 din legea contenciosului administrativ, în termen de 60 zile dela înregistrarea cererii și întrucât a fost intentată peste acest termen, urmează a fi respinsă ca tardivă. Recurs.

IN DREPT: Cererile în anularea actelor administrative se pot face oricând, cu două excepții, prevăzute de art. 4 din legea contenciosului administrativ și anume: 1) când prin acțiune se atacă înlocuirea, mutarea sau punerea în retragere în contra legii, a funcționarilor stabili, în care caz se prevede termenul de 30 zile dela publicarea actului în Monitorul Oficial, și 2) când ac-

țiunea e îndreptată contra refuzului autorității de a rezolva o cerere, în care caz acțiunea trebuie făcută în 60 de zile dela înregistrarea cererii.

În speță, rezultă că, recurentul nu s'a plâns prin acțiunea în contencios contra nerezolvării sale de pensionare, respectiv pentru tăcerea autorității, întru cât din acțiunea introdusă rezultă că s'a plâns că această cerere a fost rezolvată, însă în mod greșit și ilegal, — s'a plâns de un act administrativ de autoritate al intimatei, prin care i-s'a respins cererea de pensionare, fără că această cerere să o înainteze forului competent de a rezolva.

În speță deci nu este vorba despre reaua voință a autorității, de a rezolva cererea privitoare la un drept, pentru care art. 4 din legea contenciosului administrativ prescrie un termen limitat pentru înaintarea acțiunii în contencios, ci este vorba despre rezolvarea cererii printr'un act administrativ de autoritate, făcut cu călcarea legilor și deci atacabil în contencios, pentru care art. 4 din citata lege nu prescrie nici-un termen special, — care prin urmare cade sub regula generală: contra actelor abuzive de autoritate, acțiunea în contencios se poate înainta oricând.

Așa fiind, urmează că excepțiunea tardivității acțiunii, ridicată de intimată în fața Curții de Apel este nefondată și deci Curtea numai prin violare de lege a admis-o, respingând ca tardivă acțiunea introdusă de recurent.

(Cas. III. Dec. No. 2069 din 2 Decembrie 1935. Președinția D. Iuj. C. Crăciunescu, consilier.)

VII. DREPT FISCAL.

34. *LEGEA MĂSURILOR FINANCIARE.* Sunt suprimate diurnele suplimentare și orice adaos la salariu, chiar dacă sunt prevăzute prin legi speciale. Art. 1 lege.

IN FAPT: Reclamantul Dr. Tiberiu Cristea din Timișoara a fost numit la 17 Decembrie 1910 medic primar veterinar al județului la Lugoj, continuând să funcționeze și în alte localități și primind mai mult înaintări; la 1 Ianuarie 1932 a fost încadrat ca inspector general zootehnic și sanitar veterinar al regiunii Timișoara. În această calitate reclamantul la 24 Iunie 1933 a înaintat

cerere Ministerului de Agricultură și Domenii, prin care solicită ca în baza art. 47 din legea pentru modificarea unor dispozițiuni din legea sanitară și de ocrotire din 13 Aprilie 1933 să i se recunoască dreptul de locuință, încălzit și luminat în natură sau contravaloarea în bani; neprimind nici un răspuns, la 19 Septembrie 1934 a înaintat o nouă cerere, la care i s'a răspuns cu adresa No. 89124 din 18 Aprilie 1935 că cererea sa nu poate fi satisfăcută; în urma acestui răspuns reclamantul a înaintat prezenta acțiune în contencios.

IN DREPT: Art. 14 din legea pentru organizarea corpului veterinar din 6 Ianuarie 1926 pre-

vede că: „salariile gradațiile și accesoriile membrilor corpului veterinar vor fi egale cu acele ce se plătesc, sau acele ce se vor plăti în viitor medicilor din serviciile publice civile; Ori-ce modificare s'ar aduce legii organice a corpului medical privitor la drepturile medicilor numai se va aplica și medicilor voluntari”; iar legea sanitară și de ocrotire din 13 Aprilie 1933 la art. 47 prevede că: inspectorii generali sanitari și de ocrotire au dreptul la mijloace de transport, cum și la locuință, încălzit și luminat sau contravaloarea în bani;

Prin legea pentru unele măsuri financiare urgente din 10 Octombrie 1932 art. 1 al. III. se prevede că: diurnele suplimentare și orice adaos la salariu se surprimă, chiar dacă sunt prevăzute în legi speciale. Sunt admise rambursarea cheltuielilor efective de transport și diurnele la inspecții; dispozițiuni întregite prin acele din legea pentru completarea măsurilor excepționale de ordin financiar și prelungirea aplicării lor până la 31 Martie 1934, din 24 Decembrie 1932.

Potrivit art. 1 din legea pentru prelungirea efectului legii măsurilor financiare urgente din 6 Iulie 1934; se prevede că toate dispozițiunile prevăzute în legile financiare sus citate se prelungesc până la 1 Aprilie 1935, întru cât nu sunt abrogate prin legi ulterioare; iar prin legea din 31 Martie 1935 dispozițiunile s'au prelungit până la 31 Martie 1936, întru cât nu sunt modificate ori abrogate prin legi ulterioare, sau prin dispozițiunile prezentei legi.

Deci prin aceste legi financiare, intervenite ulterior legii din 13 Aprilie 1933, dispozițiunile prevăzute în art. 47 din această lege, au fost abrogate.

(C. de Apel Timișoara S. II. Dec. No. 2222/7/35 din 28 Ianuarie 1936. Președinția D-lui I. Nj. Perjețeanu, rapertor D-l C. Solirescu.)

35. TIMBRU. Certificatul de paupertate prezentat la aderarea la apel ulterior termenului prevăzut de art. 42 l. timbr., rămâne a-si avea efect numai asupra actelor ulterioare.

Competența în baza tovarășiei de proces și cea bazată pe omogenitate de obligațiuni. Aplicațiune Art. 77 și 78 procedură civilă.

Observările, nefiind suficient timbrate ca întâmpinare, și netimbrate ca aderare la apel nici la termenul acordat conform art. 42 legea timbrului, actul de sărăcie prezentat ulterior, n'are nici un efect asupra lor, ci numai asupra actelor făcu-

te ulterior introducerii lor, așa că ele nefiind timbrate sau insuficient timbrate și partea nesatisfăcând timbrarea și plata amenzii până la dezbatere în baza art. 42 din legea timbrului au trebuit să fie anulate și ca atare considerate ca inexistente și sub raportul conținutului lor, care cată a nu mai fi examinat.

Potrivit art. 77 din proc. civ. mai multe părți pot fi părâte împreună, dacă obiectul procesului este un drept comun, sau o obligație comună, ori dacă părțile sunt îndreptățite sau obligate în esență, pe aceleași temei de fapt și de drept, în care caz se pot acționa toți părâții la instanța din țară cu competența generală pentru oricare dintre părți.

Conf. art. 78 din aceeași procedură, mai multe părți pot fi chemate în judecată și în cazul când obiectul procesului îl formează drepturi și obligațiuni, ce izvoresc din temeiuri de fapt și de drept în esență omogene și competența instanței se poate stabili față de toți părâții.

În lumina acestor principii reclamantul prin acțiunea sa a cumulat o acțiune de in rem verso în contra părâtului I, cu una pauliană, în contra ambilor părâți, aceste capete de cereri nu constituie nici un drept comun, nici o obligațiune comună, nici drepturi sau obligațiuni bazate pe același temei de fapt și de drept, căci dacă prima cerere este bazată pe faptul că reclamantul plătind în locul părâtului 100.000 lei, cere obligarea acestuia la suma de 17.632 lei, în baza principiului de îmbogățire fără cauză sau a dreptului de regres, în contra coobligatului, — a doua are de scop declararea de nulă a cesiunii intervenită între părți asupra sumei de mai sus, în baza principiilor guvernante ale acțiunii pauliene, deci nu este cazul aplicării art. 77 pr. civ. față de aceste două cereri cumulate și de aceea reclamantul n'a putut intenta acțiunea cu aceste două capete de cereri înaintea Tribunalului Caransebeș; în aceste împrejurări susținerea făcută prin apel de reclamant, că obiectul procesului este anularea unui act comun al părților nu este exactă, căci acest obiect îl formează cel de al doilea capăt de cerere — primul formându-l stabilirea raportului de drept între reclamant și părâtul I și obligarea acestuia la plata sumei din litigiu, fără de care stabilire nu se poate concepe petitul al doilea, deoarece până nu se stabilește că reclamantul este creditorul părâtului I, nu se poate cere anularea cesiunii intervenită între părâți, pentru eludarea drepturilor reclamantului față de părâtul I.

Dacă nu se prezintă situația juridică din art. 77 pr. civ. chiar presupunând că între cele două obiecte ale procesului, există în esență o omoge-

nitare în ce privește temeiurile de fapt și de drept așa cum pretind disp. art. 78 din pr. civ., nici acest text de lege nu se poate aplica în cauză, întrucât numai dacă competența instanței s'ar fi putut stabili față de toți pârâții, reclamantul ar fi putut intenta acțiunea la Caransebeș, ori în speță fiind necontestat că pârâtul I domiciliază în circumscripția Tribunalului Timiș-Torontal, iar pârâtul II în aceea a Tribunalului Caransebeș n'a putut fi sesizat de reclamant pentru judecarea ambelor capete de cerere.

Este normă de drept stabilită de jurisprudență că lipsa condițiilor prealabile materiale ale raportului de coprignonator atrage aplicarea art. 232 pr. civ. care dă drept instanței de a dezbate separat pretențiunile și prin urmare a'și examina competența în raport cu fiecare.

Acest drept putând fi exercitat de instanță din oficiu, nu este necesar ca reclamantul să fi declarat că și restrânge acțiunea numai la unul din capetele de cerere, spre a putea reține în competența sa de judecare acel capăt de cerere pentru care este competent.

În baza acestor dispoziții legale în ce privește primul capăt de cerere, Tribunalul Caransebeș bine a admis excepțiunea de incompetență, întrucât L. C. domiciliind în circumscripția Tribunalului Timiș-Torontal, acțiunea cu primul ei petit trebuia să fie intentată la acel Tribunal.

Intr-o acțiune pauliană, fiind vorba de declara-

rarea de nul a unui act juridic comun ambilor pârâți, potrivit art. 77 din pr. civ. reclamantul poate chema în judecată pe ambii pârâți la oricare din Tribunalul unuia din pârâți.

Tribunalul Caransebeș, hotărând din contra că nu este competent nici în privința acestui de al doilea capăt de cerere, pe motivul că reclamantul nu și-a modificat acțiunea, în sensul ca să fie restrânsă numai la anularea actului de cesiune, — a violat disp. categorice ale art. 232 și 77 pr. civ. și de aceea apelul reclamantului fiind fondat în această privință, Curtea a reformat sentința Tribunalului în sensul că respingând excepțiunea prohibitorie a dispus restituirea dosarului Tribunalului Caransebeș, spre a proceda la judecarea acestui capăt de cerere al acțiunii.

În ce privește cheltuelile de apel, ele s'au compensat, întrucât reclamantul a câștigat numai în parte, și deoarece pârâtul I a rămas în proces și mai departe, pentru judecarea celui de al doilea capăt de cerere, a îndrumat Tribunalul ca cu ocazia aducerii sentinței sale asupra celui de al doilea petit, să hotărască și asupra suportărei cheltuelilor de judecată ivite cu ridicarea și admiterea excepțiunei prohibitorii asupra primului capăt de cerere.

(C. de Apel Timișoara S. III. Sentință No. C. III. 2587/8/36 din 3 Octombrie 1936. Președinția D-lui Gh. Pavelescu, președinte; raportor D-l Vasile Buțureanu, consilier.)

VIII. STATUTUL FUNCȚIONARILOR.

36. *STATUTUL FUNCȚIONARILOR. COMISIUNI DISCIPLINARE. COMPUNERE. FUNCȚIONARI REGIEI MONOPOLURILOR.* Prin art. 6 din legea de organizare a Monopolurilor dela 1930 se prevede compunerea comisiei disciplinare menționate de art. 50 din statutul funcționarilor publici.

Trimiterea în judecata Comisiei disciplinare se hotărăște de șeful autorității, organ care aplică și pedepsele pronunțate de Comisiunea disciplinară, deci șefii de autorități nu pot face parte din completul Comisiei disciplinare, deoarece este incompatibilitate între calitatea lor de a dispune trimiterea în judecată și aceea de membri ai Comisiunii. Art. 52 și 53 statut.

Incompatibilitatea rezultă din art 98 al. III. din reg. statutului funcționarilor publici.

ÎN FAPT: Recurentul se plânge în prim rând de violarea art. 59 și 61 din statutul funcționarilor

publici, art. 69 din regulament, art. 6 al. b. din legea monopolurilor dela 1930 și exces de putere, prin faptul că din nici-un text de lege nu rezultă că șefii de instituție n'ar putea face parte din Comisia disciplinară, iar în al doilea rând se plânge de exces de putere, de violarea art. 120 din legea monopolurilor dela 1930 și art. 10, 11 și 13 din regulament și de reaua aplicare a art. 8 din legea dela 1912, care este abrogat, prin faptul că făcând parte din Direcția Comercială sub directorul general putea să facă parte din Comisia disciplinară, deoarece el era competente să aprobe și să aplice pedepsele disciplinare numai la Direcție, iar nu și la Direcția Comercială.

ÎN DREPT: Este adevărat că prin dispozițiile art. 6 din legea de organizare a Monopolurilor de la 1930 se prevede că Comisiunea de Disciplină depe lângă Casa Autonomă a Monopolurilor, menționată de art. 59 din statutul funcționarilor publici, se compune a) dintr'un consilier al Curții de Apel, ales de Secțiunile întrunite ale Curții, b) din funcționarul cel mai vechi, dintre cei mai înalți în grad ai Casei Autonome a Monopoluri-

lor şi din unul dintre membrii Comisiunei de numiri şi înaintări, conducător de serviciu central, desemnat prin tragere la sorti de către Preşedinte; iar prin art. 61 din statutul funcţionarilor publici se prevede că în aceleaşi condiţiuni se numesc şi câte un supleant, corespunzător fiecăruia dintre membrii comisiunei.

Legiuitorul prevăzând prin disp. art. 52 şi 53 din statut, că trimiterea în judecata Consiliului de Disciplină se hotărăşte de şeful de autoritate şi că pedepsele avizate de Comisie se aplică de acelaşi organ, prin aceasta înseamnă că şefii de autoritate nu pot face parte din complexul Comisiei de Disciplină menţionată de art. 59 din aceeaşi lege, deoarece există incompatibilitate între calitatea lor de a dispune trimiterea în judecată a funcţionarului învinuit şi aceea de membrii în Comisiunea Disciplinară, care judecă funcţionarul, pentru faptele care i-au fost imputate.

Această incompatibilitate rezultă şi din dispoziţiile art. 98 al. III. din regulamentul legii pentru statutul funcţionarilor publici, unde se menţionează, că şeful de autoritate va putea însărcina un funcţionar de un grad cel puţin egal cu funcţionarul învinuit să susţină acuzarea înaintea Comisiei disciplinare.

Curtea de Apel, stabilind că inginerul M. în calitatea sa de director general, nu putea face parte din complexul Comisiei Disciplinare, întrucât era şef de autoritate şi deci incompatibil de a lua parte ca membru în Comisia Disciplinară, prin aceasta a dat o justă aplicare textelor de lege şi n'a comis nici-un exces de putere.

Instanţa de fond face o bună aplicare a textelor de lege şi în cazul inginerului Gh. M. deoarece Comisia Disciplinară, formându-se conform art. 61 din statut pe o perioadă de 3 ani, şi având o competenţă generală pe întreaga instituţiune în care se cuprinde şi direcţia tehnică şi direcţia comercială, urmează că numitul inginer, care avea delegaţie de aplicarea pedepselor pentru direcţia tehnică, nu putea face parte din Comisie, întrucât era incompatibil pe baza principiilor expuse mai sus pentru această Direcţiune aşa că şi partea a doua a motivului de casare e nefondată.

(Cas. III, Dec. 81 din 20 Ianuarie 1936. Preşedinţia D. lui C. Romano, consilier.)

37. STATUTUL PERSONALULUI CFR.
Conf. art. 12 din statutul personalului c. f. r. dela 18 Aprilie 1933 funcţionarii C. F. R. sunt consideraţi stagiaşi cinci ani dela data numirii în serviciu, putând deveni definitivi după acest termen dacă sunt bine notaţi de şefii ierarhici, dacă au

trecut examenul de specialitate şi dacă sunt găsiţi apti pentru serviciu din punct de vedere medical. Potrivit art. 56 din aceeaşi lege se poate licenţia din serviciu conform lit. a. personalul superior lit. b. personalul stagiar şi lit. c. cel definitiv devenit impropriu serviciului pe baza avizului Comisiei disciplinare în caz de abatere dela serviciu, sau Comisiei Medicale, în caz de boală avizele respective ale Comisiei disciplinare şi medicale cerându-se numai pentru personalul definitiv de sub lit. c., iar nu şi pentru licenţierea personalului stagiar de sub lit. b.

IN FAPT: C. C. profesor secundar la liceul Târgovişte cheamă în judecată conform legii contenciosului administrativ, pe Ministerul Lucrărilor Publice şi Direcţiunea recurentă, cerând să se anuleze adresele No. 121930 şi 123012 din 1933 prin care a fost licenţiat din postul de administrator al Căminului şcolar al Casei Muncii C. F. R. Târgovişte şi reîntegrarea în toate drepturile sale; că mai târziu şi-a modificat acţiunea cerând să se anuleze şi numirea în locul său a profesorului A. C.

Instanţa de fond, admite în totul acţiunea reclamantului, anulând actele ilegale atacate, precum şi numirea lui A. C., dispunând reîntegrarea reclamantului în postul din care fusese licenţiat.

Spre a ajunge la această soluţiune Curtea de Apel motivează în fapt şi în drept că deşi reclamantul a fost numit administrator de cămin conform art. 12 din legea statutului funcţionarilor C. F. R. din 20 Aprilie 1933 ca funcţionar stagiar, totuşi pe baza art. 56 din aceeaşi lege, licenţierea sa nu se putea face decât pe baza avizului conform al Comisiunei disciplinare, ceea ce nu există în speţă; în ce priveşte obiecţiunea Casei părate, privitoare la argumentul defavorabil reclamantului, tras din legea cumulului din 2 Aprilie 1931, care prevede că nimeni nu poate ocupa două funcţiuni, Curtea de Apel constată că pe baza art. 20, membrii corpului didactic, aflaţi în 1931 în două funcţiuni, îşi păstrează drepturile câştigate; că în fine — continuă Curtea de fond, numirea lui A. C. este ilegală, deoarece nu este făcută conform legii din 10 Octombrie 1932 (art. 4) al legii din 24 Decembrie 1932 (art. 2), adică în urma avizului Comisiunii speciale, în afară de Jurnalul Consiliului de Miniştri.

Recurenta susţine că instanţa de fond a violat disp. art. 56 din legea pentru statutul personalului C. F. R. atunci când decide că personalul stagiar, cum este în speţă reclamantul, se bucură

de stabilitate, neputând fi licențiat din serviciu decât pentru caz de boală sau disciplinar, cu avizul conform al Comisiunilor respective.

Potrivit disp. art. 12 din legea pentru statutul personalului C. F. R. din 28 Aprilie 1933 funcționarii Căilor Ferate sunt considerați stagiați cinci ani dela data numirii în serviciu putând deveni definitivi, după acest termen dacă sunt bine notați de șefii ierarhici, dacă au trecut examenul de specialitate și dacă sunt găsiți apti pentru serviciu din punct de vedere medical; că după disp. art. 56 din aceeași lege se poate licenția din serviciu conform lit. a, personalul temporar lit. b, personalul stagiar și lit. c, cel definitiv, devenit impropriu serviciului, pe baza avizului Comisiunei disciplinare în caz de abatere dela serviciu sau a celei medicale în caz de boală.

Art. 56 însă nu prevede formalitatea unui aviz conform al Comisiunei medicale, în caz de boală sau a defectelor trupesti, sau al Comisiunei disciplinare în celelalte cazuri, decât pentru funcționarii definitivi, fiind că dispozițiunea care cere avizul conform al comisiunei medicale sau disciplinare se găsește sub al. c., care reglementează licențierea personalului definitiv, devenit impropriu serviciului.

Licențierea personalului stagiar este reglementată de al. b. sub acest text, care nu cere îndeplinirea unei formalități și aceasta avându-se în vedere principiul constant, după care acești funcționari n'au prin numirea lor nici un drept asupra funcțiunii, atât timp cât nu sunt definitivați.

(Cas. III. Dec. 490 din 9 Martie 1936. Președinția D-ului C. Romano, consilier.)

38. STATUTUL FUNCȚIONARILOR. *Ministerul e obligat să ordone anchetă contra funcționarului învinuit și cu care ocaziune delegatul anchetator va lua declarație învinuitului, indiferent că sancțiunea s'ar aplica de comisia disciplinară sau de ministru.*

IN DREPT: Recurs pentru următoarele motive;

Greșită interpretare și violare a art. 52, 53 din legea statutului funcționarilor publici și art. 97 din regulamentul acestei legi. Exces de putere prin adăogare la lege.

Intimatul F. B., prim pretor este pedepsit de Ministerul de Interne prin Decizia No. 11993 din 15 Octomvrie 1932, pentru faptul de calomniere a unui coleg, cu pedeapsa mustrării scrise cu pierderea salariului pe 10 zile, în conformitate cu art. 51 și 52 din legea statutului funcționarilor publici.

Impotriva acestei deciziuni numitul face cerere în contencios, argumentând că decizia dată este ilegală, fiind dată cu călcarea dispozițiilor art. 52, 53 din Statut și 97 din regulamentul respectiv, pedeapsa dându-se fără o prealabilă cercetare la care să fie chemat funcționarul învinuit spre a se apăra.

Curtea de Apel primește cererea, găsește că deciziunea a călcat dispozițiile articolelor arătate, o declară ilegală și o anulează, ordonând ștergerea pedepsei din cazierul intimatului.

Pronunțându-se astfel, Curtea de Apel violează toate trei articolele menționate mai sus, interpretându-le greșit și comite în acelaș timp și un exces de putere.

În adevăr art. 52 din statut, este categoric în sensul că pedeapsa mustrării scrise cu pierderea salariului este de atributul suveran al șefului superior al autorității, care pentru o mai bună conducere a serviciului ce i s'a încredințat, are cădere, când constată unele abateri de la datorie ale funcționarului în subordine, să-i aplice, din proprie inițiativă, una din pedepsele prevăzute la art. 31 al. 1 și 2 din statut.

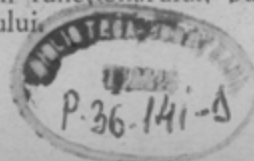
Aceste pedepse sunt de un ordin interior serviciului, cu privire la bunul mers al lui — și putând sta deîndată la îndemâna șefului superior al autorității, ca făcând parte din atribuțiile sale de îndrumător și conducător ierarhic.

„Sunt deci un atribut exclusiv al ierarhiei administrative.

„Pentru aceasta legea nu supune această măsură nici unei condiționări de cercetare prealabilă și de ascultarea aceluia căzut în vină. Ce fel de atribut suveran și de drept de inițiativă ar mai fi acela care, pentru a putea fi executate, să fie, prealabil, supuse unor condiții? Este de la sine înțeles că de am admite aceasta, atât dreptul de apreciere suverană a șefului ierarhic, cât și prestigiul său ar fi complet anihilate; Ceeace n'a fost nici de cum intenția legiuitorului.

„Și apoi, dacă s'ar admite că în aplicarea primelor două pedepse prevăzute de art. 51 ar fi nevoie de — o prealabilă cercetare — de ce această liberă și abuzivă interpretare nu s'ar extinde și mai departe, cerându-se o prealabilă dare în judecată, etc., etc., adică întreaga gamă de dispoziții din art. 53 și următorii?

Art. 53 din statut și 97 din regulament sunt privitoare la celelalte pedepse care merg a fi aplicate după o cercetare și o avizare a comisiei disciplinare, pedepse cu un caracter oarecum exterior și grav care pot avea o repercutare sensibilă chiar asupra stabilității funcționarului, punctul de mir al însuși Statutului.

„A se extinde cerința cercetării prealabilă și la primele două pedepse este, evident a se forța interpretarea, adăogându-se la lege.

„Așa că din toate aceste puncte de vedere, Curtea de Apel violează art. 52, 53 din Statut și 97 din regulament, comițând și un exces de putere, strămutând aplicarea unor texte de lege, pe un teren străin și adaogând legii înțelesuri noi, pe care legiuitorul nu le-a avut în vedere atunci când a făurit-o“.

IN DREPT: Urmează a examina chestiunea dacă în contra funcționarului învinuit trebuie întotdeauna să se ordone a anchetă, cu care ocaziune funcționarul să fie neapărat ascultat, indiferent că vina ce i se impută ar atrage chiar numai o pedeapsă pe care o poate Ministerul singur aplica, fără avizul Comisiunii de disciplină.

În art. 51 din legea pentru statutul funcționarilor publici și art. 92 din regulamentul acestei legi se prevede, cari sunt pedepsele disciplinare, ce se pot aplica funcționarilor publici, în art. 52 din lege și art. 94 din regulament, specificând cari anume pedepse le poate aplica singur șeful superior al autorității de care depinde funcționarul și cari nu le poate aplica, decât cu avizul Comisiunii disciplinare și între pedepsele ce le poate aplica Ministerul sau șeful autorității singur este trecută și „muștrarea“ scrisă cu pierderea salariului, astfel cum s'a aplicat și intimatului.

Art. 97 din regulament desvoltând și completând principiile puse în menționatele texte de lege, prevede procedura pe care Ministerul sau șeful autorității de care depinde funcționarul învinuit, trebuie să o urmeze, atunci când este sesizat cu o reclamațiune în contra unui funcționar și dispune că aceasta odată sesizat în orice mod asupra vinei vre-unui funcționar, este obligat să ordone o cercetare prealabilă printr'un funcționar de un grad superior celui pe care îl are funcționarul învinuit, iar acesta, cu ocaziunea cercetării, trebuie să asculte pe funcționarul învinuit și martori.

Din termenii generali întrebuințați în acest text urmează că Ministerul trebuie să ordone ancheta, întotdeauna când i s'a adus la cunoștință vre-o vină de a unui funcționar din sub ordine, iar funcționarul însărcinat cu ancheta trebuie neapărat să asculte pe funcționarul învinuit, odată cu facerea anchetei, fie că fapta imputată ar fi de natură să atragă o pedeapsă disciplinară mai gravă, din cele ce nu se pot aplica decât cu avizul Comisiunii disciplinare, fie că ar atrage una din pedepsele, cari Ministrul singur le-ar putea aplica.

(C. de Cas. S. II. Dec. No. 2150 din 16 Decembrie 1935. Președinția D-lui C. Crăciunescu, președinte.)

NOTĂ: Soluțiunea admisă de forul suprem judecătoresc prin prezenta deciziune prezintă o deosebită importanță și un dublu avantaj, căci prin respectarea regulilor formulate prin aceasta 1) se înlătură arbitrarul administrativ, ce eventual ar putea avea loc, deoarece chiar pentru abaterile cele mai ușoare imputate funcționarului public și la care sancțiunea se poate aplica de ministru singur, fără întemeierea comisiunii disciplinare, totuși se impune obligațiunea unei achete prealabile a cazului printr'un delegat anchetator și cu care ocaziune va fi ascultat, neapărat și învinuitul, iar 2) se respectă astfel dreptul Sfânt de apărare, principiu înalt de echitate, ce urmează a și avea aplicațiune în orice materie, fără excepțiune.

AL. CONSTANTINESCU.

39. *FUNCȚIONARI PUBLICI. Treceri în cadru disponibil. Necesitatea avizului comisiunii art. 58 din statut.*

Plata la salariu a funcționarului ce fusese suspendat. Art. unic din legea pentru interpretarea art. 58 din statut.

Având în vedere motivul I. de casare astfel formulat:

„Exces de putere, omisiune esențială și violarea principiului de drept public, că actele administrative de autoritate cu efect retroactiv sunt isbite de nulitate absolută. Nemotivare“.

„Reclamantul atacă prin acțiunea sa în contencios decizia Ministerială No. 108634/1933 din 29 Noembrie 1933, prin care a fost reîntegrat în funcțiunea de șef de birou cl. I. la Casa de Asigurări Sociale din Lugoj, pe ziua de 2 Martie 1931, dată la care a fost suspendat din serviciu, în urma deschiderii unei acțiuni penale împotriva sa pentru fapte prevăzute de art. 58 din statut și prin care a fost trecut în cadrul disponibil a funcționarilor publici pe data de 1 Aprilie 1933, în partea ei prin care a fost pus în cadrul disponibil precum și ordinul Casei Centrale a Asigurațiilor Sociale din București cu No. 92864/1933, prin care i s'a adus la cunoștință dispozițiunile sus menționatei deciziuni ministeriale.

Curtea de Apel a admis această acțiune și a dispus reîntegrarea reclamantului în 15 zile, ordonând și plata salariului aferent funcțiunii în care l'a reîntegrat.

„În fața Curții de fond am cerut respingerea acțiunii reclamantului pe motivul că, decizia ministerială No. 108.634 din 29 Noembrie 1933 și ordinul Casei Centrale No. 92864/1933 din 29 Noembrie 1933, prin care reclamantul a fost reîntegrat și apoi așezat în cadrul disponibil sunt isbite de nulitate absolută în întregul lor, fiind date cu efect retroactiv și ca atare nu naște un drept pe baza lor pe seama reclamantului.

În fapt este necontestat, că aceste acte administrative sunt date în tot ce privește conținutul lor cu efect retroactiv.

Ori, după jurisprudența constantă a instanțelor de contencios administrativ astfel de acte administrative sunt izbite de nulitate absolută, care poate fi invocată atât de autoritățile dela care emană cât și de persoanele la a căror presupuse drepturi se referă.

„Ministerul a invocat această nulitate, dar onor. Curtea de Apel cu omisiune esențială și exces de putere nici nu se ocupă de ea și nici nu motivează înlăturarea ei, fiindcă simpla constatare a Curții e că aceste acte în partea referitoare la reintegrarea reclamantului nu au fost atacate de acesta, este egală cu o nemotivare.

Ori dacă instanța de fond se ocupa cu această apărare, trebuia să o admită și atunci soluția procesului era necondiționat alta decât cea dată“.

Prin acest motiv de casare, recurentul Ministerul muncii susține, că ambele acte atacate de intimat cu acțiune în contencios: decizia ministerială No. 108634/1933, și ordinul Casei Centrale a Asigurărilor Sociale din București cu No. 92864/1933 din 29 Decembrie 1933, prin care reclamantul a fost reintegrat și apoi așezat în cadrul disponibil sunt izbite de nulitatea absolută în întregul lor, fiind date cu efect retroactiv și ca atare nu naște nici un drept pe baza lor pe seama reclamantului.

Este adevărat, că actele administrative atacate conțin o dublă dispozițiune: 1) reintegrarea reclamantului în postul de șef de birou cl. I pe ziua de 2 Martie 1931, data suspendării sale din serviciu și 2) trecerea sa în cadrul disponibil pe ziua de 1 Aprilie 1933.

Reclamantul, nu a atacat aceste acte în contencios, că, pe baza lor ar fi dobândit un drept oarecare, ci s'a plâns contra lor, pentru că fiind trecut în cadrul disponibil s'a știrbit drepturile asigurate prin statut: mai mult, n'a atacat aceste acte decât în partea privitoare la trecerea în cadrul disponibil, lăsând neatinsă partea privitoare la înlăturarea suspendării.

Astfel fiind, întrucât actul atacat, nu constituie un act generator de drepturi în persoana reclamantului, ci numai vătămător de drepturi sub raportul trecerei sale în cadrul disponibil, care, cum s'a arătat, a invocat numai caracterul ilegal al actului numai față de legea pentru înființarea cadrului disponibil din 4 Mai 1933, în atare situațiune, cu drept cuvânt și fără a comite vre-un exces de putere, Curtea de Apel l'a examinat numai sub acest punct, motivându-și suficient solu-

ția dată, așa că, motivul I. de casare este neîntemeiat.

Având în vedere motivul II de casare astfel formulat:

II. Violarea și greșita interpretare a art. 1 al. C. din legea cadrului disponibil, exces de putere și eroare grosieră de fapt.

Potrivit art. 1 al. C. sunt trecuți de drept în cadrul disponibil funcționarii stabili care-și exercită funcțiunea la servicii publice a căror structură este redusă, dacă funcțiunea desființată prin reducerea serviciului este individualizată în persoana unui anumit funcționar.

Ori, este constatat în fapt și necontestat de părți că reclamantul a fost suspendat prin decizia ministerială No. 2306/1931 din 2 Martie 1931 în baza art. 58 din statut pentru fapte cuprinse în acest articol, iar prin decizia ministerială No. 42102/1932 din 25 Mai 1932 a fost destituit din serviciu pe data suspendării, adică pe data de 2 Martie 1931.

„Astfel fiind este evident că postul reclamantului nu a mai fost prevăzut în bugetul Casei de Asigurare Socială Lugoj pe anul 1933/1934, pentru că el a fost destituit.

„Ori, desființarea acestui post în aceste condițiuni s'a făcut numai în persoana reclamantului, fiindcă el a fost destituit.

„Constatarea Curții că, în buget s'au mai găsit 3 posturi de șefi de birou și că trecerea reclamantului în cadrul disponibil trebuia să se facă cu avizul Comisiei prevăzute de al. 2 din lege, este făcută cu eroare gravă de fapte, fiindcă reclamantul nu a făcut nici o dovadă că el deși a fost destituit, totuși postul său a rămas în buget.

Astfel fiind și acest al doilea motiv de casare este întemeiat“.

„Având în vedere că, potrivit art. 1 al. C din legea cadrului disponibil sunt trecuți de drept în cadrul disponibil funcționarii stabili, cari-și exercită funcțiunea la servicii publice; a căror structură este redusă, dacă funcțiunea desființată, prin reducerea serviciului este individualizată în persoana unui anumit funcționar.

Astfel fiind și față de constatarea sa, în fapt, că postul reclamantului n'a fost desființat prin bugetul pe 1933—1934 și că funcțiunea, presupusă desființată, de șef de birou cl. I-a la Casa Asigurărilor Sociale Lugoj nu a fost individualizată în persoana reclamantului, în atare situațiune, cu drept cuvânt și printr'o justă aplicare a principiului înscris în art. 1 al. C. al legii enunțate, a decis Curtea că hotărârea de a se trece reclamantul în cadrul disponibil este a se considera ilegală și din acest punct de vedere.

Deci și motivul II. de casare este neîntemeiat. Având în vedere motivul III. de casare astfel formulat.

„III. Violarea și greșita interpretare a art. 58 interpretat prin legea publicată în Monitorul Oficial No. 267 din 22 Martie 1933“.

Instanța de fond cu violarea art. unic. din legea pentru interpretarea art. 58 din statut ne-a obligat a-i plăti reclamantului 50% din salariu pe lunile Martie—Noembrie 1931, cu salariul întreg pe Decembrie 1931, 50% din salariu pe Ianuarie 1932 și salariul întreg dela 1 Februarie 1932.

„In adevăr conform dispozițiilor acestui articol, chiar dacă funcționarul este achitat atât de instanțele penale cât și de Comisia administrativă nu are drept la salariu, decât în condițiile art. 20 din statut, adică pe primele 3 luni dela suspendare la salariul întreg, iar până la un an la jumătate, din salariu, peste acest termen are numai dreptul de a-și valorifica pretențiunea la salariu pe cale judecătorească, cu care ocaziune numai atunci va obține restul salariului, dacă dovedește că acțiunea penală a fost o simplă înscenare, iar dacă nu face această dovadă pierde dreptul la restul salariului.

Trecând peste aceste prescripțiuni legale, in-

diferent cum i s'a plătit reclamantului în trecut salariul, instanța de fond l'a interpretat greșit și le-a violat.

Astfel fiind este evident că reclamantul nu are dreptul la salariu pe timpul cât i s'a judecat“.

Curtea, prin soluțiunea dată, nu a violat art. unic din legea pentru interpretarea art. 58 din statut, întrucât dânsa nu face nici un fel de calcul relativ la salariu, ci doar obligă pe părți — recurenții, din ambele recursuri — să recalculeze drepturile de salariu cuvenite reclamantului, tocmai potrivit normelor prevăzute de art. enunțat, pretins violat, și să-i dea eventualele diferențe, ce i s'ar mai cuveni.

Așa dar și motivul III. de casare fiind neîntemeiat recursul urmează a se respinge.

(C. de Cas. S. III. Dec. No. 1463 din 23 Septembrie 1935. Președinția D-lui C. Crăciunescu, consilier.)

NOTĂ: Prin prezenta decizie a forului suprem respingându-se recursul îndreptat de Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, s'a confirmat Deciziunea No. C. II. 573/5/34 din 23 Octombrie 1934 dată de C. de Apel Timișoara S. II. sub președinția domnului Em. Dîmărescu pe atunci consilier și redactor al deciziunii.

C.

IX. PENSIUNI.

40. *PENSIUNI. ÎNVĂȚĂTOR LA ȘCOLI CONFESIONALE. FOND REGNICOLAR. TERITORII ALIPITE.* Conform art. 2 din legea ungară Nr. XXXII din 1875 a fondului regnicolar, învățătorii și suplinitorii întrunind condițiile legii erau îndreptățiți la pensie calculându-li-se la pensie toți anii serviți, ei fiind de drept membrii ai fondului și nu în urma admiterei lor. Nicăieri legile maghiare nu cuprind dispozițiunea că numai anii după cari s'au făcut efectiv reținerile sunt calculabili la pensie.

(Art. 98 din legea generală de pensuni; art. 2 și 3 din legea XXXIII din 1875 art. 11 și 12 din legea XLIII din 1891; ordonanța 5716/1877 a Ministerului de Instrucție Publică ungar).

IN FAPT: Recurenta susține că numai prin exces de putere și cu violare de lege s'a respins cererea sa; de a i-se socoti ca timp util la pensie și timpul cât a funcționat sub regimul ungar în calitate de învățător suplinitor, deoarece, pentru tot acest timp, parohiile au vărsat reținerile la fondul regnicolar.

IN DREPT: Potrivit art. 98 din legea gene-

rală de pensii funcționarii și militarii proveniți din fostele state, cărora au aparținut teritoriile liberate, precum și aceia cari au aparținut diferitelor case speciale, care au trecut în serviciul statului român și nu li-s'au făcut rețineri, sau li-s'au făcut rețineri parțiale, au dreptul de a li-se socoti și acest timp în calculul pensiei.

Conform art. 2. din legea ungară No. 32/75 a fondului regnicolar învățătorii și suplinitorii întrunind condițiile legii erau îndreptățiți la pensie, calculându-li-se toți anii serviți (alin. ultim).

Deci acești învățători erau de drept membri ai fondului și nu în urma admiterei lor, ciace rezultă și din ordonanța No. 5716/1877 a Ministerului de Instrucție Publică ungar, care obligă pe susținătorii școlilor primare să înainteze actele privitoare la învățătorii, funcționând la școlile susținute de ei.

Potrivit art. 29 punctul 3 din legea No. XXXIII/1875 și art. 11 din legea No. XXXIII/1891 modificatoare toți susținătorii școlilor primare erau obligați a vărsa anual după fiecare învățător definitiv sau suplinitor câte 12 florini, iar învățătorii câte 2 la sută după salariul lor, sau după suma pensiei maxime asigurate prin lege.

Conform cu art. 12 din legea No. XLIII/1891, comitetele școlare erau obligate a reține pe răs-

punderea lor contribuțiile datorate de învățători din retribuțiunile acestora și a le vărsa la percepția comunală.

Nicăeri legile invocate nu cuprind dispozițiunea ca numai anii după cari s'au făcut efectiv reținerile sunt calculabili la pensie, rezultând contrariul chiar din art. 2 al legii XXXII/1875 sus citat.

(Cas. III. Dec. 1954 din 29 Noemvrje 1935; Dos. 2851/1933, Președinția D-lui Al. Peretz, consilier, magistrat asistent D-l L. Lupașcu.

41. PENSIUNI. PROFESORI MEMRII AL FONDULUI REGNICOLAR DIN ARDEAL.

Membrii corpului didactic din teritoriile alipite se vor înscrie la pensie cu timpul cât au fost membri la fondul regnicolar și cu începere dela data când au eșit din serviciu, cu excepția acelor cari în prezent se găsesc în serviciu la școlile confesionale sau particulare. Art. 8 al. 4 al legii din 20 August 1929 și 27 regulament.

Intră în aceste dispozițiuni acei cari se găsesc în serviciul unei școli particulare din țară cu salarizare permanentă.

IN FAPT: Prin decizia atacată cu recurs s'a respins apelul contra deciziunei Comisiunei de Pensii și prin care s'a respins cererea de înscriere la pensie.

Pentru a decide astfel, Curtea de Conturi constată în fapt că numitul a funcționat ca profesor, fiind membru al fondului regnicolar de pensie al profesorilor până la 1919, încetând de a mai funcționa pentru nedepunerea jurământului către Statul Român; că apoi depunând jurământul el continuă și azi a funcționa ca director al școlii libere de pictură din Dej; că motivează Curtea potrivit art. 8 alin. 4 din legea dela 20 August 1929 și art. 27 din regulamentul ei, membrii corpului didactic din teritoriile alipite se vor înscrie la pensie cu începere dela data eșirii lor din serviciu la școli confesionale sau particulare și așa fiind numitul nu poate fi înscris la pensie, întrucât ca și astăzi funcționează la o școală particulară, fiind indiferent faptul că el este retribuit cu salariu sau numai primește din când în când câte un ajutor variabil.

Recurentul se plânge de violarea și greșita interpretare a textelor din lege și regulament in-

vocate, susținând în esență că el are drept la pensie pe data eșirii sale din serviciu — 30 Iunie 1922; că motivarea Curții, că el funcționează însă ca director la școala de pictură a orașului Dej și ca atare nu are dreptul de a fi înscris la pensie în conformitate cu textele invocate, fiind indiferent modul retribuțiunii sale la acea școală cu salariu sau numai primind un ajutor variabil, este eronată, căci în sensul acestor texte se cere ca să fie retribuit în mod permanent, ceea ce nu este cazul său; așa fiind lui nu i-se putea aplica dispozițiunile acelor texte, astfel că el urma să fie înscris la pensie pe data eșirii sale din serviciu și anume la 30 Iunie 1922.

IN DREPT: Conform art. 8 alin. 4 din legea dela 20 August 1929 și art. 27 din regulamentul ei, membrii Corpului Didactic din teritoriile alipite se vor înscrie la pensie cu timpul cât au fost membri la fondul regnicolar și cu începere dela data de când au eșit din serviciu, cu excepția acelor cari în prezent se găsesc în serviciu la școli confesionale sau particulare.

Din aceste dispozițiuni rezultă că scopul urmărit a fost ca să nu se înscrie cu drepturi la pensie decât aceia cari au eșit din serviciu și nu mai au nici-un fel de retribuție, iar nu și acei pensionari, cari continuă să funcționeze continuând a fi retribuiți în mod permanent, acestora din urmă urmând a li-se stabili drepturile la pensie, când bine înțeles va înceta și acea retribuție.

Curtea de Conturi respingând apelul numitului pe considerațiunea că el nu are dreptul a fi înscris la pensie, întrucât este în serviciul unei școli particulare, fiind indiferent modul cum este retribuit sub forma de salariu sau de ajutor din când în când — motivează Curtea — a pus în principiu în contradicție cu scopul urmărit prin dispozițiunile textelor citate și le-a dat o greșită interpretare, căci dacă este exact așa cum susține recurentul că la acea școală el nu era salariat în mod permanent, ci numai i-s'a dat un ajutor cu caracterul unei recompense pentru instruirea gratuită a persoanelor ce frecventau școala, în asemenea situațiune el nefiind în serviciul unei școli particulare cu salarizare permanentă în sensul citatelor texte, nu i-se putea aplica acele dispozițiuni.

Motivele de casare fiind fondate, recursul urmează a fi admis.

(Cas. III. Dec. 1951 din 29 Noemvrje 1935; Președinția D-lui Al. Peretz, consilier.)

X. DIVERSE.

42. *AGRARE. Au drept la împroprietărire cu preferință îndreptățiți prevăzuți de lege, dacă n'au fost împroprietăriți cu mai mult de un hectar cultivabil și dacă n'au pământ cultivabil popriete mai mult de 7 jugăre în Ardeal. Art. 1 din legea de preferință și 7 regulament.*

Prin disp. art. 1 din legea din 7 Iulie 1930 pentru preferință acordată invalizilor, văduvelor și orfanilor de război la împroprietărire, se prevede dreptul acestora de a fi împroprietăriți cu preferință înaintea oricăror categorii de pe tablourile de împroprietăriți, cu restricțiunea că această preferință li se acordă numai pe teritoriul comunelor de domiciliu și pe al comunelor aflate într-o rază de 5 Km. de la periferia teritorială a comunei de domiciliu și în cazul dacă n'au fost împroprietăriți cu mai mult de 1 ha. cultivabil.

Prin disp. art. 3 din lege se prevede că orice alte legi și regulamente contrarii legii de față, se abrogă, iar prin disp. art. 4 din lege se prevede că un regulament de aplicare va **lămuri în amănunt** dispozițiunile prevăzute de această lege.

Art. 7 din regulamentul acestei legi, prevede că preferința la împroprietărire se acordă numai acelor îndreptățiți care sunt cultivatori manuali de pământ și care nu au pământ cultivabil **proprietate** mai mult de 7 jughere în Ardeal, că prin disp. art. 10 din regulament se prevede că, nu vor beneficia de această împroprietărire cei care până în prezent au fost împroprietăriți cu mai mult de un hectar teren de cultură, iar prin disp. art. 15 din regulament se prevede că acest regulament întocmit în baza disp. art. 4 din lege, **completează și lămurește** dispozițiunile legii.

Atât din dispozițiile mai sus citate ale legii, cât și din dispozițiunile citate ale regulamentului, rezultă în mod clar că legiuitorul prin aceste dispozițiuni a determinat dreptul la împroprietărire cu preferință în condițiunile pe care cei îndreptățiți trebuie să le îndeplinească pentru a avea dreptul la aceasta împroprietărire cu preferință.

Din disp. art. 4 din lege combinate cu dispozițiunile art. 15 din regulamentul legii, rezultă că legiuitorul a înțeles că prin regulament să se lămurească în **amănunt** și prin urmare să se completeze dispozițiunile legii.

Astfel fiind, pentru determinarea drepturilor celor îndreptățiți la împroprietărire cu preferință, trebuie să se ție seama de dispozițiunile legii și de lămuririle și completările din regulament.

Prin art. 1 din lege și art. 10 din regulament,

se prevede că n'au dreptul la împroprietărire cu preferință, cei care au fost împroprietăriți cu mai mult de un hectar cultivabil, iar prin disp. art. 7 din regulament se lămurește că se acordă dreptul la această împroprietărire de preferință, numai acelor îndreptățiți care nu au pământ cultivabil **proprietate** mai mult de 7 jughere în Ardeal.

Din aceste dispoziții rezultă ca au dreptul la împroprietărire cu preferință îndreptățiți prevăzuți de lege, dacă n'au fost împroprietăriți cu mai mult de 1 hectar cultivabil și dacă n'au pământ cultivabil **proprietate** mai mult de 7 jughere în Ardeal.

Intrucât prin aceste dispozițiuni ale legii și regulamentului se prevăd anumite condițiuni pentru împroprietărire cu preferință, iar prin disp. art. 3 din lege să prevede că orice alte legi sau regulamente contrarii acestei legi se abrogă, urmează că disp. art. 97 din legea agrară pentru Transilvania, — care prevede că la împroprietărire se va ține seamă și de pământul pe care cei îndreptățiți au perspectiva de a-l moșteni în linie dreaptă —, sunt abrogate în această parte, și că numai acei îndreptățiți, care au pământ **proprietate**, sunt excluși de la împroprietărire cu preferință.

Argumentarea că prin disp. art. 3 din legea de preferință din 1930 nu s'au abrogat de cât dispozițiunile contrarii ale legii agrare și cum disp. art. 97 din legea agrară nu sunt contrarii legii de preferință, — n'au fost abrogate, iar disp. art. 7 din regulament nu pot deroga de la lege, deci la împroprietărire cu preferință trebuie să se ție seamă și de perspectiva de moștenire a celor îndreptățiți, nu este întemeiată, pentru că după cum s'a aratat mai sus, prin art. 4 din lege s'a dispus că regulamentul va lămuri în **amănunt** dispozițiunile legii, ceea ce implică completarea dispozițiunilor legii, care prin regulament s'a și făcut și chiar s'a și aratat că s'a executat dispozițiunile legii în art. 15, care spune că regulamentul completează și lămurește legea.

Astfel fiind, disp. art. 7 din regulament nu derogă dela disp. legii, ci le lămurește completându-le și întrucât legea și regulamentul din speță, formează un tot legal, cuprinzând dispozițiunile contrare din acest din urmă text au fost abrogate.

(C. de Apel Timișoara. S. III. Deciziune No. 2508/1/36 din 8 Octombrie 1936. Președinția D. lui Gh. Pavelescu, președinte și raportor.)

Sumarul general al Nr. 1

Pagina

DOCTRINĂ, INFORMAȚIUNI.

La începutul noului an — — — — —	3
Dr. Atanasie M. Marienescu de D-l Jude consilier Ilie Gropșian — — — — —	5
Transmisiunea imobilelor în legislația Ardeleană de D-l judecător A. Alexandrescu (partea I-a). — — — — —	6
De Lege ferenda de D-l Vasile Georgescu — — — — —	17
Constatări și reflecții de D-l Jude Dimitrie Tigoianu — — — — —	19
Legi apărute în anul 1936 — — — — —	20

JURISPRUDENȚĂ ȘI SOLUȚIUNI JURISPRUDENȚIALE

A) Partea juridică

I. Drept civil — — — — —	sp. 1—10
II. Procedură civilă — — — — —	sp. 10—15
III. Drept Comercial — — — — —	sp. 16—
IV. Drept Penal și procedura penală — — — — —	sp. 17—19
V. Legi Speciale — — — — —	sp. 20—32

B) Partea administrativă

VI. Contencios Administrativ — — — — —	sp. 33—
VII. Drept fiscal — — — — —	sp. 34—35
VIII. Statutul Funcționarilor — — — — —	sp. 36—39
IX. Pensuni — — — — —	sp. 40—41
X. Diverse — — — — —	sp. 42—

INDEX ALFABETIC

Autoritatea lucrului judecat.

sp. 6. — Modalitate și consecințe — — — — —	28
---	----

Agrare.

sp. 42. — Indreptățire la improprietărire — — — — —	56
---	----

sp. 28—30 — (Vez; legea avocaților) — — — — —	44.45
---	-------

Avocați publici.

sp. 29. — (Vez; leg. avocaților publici) — — — — —	45
--	----

Calitatea de a sta în proces.

sp. 19. — Chestura n'are calitate — — — — —	38
---	----

Cesiunea creanței.

sp. 16. — Modalitate și efect. — — — — —	36
--	----

Cetățenie română.

sp. 32. — Cererile de înscriere tardive ale locuitorilor din ținuturile alipite — — — — —	46
---	----

Cheltuieli de judecată.

sp. 5. — Criterii pentru acordare — — — — —	26
---	----

Circumstanțe atenuante.

sp. 18. — (Vez; recurs penal) — — — — —	37
---	----

Competință.

sp. 12. — Restrângerea acțiunii mobiliare la 5,000 lei determină competența judecătoriei; în primă și ultimă instanță — — — — —	34
---	----

Contencios administrativ.

sp. 33. — În principiu sunt admisiibile acțiunile în contencios oricând cu excepțiile din art. 4 — — — — —	47
--	----

Contracte.

sp. 7. — Anularea vânzării imobilului făcută către doi cumpărători — — — — —	29
--	----

Contracte de muncă.

sp. 26. — Nevalabilitatea renunțării la concediu — — — — —	41
sp. 27. — Prescripția de 3 ani din art. 73 nu se aplică despăgubirilor din art. 40—50. Concedii — — — — —	43

Daune.

sp. 6. — Acordare conform art. 82 al legii XIX. 1907. Condiții — — — — —	28
--	----

Disciplinar.

sp. 31. — Vez; legea P. T. T — — — — —	45
--	----

Donațiune.

sp. 8. — Acțiune în reziliere pentru ingratitudine — — — — —	29
--	----

Excepțiune dilatorică.

sp. 1. — Invocare de nou; mijloace de apărare — — — — —	21
---	----

Funcționari publici.

sp. 39. — Trecheri în cadrele disponibile — — — — —	52
---	----

Justificare.

sp. 15. — Inadmisibilitate la legi speciale — — — — —	35
---	----

Legea avocaților.

sp. 28. — Neobligativitatea avocatului de a atrage atenția clientului asupra onorariului datorit — — — — —	44
sp. 30. — Gratuitatea serviciilor trebuie dovedită — — — — —	45

Legea avocaților publici.

sp. 29. — Valabilitatea recursului; semnal de avocatul public fără delegație specială — — — — —	45
---	----

Legea pentru administrarea portofoliului de efecte trecute dela Banca Națională la Stat.

sp. 5. — — — — —	26
------------------	----

Legea lichidării datoriei agricole și urbane.

sp. 3. — Proprietate aparentă. Sensul termenului. Girantul cambiei. Beneficiul la conversiune. Cheltuieli de judecată — — — — —	23
sp. 20. — Debitor agricol ce posedă și proprietăți urbane, sunt obligați a face declarație — — — — —	38
sp. 21. — Supușii greci beneficiază de conversiune — — — — —	38

	Pagina
sp. 22. — Neacceptarea soției de comerciant sau industriaș dela beneficiul legii — — —	39
sp. 23. — Competența se determină conform dreptului comun — — — — —	39
sp. 24. — Beneficiul garanților la lege — — —	40
sp. 25. — Neaplicarea beneficiului legii față de creditorii neacceptanți — — — — —	41

Legea măsurilor financiare urgente.

sp. 34. — Suprimarea durnelor suplimentare —	47
--	----

Legea P. T. T.

sp. 31. — Comisiuni disciplinare. Drept de apel al directorului general P. T. T. — — —	45
--	----

Măsuri financiare urgente.

sp. 34. — (Vez; leg. măs. financ. urg.) — —	47
---	----

Pensiuni.

sp. 40. — Învățători la școli profesionale — —	54
sp. 41. — Profesori membrii ai fondului regnicolar în Ardeal — — — — —	55

Perimare.

sp. 11. — Lăsarea în nelucrare mai mult de 3 ani a recursului; atrage numai perimarea lui, nu și stângerea procesului — — — — —	33
---	----

Recurs.

sp. 19. — Nu există recurs în materie de legea controlului străinilor — — — — —	38
sp. 2. — Semnarea lui de membru care făcuse parte din comisia de apel. Valabilitate — —	22

Pagina

Recurs penal.

sp. 18. — Caz de neaplicarea circumstanțelor atenuante de l. C. de cas. — — — — —	37
---	----

Speculă.

sp. 17. — Compromisul cuprinzând o clauză ce contravine legii speculei este ilicite — —	36
---	----

Statutul funcționarilor.

sp. 36. — Compunerea comisiei disciplinare a Funcționarilor Regiei Monopolului Statului; —	49
sp. 37. — Definitivarea stagiilor — — —	50
sp. 38. — Modalitatea anchetării funcționarilor cu nota d-lui Al. Constantinescu — — — —	51

Sucesiune.

sp. 4. — Pretențiile fiului în averea succesorală, la care fiul muncise în gospodărie comună	25
sp. 9. — Instițuire de legat și donațiune din partea moșului descendentului; escontenat —	31

Suspendarea execuției.

sp. 14. — Cuantumul și modalitatea consemnării sumei; — — — — —	35
---	----

Termen.

sp. 13. — Curgere dela comunicarea expresă făcută părții — — — — —	34
--	----

Timbru.

sp. 35. — Certificat de paupertate prezentat la aderare de apel, ulterior termenului; din art. 42 l. timbr. — — — — —	48
---	----

Uz și abitațiune.

sp. 10. — Nu se poate ipoteca — — — —	31
---------------------------------------	----

Inștiințări

I.

Se aduce la cunoștința On Membrii ai Cercului, că Asociațiunea Magistratilor cu sediul în Cluj, a destinat în adunarea generală din 21 Iunie 1936 suma de 5.000 lei pentru premiarea celor mai bune conferințe ce s'ar ține sub egida ei.

ASOCIAȚIUNEA MAGISTRAȚILOR
cu sediul în Cluj.

II.

În conformitate cu dispozițiunile art. 50 codul penal Carol II., și art. 3 din regulamentul pentru organizarea și funcționarea societăților de patronaj publicată în Mon. Oficial No. 270 din 19 Noembrie 1936, a luat ființă societatea de patronaj pe lângă Tribunalul Timiș-Torontal, în vederea reclasării sociale a condamnaților eliberați pentru îndeplinirea atribuțiilor legale referitoare la minori.

Comitetul de conducere este format din d-nii: Ca Președinte domnul Dr. Alex. Marta primpreședintele Curții de Apel. Membrii domnii: Ilie Lungulescu proc. gen., Gheorghe Labonțiu cons. la Curte delegat de Min. Just., Vasile M. Theodorescu primpr. trib.-lui, Eugen Pop primproc. tribunalului Timiș-Tor.

III.

Comisiunea de supraveghere pe lângă Penitenciarul din Timișoara s'a constituit potrivit articolului 49 din Codul Penal Carol II.

În compunerea comisiunei intră domnii: Alexandru St. Constantinescu jude consilier ca președinte al comisiunei, iar membrii fiind: Ștefan Mihuța directorul Penitenciarului local, preotul Traian Golumba, medicul Dimitrie Vascan, un profesor și un delegat al societății de patronaj.

Vitrina Cărților de Drept

CURENTE ACTUALE DE FILOSOFIE JURIDICĂ GERMANĂ
de OCTAVIAN IONESCU
Doctor și Laureat al Facultății de Drept din Paris, Licențiat în Filosofie, Referent la Consiliul Legislativ, membru al Asociației Internaționale de Filosofie a Dreptului și Filosofie socială din Berlin

București - 1936

CODUL CONVERSIUNII

de
EUGEN PETIT
Consilier la Înalta Curte de Casație
cu o introducere de
C. XENI
Ministru secretar de stat

Ed. „Adevărul” S. A. București

Lei 260

AUTONOMIA

DREPTULUI AGRAR
de MIHAIL LAZAR
Doctor în Drept și Inginer Agronom Specializat în Drept agrar
dela Universitatea din Roma

Tipografia Națională S. A. Cluj - 1936

NOUA LEGE ASUPRA CAMBIEI și BILETULUI LA ORDIN și LEGEA ASUPRA CECULUI

comentată și adnotată de

STELIAN IONESCU avocat la Banca Națională
PAUL I. DEMETRESCU Referent titular la Consiliul Legislativ

I. L. GEORGESCU
Referent titular la Consiliul Legislativ

Ediția „Naționala Ciornei” S. A. R. București 1934. — Lei 350

Tratat de Drept Cambial

vol. I. și II.

de

E. CRISTOFOREANU

Doctor în drept dela Roma, avocat la Banca Națională a României

Lei 280 + 320

Ed. „Curierul Judiciar” 1936

Studii de Drept Procesual - Civil

vol. I. — 1935 —

de: Sabin Moldovan
Președ. Trib. Arad s. II.

Tip. „Diecezană”
Arad

Lei 100

Codul de Procedură Penală Carol II-lea

CURTEA CU JURAȚI

Art. 349—438 pr. pen.

de VASILE M. DIMITRIU
Consilier la Curtea de Apel Timișoara, Fondatorul revistei „Ardealul Juridic”.

Lei 250—

Ed. proprietatea autorului Timișoara, 1936

Problema părții introductive a Codului Civil

de: Octavian Ionescu,
Doctor și laureat al Facultății de Drept din Paris, licențiat în filozofie, Referent la Consiliul Legislativ

Lei 150

Eugen Feneșan

judecător la judecătoria mixtă Lugoj

Bunul de Familie

Organizarea lui în dreptul german și legislația lui la noi

cu prefața

D-lui VASILE M. THEODORESCU
Prim Președintele Trib. Timiș-Torontal

Prețul Lei 15.—

Ed. Cercului Juridic Bănățean

CODUL PAȘAPOARTELOR

și
Poliției de Frontieră

MIGRAȚIUNI

CONTROLUL STRĂINILOR

cu Jurisprudențe, Trimiteri și Adnotări de:

Romulus Orezeanu Nic. V. Mândru

Prim-Președintele Trib. Arad

Jude-Președinte Trib. Arad

Tiparul Tipografiei Dieceane, Arad. — 1931.

Codul Legislației S-lvice

Adnotat și comentat de
Const. Gr. Zotta și I.
Harnagea

Editura „Națională” R. Sărat,

Prețul 370 Lei

Recursul în Casație și Contenciosul Administrativ

(Comentariul Legilor Curții de Casație și Contenciosul Administrativ)

după doctrina și jurisprudența română și streină de
C. HAMANGIU

Richard Hutschneker
avocat

și George Iuliu
avocat

I. P. DOCAN

Studii de Drept Civil

Comparat

Premiat de Academia Română

500 pagini, Lei 280

Codul Civil Adnotat

7 volume — cu doctrina Franceză și Română și jurisprudența dela 1868—1927

de

C. HAMANGIU și N. GEORGEAN

Operă premiată de Academia Română cu marele premiu al Statului: „Gh. Asachi”

Ediția, Libr. Alcaizay & Co., București

Pandectele Alfabetice

repertoriu decenal de jurisprudență, doctrină și legislație al Pandectelor Române pe anii 1922—1931 inclusiv

de RADU DIMIU judecător-președinte la Trib. Ilfov

1 9 3 6

Lei 800 —